

Bernard Larregi

**TESTAMEN BERRIKO
HISTORIA**

Fitxategi hau “liburu-e” bildumako alea da,
liburu elektronikoen irakurgailurako prestatua.

Liburu gehiago eskuratzeko:

<http://armiarma.com/liburu-e>

Iturria: *Testamen Çaharreco eta Berrico Historia* (Bi-
garren liburua). Bernard Larreguy. Fauver-Duharte,
1777.

<http://klasikoak.armiarma.com/>

Egileari buruzko informazioa:

<http://zubitegia.armiarma.com/egileak/00720.htm>

TESTAMEN ZAHARREKO ETA BERRIKO HISTORIAO

M. de Royaumontek egin izan duenetik
berriro eskararat itzulia;

*Etsenplu eta erreflexione sailduekin;
bi Liburutan ezarria.*

BIGARREN LIBURUA:
Testamen Berria,
Zenbeit Sainduen Bizitzearekin

BAIONAN,
Fauvet-Duharten Inprimerian egina.

M. DCC. LXXVII.
Permisionearekin

I. KAPITULUA

San Mathieu Ebanyelizta

San Mathieu Galileako zen sortzez, eta yudua errelijionez. Haren ofizioa gaitzetsia zen yuduen nazioneaz, publikanoa zelakotzat; erran nahi da hark biltzen zituela erromarrei zor zitzaitzen diruzko zuzenak edo inposak. Horra nolakoa zen gure sailduaren ofizioa Jainkoaren semeak manatu zion arteraino hari yarraikitzeaz.

Mathieu Kafarnaonen bizi zen. Hiri hura aurkitzen zen Tiberiadako itsas hegian: han egiten zen inguru hetako traturik gehiena. Hiriz kanpoan zen dretxuen biltzeko bureua edo lekhoa, Galileako itsasorat zaraman bidearen gainean. Urthe bat eta gehiago bazuen Jesu-Kristok Galilean predikatzen zuela. Mathieuen bureuaren ingurutarik iragaten zela, landatu zituen begiak gizon haren gainerat; erran zioen utzteaz guziak, eta hari yarraitkitzeaz. Ala miragarriki seinlatu baitzen ordu hartan graziari datxeikon indar guzizkoa! Jainko bat zen baxharra sinhets araz ziozokena mundutiar ontasun gose bati, eta

erreligionerik gabe zenari ukho egin behar zioela bere yaiduraren araberrako irabazbideari. Salbatzailleak etzion hain laster behatu Mathieuri, eta erran: yarraik zakizkit, non publikano hark utzi baitzituen guziak abiatzekotzat bere nausiaren ondotik: erran ere zuen haltoki haren dizipulu nahi zela. Hobeki erakutstekotzat Salbatzailleari ekhartzen zion amudioa, gonbidatu zuen othuruntza handi batetarat.

Aurkitzen zen othuruntza hartan mundu oste bat; han ziren gehienak publikanoak ziren: bazi-
ren ere baltsa hartan, fama txarra zutenak, eta, bere bizitze gaixtoagatik, arbuiatuak zirenak. Salbatzailleak lakhet zuen halakoekin bathzeaz: atseginekin utzten zituen hurbiltzerat bere gana, nahiz erakharri penitentziarat heien bihotzak. Farisauek ezin onhets zezaketeien Jesusen arraitasuna Mathieuen alderat: bekhatua bera bezain higun zuten bekhatorea bera. Yarri ziren erasian Salbatzaillearen kontra, zeren bekhatorekin yaten zuen; ordean Jesus mintzatu zitzairen ixil arazteko moldean: erran zioten munduko sakrifizio guziek baino gehiago zuela balio lagunaren alderako amudioak; sendoek etzutela miriku

beharririk, bainan bai eriek; arimen sendatzaillea zela, beraz artha oraino gehiago izan behar zuela galduak izaterat zohazenez; egia zela bada yustuen eta bekhatoreengatik zela mundurat ethorria; ordean haren atseginik handiena zatza-la urruntzean gaixtaginak bekhatutik, eta hek amultsuki erakhartzean berthuterat.

Mathieuek ederretsi zituen Salbatzaillearen hitz ukigarri hauk: egon zen aphur bat harekin, bekhoz-bekho, solasean; orduetik huntaraino maitatu zuen, non ez baitzen gehiago bihurtu bere bureuerat, eta egin baitzen nausi guziz on eta adoragarri haren dizipulu. Yarraiki zitzaion Jesusi predikatzen zuen herri, hiri eta bazter guzieta-rat. Etzen batere herabe ontasun guzien largat-zera, ez eta ere ahalke besarkatzeaz pobrezia; aitzitik, nahi zuen Kafarnaon guziak yakin zezan etzela leheneko hura, eta mortifikazioneak egi-ten zuela haren atsegina.

Mathieuek iskribatu zuen Jesu-Kristoren ebanyelioa yudu konbertitu berri batzuen othoi-tzetarat, ez grekazko erdaran, bainan hebreuko-an. Argitua zen Izpiritu Sainduaz. Ematen daroku begien aitzinean Salbatzailleak, gizonen artean,

eraman duen bizitze miragarria: ez da altxatzen
Yaun-doni Yauni bezain gora: ez da sartzen
ebanyelista hura bezala Trinitateko, eta Jesu-
Kristoren yainkotasunaren misterio haltotan:
sarkhorki eta konprenitzeko moldean mintzo da.
Hortik beretik erran daite san Mathieuen eban-
yelioa dagokola hobekienik gure hedadura aphu-
rrari.

Guziek erraten darokute gure apostoluak
bizitze garratz eta dorphe bat zaramala; etzuela
yaten haragikirik ez eta arrainik, erroz eta bel-
harzkiz bizi zela baxharrik. Predikatu zuen hogoi
eta hirur urthez, Jesu-Kristoren fedea Ethiopiako
erresuman; itzul-arazi zituen Jainkoaganat ezin
erran bezanbat pagano; artik-arazi zituen heien
idolak, eta eragin elizak egiazko Jainkoaren oho-
retan. Eraman zioten bizia, aldarean zela, haiz-
kora kolpez, Nadaber zaritzon hirian. San Mat-
hieu hiltzenetik milla eta lauetan hogoi urtheen
buruan, eraman zuten haren gorputza Napleko
erresumarat. Saindu haren burua ekharria izan
da geroztik Frantziarat: maiteki begiratu da
Beauvais deithzen den hiriko eliza-nausian. Sain-

du beraren erlekiak aurkhitzen dire oraino Char-tresko hirian.

Salba-gaitezke estatu, adin, ofizio guzietan: ez da nihor ezarri behar ez duenik bere fidantzia osoa Jainkoaren miserikordian. Ontasunek, egitekoei darraioten barraiadurak, paganokeriak berak; hitz batez, deusek ere ez gaitzake gibela, gu nor bagare, sartzetik zeruan. Egia hunen frogantza konpliena edireten dugu san Mathieuren exenpluan. Nork erranen zuen Jainkorik gabe bizi zen, eta ilhunbe lodienetan phulunpatua zen gizon hura eginen zela, bet-betan, Jesus-Kristoren dizipulu? Nausi adoragarriaren behatze bakharra aski beharko zela argitzekotz haren izpiritua, eta sustatzeko haren bihotza amudio khar-tsuenaz? Non bait, erran behar da, ez dela deusere gaitzik graziarentzat, errexki eskuratzen dituela bekhatoretan diren handienak berak nahi direnean baliatu grazia haren gantzudura salbagarriaz!

II. KAPITULUA

San Marken Ebanyelioa

San Mark yudua zen ethorkiz. Ezagun da haren mintzotik trebeago zela hebreuko erdaran ezen ez grekakoan. San Mark lehenetarik izan zen Yaun-doni Petrik fedearen ezagutzarat erakharri zitueneen artean. Dizipulu berri hunek khar handi bat agertu zuen errelijionearen alderat. Maitatu zuen Yaun-doni Petri, bere aita izan balu bezala. Hortik heldu da apostuluaren printzeak hartu baitzuen san Mark laguntzat bere nekhe, eta harat hunat guzietan, eman ere baitzion bere fidantzia guzia.

San Mark jarraiki zitzaion Yaun-doni Petriri Erromaraino: partale izan zen apostolu hark hiri hartan yasan behar izan zituen atsekabe guzietan. Yaun-doni Petrik utzi zuenean Erroma hots ematekotzat bere apostolutasuneko eginbide hedatuei, ezarri zuen hiri hartan, bere orde, Mark bere dizipulu maitea. Dizipulu hunek leihalki ihardetsi zion bere nausiaren fidantziari.

Erromarrak sustatuak aurkhitzen ziren geroago eta gehiago egiaren alderako amudioaz. Gogoan zaduzkaten Yaun-doni Petriren erran salbagarriak: hetaz oraino hobeki orhoitzekotzat, eta beldurrez behinere ahantz entzun zituzten egia sainduak, othoitztu zuten san Mark emateaz iskribuz, ebanyelioaren historia. Gure saindua erori zen nahi laudagarri hartarat. Iskribatu zituen berak Yaun-doni Petriren ahotik entzunak, eta harekin, bekhoz-bekho, izan zituen solasak.

San Markek ez ditu zorrotztasun guzian deklaritzen zein egunez, ez eta ere zein urthez, iragan ziren aiphatzen dituen gauzak: kontentatzen da errateaz garbiki eta leihalki zer entzun eta ikhasi zuen bere nausiaganik. Ez du deusere iskribatu Izpiritu sainduaren argien arabera baizik.

Yaun-doni Petrik egorri zuen san Mark Ejiptotan barna hedatzerat Jesu-Kristoren ezagutza: athera zituen populu osteak idolatriaren ilhunbetarik. Hauts-arazi zituen eta artik-arazi lurrerat idolak. Jainkoaren ohoretan agertu zuen kharra, eta hartu zituen nekheak izan ziren zeruaz benedikatuak eta saristatuak. Erresuma osobat ordu-

raino paganokerian ehortzia zena billakatu zen, haren bidez, saildurik gehien zaxharkeien lur dohatsu bat.

San Mark hedatu zen Ejiptotik Alexandriarat. Hiri hura zen inguru hek guzietako bigarrena. Jainkoak hango apostoluzat zadukan gure eban-yelista. Bereganatu zituen, arte laburrez, alexan-driarren izpirituak eta bihotzak. Egin zuen ezin erran bezanbat konbersione. Azkenean, ezin berak buru eginez guziei, eragin behar izan zituen elizak populuen eskolatzeko. Eliza hetan predikatzen zen Jainkoaren hitza, eta ematen komunione saildua.

Etzen, alde guzietarik, penitentziazko seinale ederrik baizen. Hainitzek arbuiaturik munduko plazerak eta ontasunak, bizitze mortifikatu eta pobre bat zaramaten: liburu saildutan, eta egia eternalak gogoan erabiltzean aurkhitzen zuten bere deskantsua eta bozkarioa.

Ordean halako khar saildu batek, eta hanbat merezimenduk izan arazi behar zioten, noiz edo noiz, zenbeit asaldura gure sailduari. Etzen bertzela gerthatu: Alexandriako hiriak nahi izan zion yazarri haren onetan predikatzen zuen apostolu

handiari. Abiatu ziren san Marken ondoan: ediren zuten sakrifizioa ofrendatzen hari zela; yabetu ziren hobenik gabeko gizon hartaz; estekatu zuten lephotik soka batez, eta erabilli zuten herrestan goizetik arratseraino. Odola zurrutan zarion saildu haren gorputzari, eta haren haragiak erortzen ziren zathitan. Tormenta hau guzien erdian, bake gozo batean zuen bere bihotza; etzen baratzen benedikatzetik bere jainko adoragarria, ez eta kantatzetik haren laudorioak. Ilhundu zenean, gure saildua izan zen artikia presondegi izigarri baterat; ordean zer kontsolazione harentzat! Agertu zitzaion Jainkoa, eta agindu zioen laster sarthuren zela haren lorian.

Biharamunean, argitu orduko, gaixtaginek athera zuten san Mark presondegitik, eta herrestatu zuten, egundaino bezala, azken hatsa artik zezan arteraino. Saildu haren gorputza izan da eramana denborarekin Veniserat: ohoratua da hiri hartan manera guzizko batean.

Ala indar handia baidu Jainkoaren hitzak! Gauza guziek ekhartzen diote obedientzia: atherarazi ditu urak harroka gogorretarik: eragin du bide idor bat itsasoaren erdian; ilki arazi ditu

hillak lurraren erraietarik: hitz batez, mintzatzen da Jainkoa, eta haren nahia konplitzen da berehala. Leheneko bothere bera du orai ere Jainkoaren hitzak; zor diogu beraz egundainoko errespektu eta sumetimendu bera; ordean nondik heldu da hanbat obra espantagarri eragin duen Jainkoaren hitza ez baida orai hedatzen gure bihotzetarat? Predikuek hain konbersione guti eragiten baidute? Jainkoa bera mintzo da bere ministroen ahoz; ifernu beraz dixidatzen gaitu, zeru bera agintzen daroku. Halarik ere, o! itsumendu auhendagarria, bakharrak dire hitz saindu hark bere baitan sar-arazten dituenak. Huna zergatik Jaunaren hitzak ez dituen gizonak Jainkoaganat itzul-arazten: eragintza salbagarri hura lur agor batetarat erortzen ohi da, diot bihotz gogor eta guritu nahi ez duen batetarat. Gutiak dire bere barneak behar den bezala aphaintzen dituztenak erakhartzekotzat salbamenduko fruitu gozoak. Nahi zarete probetxatu Jaunaren hitz sainduaz? Entzun ezazue xede humil eta salbamenduko hirritsa saindu batekin: eta ordutik ez da harrizko bihotzik hautsiko ez duenik, ez da

bekhatore hain errebelaturik yarriren ez denik
errexki zeruko bide dohatsuan.

III. KAPITULUA

San Luk Ebanyelista

San Luk paganoa zen sortzez, eta Antiokekoa; erran nahi da, Siriako hiri buruzagikoa zela. Yaun-doni Pauleri zion zor Jainkoaz zuen ezagutzza salbagarria. Apostolu haren ahaidea zen, eta denbora berean haren adiskide maitea. San Luk miriku zen, eta san Hieromeren arabera, miriku hainitz yakiña. Etzen hamabi apostulutarik: ez da beraz mintzo berak ikhusi zituen gauzez, san Mathieu eta Yaun-doni Yauni mintzo diren bezala; bainan mintzo da Jesu-Kristo ikhusi duteneen, eta haren akzione sailduen lekhuko izan direneen erranen gainean.

San Luk Izpiritu sailduaz izan zen erakharria iskribatzerat ebanyelioa: eman izan zen hartan Salbatzaillea sorthu zenetik berrogoi eta hama-bortz urtheen buruan. Ordukotzat san Mathieuek eta Yaun-doni Yaunik iskribatu izan zituzten bere ebanyelioak; ordean nola ez baitzuten aski xehatu Jesu-Kristoren bizitza, hortik gerthatu zen apostolu faltso batzuk moldatu baitzituzten

gezurrezko historioak. Jainkoak nahi izan zuen suntsi-arazi gezurra, eta ezagut-arazi egia; hortakotzat eman zion burutarat gure sainduari iskribatzea ebanyelioa. San Lukek xehetasun handirekin dakharzke Salbatzaillearen lehebiziko urthetako akzitoneak, bai eta ere Andredena Mariaren bizitze saindua. Yaun-doni Petrik laudatu izan du san Luken ebanyelioa: guziek behatu izan diote Elizaren liburu sakratu bati bezala: zer estimu eta errespektu ez diotzogu beraz behar bihurtu! Apostolu handiak, mintzatzean bere dizipuluaz, erraten du ohoratzen zuela ebanyelioa bera zaraman bizitze sainduaz, bere berthuteen distiaduraz eta bere khar miragarriaz. Oraino urrunago hedatzen du san Luken laudorioa, deitzen duenaz geroz Elizeen apostolua, eta Jesu-Kristo beraren loria. *Gloria Christi*.

San Lukek egin zituen, alferretan bazen ere, bere egin ahal guziak gibelatzekotz Yaun-doni Paule yoatetik Jerusalemerrat: bazakien zer zagon harentzat, zer yasan beharko zuen lekhu hartan etsaieen errabiaren aldetik; halarik ere, dizupulu leihal hura etzen nihoizere hastandu bere nausiaganik; aitzitik yarraiki zitzaion hiri

hartarat ere. Yaun-doni Petri izan zen preso altxatua: san Lukek etzuen hura gabe nihon onik; sarthu zen presondegi berean bere nahitarat, eta nahi izan zuen bere partea haren atseka-be eta lazzeria guzietan.

Libratu zuten Yaun-doni Petri persondegitik, bi urtheen buruan. Orduan apostulu handi hau ibilli zen Italian barna: hedatu zen urrunago ere, hala nola, Asiarat eta Greziarar: san Luk bere dizipulu maitea yarraikitzen zitaion bazter guzietarat. Azkenean, bata nola bertzea, hedatu ziren Erromarat. Yaun-doni Petrik hiri hartan behar zuen, Yaun-doni Paulek bezala, galdu bere bizia. San Lukek etzituen behinere galdu begietarik elizaren bi argi handi hek. Iduri zuen bi apostulu hek utzi ziotela san Luki, primuzatzat bezala, berek zuten Jainkozko izpiritua eta Kharra. Ez ahal zen herririk, ez eta probintziarik gure sainduak Jainkoaganat erakhartzen etzuenik bere nekhe apostoluzkoen bidez. Bazter guziak betheak izan ziren, hari esker, fraidez, arima Jainkotiarrez eta martirez. Zein da lekhua, diote elizako aitek, argitu ez duena ebanyelioaren arraio distiosenez?

Jainkoak deithu zuen beregana gure ebanyelista laueta hogoia eta lau urthetan: begiratu zuen garbitasuna bere bizi guzian. Urkhatu izan zuten arbola batetarik. Saindu guti bide da hark bezanbat pairatu duenik. Erran daite haren bizitze guzia bethiereko martirio baten pare izan dela.

Sinhetsten othe dugu Jesu-Kristo gure Jainkoa dela, eta gure nausia? Sinhetsten othe dugu ez dela zerurat heltzekotzat bertze biderik berak irakhatsten darokuna baizik? Egia hauk sinhetsten baditugu, zergatik ez dugu mundu enganakor hau alde baterat largatzen, eta hartzen gure nausi bakhartzat bere dizipuluak salbatu nahi dituen Jainko adoragarria? Izan dezagun grazia-aren alderat san Luken leihaltsun bera, pazientzia bera, khar bera Jesu-Kristorentzat: aithor dezagun ez dela banitaterik baizen mundi huntan, lekhat, Jainkoa maitatzea, eta hura bakharririk zerbitzatzea: *Vanitas vanitarum et omnia vanitas, etc.*

IV. KAPITULUA

Yaun-doni Yauni Apostulua eta Ebanyelista

Deusek ere ez ditu hala ezagut-arazten Yaun-doni Yauniren saindutasuna eta merezimenduak, nola ebanyelioak ematen dioen titulu ohoragarriak deitzen duenean Jesu-Kristoren dizupulu maitea. Egundaino ez da izan laudorio ederragorik, ez eta zuzenkiago emanik. Yaun-doni Yauni galilearra zen, Yaun-doni Yakoberen anaia eta haren ondokoa. Arrantza zuen ofiziotzat. Hogoia eta lau urthetako hein hura zuen izan zenean altxatua apostolutasunerat, eta Salbatzailleak berezi zuenean bere dizipulutzat.

Nausi adoragarriak bertze dizipuluak baino gehiago maitatu zuen Yaun-doni Yauni haren garbitasunagatik. Etzuen deus gorderik harentzat. Bertze dizipuluak askotan haren arartekotasunaz baliatzen ziren zerbeit argitasun nahi zutenean. Jesu-Kristok gure apostuluari ekhartzen zion amudioa heltzen zen pausatzerainokotan bere burua, egin zuen azken afarian, haren

bulharreen ganean. Gurutzean ere behatu zion bere buruari bezala; ezen erran zion bere amari, hartaz mintzo zela: huna zure umea; eta Yaun-doni Yauniri erran zion orobat erakustean Biryina saindua: huna zure ama; ohora eta zerbitza zazu zure ama maitea bezala.

Gure sainduak etzuen behinere utzi Salbatzaillea begietarik azken hatseraino: lekhuko aurkhitu zen zilhatu ziotenean, lantzaz, saihets sakratua. Nork erran zertaraino zen dolorez zaurthua ikhustez bere Jesus maitea gurutze bati itzatua, eta tormenta guzien erdian! Hortakotzat yakin behar ginduke zenbatetaraino hedatzen zen haren amudioa Salbatzaillearen alderat. Guk erran dezakegun guzia san Krisostomekin batean hau da, Yaun-doni Yaunik behin baino gehiagotan yasan izan zuela martirioa, *Multoties martyr est Joannes*.

Izpiritu saindua yautsi zenean apostoluen gainerat, Yaun-doni Petri eta Yaun-doni Yauni bi adiskide handiek, sendatu izan zuten paralitiko bat tenpluko athean. Mirakuillu hark egin zuen haro: izan ziren preso altxatuak eta interroga-tuak. Ikhusi zen Jainkoak berak zarabiltzala

heien bihotzak eta mihiak: arrantzale harro eta eskolatuak etziren batzu nola mintzatuko ziren, bertzela, hek bezain fermuki eta ederki?

Yaun-doni Yauni ebanyelista azkenekotarik izan zen, apostoluen artean, utzi zuena Judeako erresuma, predikatzekotzat ebanyelioa lekhu arrotzetan. Hedatu zen Asiako bazter zabaletar; hark eragin eta gobernatu zituen alde heta-ko elizak, eta beregainki Efesa hiriko eliza. Izarri-arazi zuen gure errelijione saildua. Aski zuen agertzea; bereganatzen zituen berehala guziak. Haren malsotasunak haren aire modestak, haren arraitasunak, haren hitz sailduen gantzudurak, eta ez gutienik, haren baitan seinalatzen zen garbitasunak, suntsi-arazten zituzten ilhunbe lodienak eta hauts-arazten biotzik gogorre-nak.

Domizien zaritzon enperadore kruel batek, yazarri zioten giriztino guziei. Gure saildua hartua izan zen eta Erromarat eramana. Artiki zuten olio irakiturat; ordean athera zen handik egundaino bezain sendo eta hazkar. Desterratu zuten Patmosko irlarat, eta kondemnatu nekhe dorphe batzutarat. Gure sailduak bazituen ordu hartan

lauetan hogoi eta hamar urthe. Izan zituen Jainkoa ganik bere desterruan kontsolazionerik gozoenak. Denbora hartan iskribatu zuen, Jesu-Kristoren manuz, Apokalipsa deitzen den liburua, zeinaren hitz guziak, san Hieromeren arabera, haren bertze misterio baidire.

Yaun-doni Yauni ilki zen hemezortzi ilhabe-teen buruan Patmosko irlatik, eta bihurtu zen Efesarat. Hiri hartan eman zuen iskribuz bere ebanyelioa. Huna zergatik. Jesu-Kristoren jainkotasunari nahi zioten heretiko batzuk, damustatzeten zuten bere blasfemioez gure eliza saindua. Yaun-doni Yauni zen apostulutarik bakharra oraino bizi zena. Guziek errekeritu zuten agertzeaz bere burua Jesu-Kristoren alde, eta erakutsteaz bertzei nola behar ziren hartu errelijionean etsaien garaitzekotzat. Ezin debekatu zen erortzetik halako galde zuzen bidezko batetarat; ordean lothu gabe lanari, nahi izan zuen egin zadin lehenik barur bat, eta guziak eman zitezen othoitzetan. Horra nola Yaun-doni Yaunik hasi zuen eta osatu bere ebanyelioa, argitua zelarik Izpiritu sainduaz. Suntsi-arazi zituen heretikoien gaixtakeria beltzak, eta eman zuen argi handirat

Jesu-Kristoren jainkotasuna. Nekheak eta adin handiak ezindu zuten azkenean, gure saildua: etzen gehiago bera gai heltzekotzat elizarat eta giriztinoen bilkhuetarat: bere dizipuluek zarabilaten. Guti mintzo zen bere azken predikutan: hauk ziren maizenik ahoan zituen hitzak: ene ahur maiteak, elkhar maita zazue, elkhar maita zazue. Haren aditzailleak miretsiak ziren entzuteaz bethi gauza bera. Ihardetsi izan zuen horren gainean Jesu-Kristoren dizipulu maite bati zagon kon zuhurtziarekin: huna nola: egia da, bethi gauza bera entzuten duzue ene ganik; ordean gauza hura bera da Jainkoak bereziki manatzen darotzuena. Hura behar den bezala egiten duenak egiten du aski salbatua izatekotzat. *Si folum, sufficit.*

Jainkoak khoratu zuen bere loria sailduaz gure apostolua. Hil zen ehun urthetan Efesako hirian, eta haren gorputza han berean izan zen ehortzia.

O! Bildots narraio gabea, Biryina bat hautatu duzuna zure amatzat, sor-araz ezazu, othoi, ene biotzean amudio khartsu bat garbitasunarentzat, eta higuntzarik handiena berthute preziatu hura

zaurthzen duen bizio laidotsuarentzat. Egizu urrun nadin behatztopatzeke bide lerragarritarik, eta yarraik nakion leihalki zerura daraman bide dohatsuari. O! garbitasunaren Jainkoa, egidazu grazia egotekotzat ene sentsuen gainean atzarrria, eta etsai gaixtoak ez dezan har ene baitan eskurik. Biryina saindua, ama amultsua, kondatzen dut zure umei ekhartzen diozuten urrikal-menduaren gainean; eta zuk, o! Jesusen dizipulu guziz maitea, lagun nazazu, zure othoitz onez, maitatzen bihotzaren garbitasuna, zuk hanbat maitatu duzun berthute guziz ederra.

V. KAPITULUA

Biryinaren Anunziationea

S. Luc. 1.

Ethorri zenean Jainkoak egin ahal zezakeien obrarik miragarrienaren egun zorionezkoa: egun, lau milla urthe hetan lehiarekin igurikia: egun handi hura, zeinetan Biryina bat behar baitzen amatu, eta Jainko bat gizon egin, Jainkoak egorri zuen Gabriel aingerua lehenik Zakariasen gana, zeina ordu hartan, intsentsuen ofrendatzen hari baitzen tenpluan, erraterat seme bat izanen zuela Joanes deithuren zena, eta haren sortzeak hedaturen zituela Israel guzirat bozkarioa eta benedikzioea. Handik sei ilhabeteren buruko, Jainkoak egorri zuen aingeru bera Andre-dena-Maria gana Nazaretherat, zeinetan egiten ohi baitzuen bere egoitza.

Maria ezkondua zen Josefekin. Jainkoak eman zion senhar prestu hura haren garbitasunaren begiraille bezala. *Salutatzen zaitut, erran zion aingeruak Mariari, o! zu graziaz bethea zarena; Yauna da zurekin; benedikatua zare emazte*

guzien artean. Salutantzia hark berekin zakharkeien laudoriorik handiena eta ohoragarriena; ezen hitz hek erran nahi zuten Maria bethea zela Izpiritu sainduaren dohainez; benedikzione guziak gaindiz zirela haren baitan, eta etzela Jainkoaren begietan batere hura bezain agradagarririk.

Maria nola baitzen Biryina guzietarik garbiena, modestiak ahalk-arazi zuen ikhusi zueneko aingerua gizonaren iduriaren azpian. Asaldu zen guzia. Hori ikhusirik hurbildi zitzaion aingerua; altxatu zuen haren bihotz eroria, erraten zioela: Maria, etzaitezela batere izi; ardietsi duzu grazia Jainkoaren aitzinean; badohatzu ematerat seme bat zure garbitasuna izan gabe batere zaurthua. Konzebituren duzu seme hura zure errailetan; emanen duzu mundurat, eta deithuren duzu JESUS. Handia izanen da, molde guziez. Yarriko da Dabit bere arbasoaren tronuaren gainean, eta haren erresuma hedaturen da alde guzietarat.

Nolakoak etziren kreaturarik humilenaren sentimenduak entzutean aingeru bat hala mintzatzen! Mariak ezin eman ziozoken bere burua-

ri Jainkoak hura berezi zuela misterio handi haren konplitzekotzat. Bertze alde, hain zuen maite bere garbitasuna non, ikharan yartzen baitzen orhoitzeaz beraz ama izan behar zuela. Galdegin zion aingeruari nola bada obra ahal zitezkeenez hark erran zituen gauza espantagarriak, etzuenaz geroz ezagutzen gizonik? Aingeruak deskantsatu zuen Mariaren gogoia, erranik gizonak etzirela misterio hartan kutsaturen, Izpiritu sainduak berak sor araziren zuela haren erraie-tan mundurat eman behar zuen umea. Yakin ezazu, erran zion oraino aingeruak Mariari, Jainkoak Elizabeth zure ahaide hurbillaren fagoretan egin izan duena. Aurkhitzen zen adinean etzen igurikitzeke izanen zuela haurrik, bizkitartean sei ilhabetetako izorra gerthatzen da. Ez, ez da deusere Jainkoaren graziak egin ahal ez dezakenik.

Aingerua mintzo zen ordu berean, Maria izan zen argitua graziaren arraiorik bizienez. Konpre-nitu zuen behar zen guzia. Ez deustatu zen Jainkoaren aitzinean, eta eman zen oso-osea haren nahiaren azpian. Mintzatu zen hitz hautaz: huna Yaunaren zerbitzaria, egin beitez ene baitan zuk erran ditutzun guziak. Aingerua suntsitu zen

ordu hartan berean, eta utzi zuen Biryina saindua humiltasunik handiengan. Hura izan zen orena Jainkoaren semea gizon egin izan zena Maria garbiaren errai sakratutan.

Elizak arrazoin handirekin ohoratu du, menderen-mende, Salbatzaillea gizon egin zen egun dohatsua, misterio hura denaz geroz grazia guzien ithurburu salbagarri bat mundu guziarentzat. Elizak Mariari egiten diotzon othoitzetan gehienik agradatzen zaiona Biryina sainduari, eta guretzat probetxosena da aingeruaren salutantzia deithzen den othoitzza, erran nahi da *Abe Maria*. Erran daite Izpiritu saindua bera dela othoitz labor hunen autora eta ithurria. Hitz hautaz baliatu zen Gabriel aingerua yakintsun egin zuenean Maria inkarnazioneko misterioaz, bai eta ere hedatu zenean santa Elizabethen gana. Ez da saindurik yarraiki etzaionik othoitz ttipi huni. *Abe Maria*, dio Jesu-Kristoren imitazioneko liburua egin duenak, egundainotik arima Jainkotiarren othoitz maitea izan da.

Ez da ordean aski ezpainez erratea *Abe Maria*: bihotza behar dugu mintzarazi. Zenbat baidugu ere othoitz labor hau maiz mihian, ez

ditu gutiago galdetzen gure atentionea eta gure errespektua. *Abe Maria* erraten dugun aldi guzian behar gara orhoitu salutatzeko dugula Andre-dena-Maria zeruko eta lurreko erregina bezala, eta bekhatoreen ihes-lekhu segurua bezala.

VI. KAPITULUA

Andre-dena Mariaren Bisitazionea

S. Luc. 1

Andre-dena Maria eman zen bozkario guzietan entzun zuenean Gabriel aingeruaganik Elizabeth, bere ahaidea izorra gerthatzen zela bere adin handian, eta bere erraietan zakharkeiela, sei ilhabete hetan, Salbatzaillea aitzindu behar zuena. Lehiatu zen hari bere atsegina seinalatzerat: bazakizkien bisita hari zarraizkon obra miragarriak. Egin behar izan zituen berrogoi lekhoa bide. Nekheak eta gaitztasunek etzuten batere lotsatu; ez zitzaizkon deusere iduritzen: guziez gorago altxatzen zen Jainkoaren nahiaren alde rat zuen leihaltasuna.

Maria etzen hain laster sarthu Zakariasen etxean non Elizabeth yoan baitzitzaion aitzinerat. Mariak besarkatu zuen ahaide maite hura, ideki zuenekoitz ahoa haren salutatzekoitzat. Elizabethek bere erraietan zuen haurrak eman zuen berehala erakusterat bere alegrantzia handia. Abiatu zen, yauzika, amaren sabelean. Eliza-

beth mintzatu zitaion Mariari hitz hautaz: nola daite Jainko Jaunaren ama ethor dadin ene ikhusterat? Urrun da merezi baidut hulako ohorerik: ahalke dut ikhustez ene burua hortarainokoan fagoratu. Ala doatsu baitzara, zion oraino Elizabethek, o! zu ene ahaide maitea, sinhetsteaz lanhoki, eta batere trikatu gabe, aingeruaren erranak! Zaren seguratu Jainkoak osaturen dituela zure baitan berak hasi dituen obra miragarriak: eman darotzun hitzaren yabe izanen da. Mariak ihardetsi zuen humiltasun eta modestia guziarekin: ez naiz deusere, ene baitarik. Jainkoaz naiz altxatu ohore handi huntarat; hari diot zor naizen guzia. Nahi izan ditu artiki bere begiak zerbitzari apha baten gainerat, eta hartu izan nau, naizen bezalako ez deusa, bere amatzat. Jauna dela beraz bakharririk lorifikatu: bihurtzen diotzat eskerrik handienak. Adoratzen dut mundurat emanen dudan haurra ene Jainko bezala, ohoratzen ene Salbatzaille bezala, eta maitatzen ene seme bezala.

Andre-dena Maria egon zen santa Elisabethekin hirur ilhabeteen ingurua. Zer grazia eta benedikzione etzuen yauts-arazi, arte hartan,

Zakariasen etxerat! Jainkoak hanbat benedikatu bazituen Obededon eta haren ahaideak idukitze sari, hirur ilhabetez, bere etxean Jaunaren arka, zer graziako gaindidura etzuen ardietsi behar izan Elizabethen familiak Maria harekin egon zen denbora luzean! Biryina saindua egon zen bere ahaide maitearekin bihurtu gabe Nazareth bere herrirat, ikhus arteraino harenganik sortu behar zen mirakuilluzko haurra.

Deusek ere ez du hala ezagut arazten, dio san Bernatek, seme Jainkoak Maria bere amari eman izan dion bothere guzizkoa, nola hartzen den moldeak ematekotzat munduaren ezagutzarat bere lehenbiziko graziak. Saindutu nahi badu bere aitzindaria sorthu ere baino lehen, Mariaz baliatzen da: nahi badu egin bere lehenbiziko mirakuillua, ura arnotarat itzultzean, Kanako ezteietan gerthatu izan zen bezala, badago Mariak mirakuillu hura galde diozan arteraino. Hortik ageri da Jainkoak lakhet duela guri ungi egitea Mariaren arartekotasunaz. Aithortu behar dugu beraz Mariaren laguntza hagitx dela prezagarria, eta zuhurtziak nahi duela ezar dezagun gure fidantzia osoa ama amultsu eta urrikalmen-

duz bethea datzanaren alderako deboziorik fun-
tsezkoan.

Zer konsolaziorik gozo yakitea galde dezake-
gula esperantza handienarekin Biryina saindua-
ren laguntza miragarria! yakitea botheretsu
bezain arrai agertzen dela gure behar guzietan!
miserikordiosa eta miserikordia beraren ama
dela!

Ez bide da damnamenduaren seinale ageria-
gorik, nola fidantziarik eta debozionerik gabe
izatea Maria sainduaren alderat. Salbamendua
da (guziek badakigu) gure egitekorik premiako-
ena, nolazpait-ere, gure egiteko baxarra. Nola
beraz egon zinki yarraiki gabe salbamendurat
heltzekotzat erreligioneak ematen darokun bide-
rik segurenari! Nola ez maita zeruko athea bera
den Biryina saindua! Nola egon ezaxolatuki sar-
arazi gabe gure arimeen intresetan gure lagun-
tzerat guzia ekharria den Jesusen ama maitea!

VII. KAPITULUA

Jeru-Kristo sortzen da, eta adoratzan dute artzainek

S. Luc. 2.

Bazuen bortz milla, lauetan hogoi eta heme-
retzi urthe zerua eta lurra kreatuak zirela Jesu-
Kristo mundurat ethorri zenean. Sorthu izan zen
Biryina Mariaganik Bethleem daritzon Judako
hirian. Auguste enperadoreak nahi izan zuen
yakin bere erresumako indarren berri, eta zen-
batetaraino heltzen ziren haren azpiko guziak.
Hortarakotzat bat bederak behar zuen ezarri
bere izena nondik ere baitzuen bere ethorkia eta
lekhu hartan berean.

Enperadorearen manua ezagutzarat emana
izan zen ordu beretik, Yosefek behatu zion ain-
geru batenari bezala; Mariak ere zenbat baitzen
zeruko eta lurreko erregina, ekharri zion obe-
dientzia gizon hilkhor baten nahiari. Bi espos
saindu hek utzi zuten berehala Nazareth Galilea-
ko hiria, zeinetan baitzuten bere egoitza heltze-
kotzat Bethleemerat, eta ezarri zituzten bere ize-

nak hiri hartan, handik eta Dabiten leinutik athe-
ratzen zirelaketzat. Etzen gauza gutia Yosefen
eta Mariarentzat lothzea lau egunen bideari.
Etzen denbora gutiago behar hek ziren lekhitik
Bethleemerat heltzekotzat. Yakintsun ziren biak
obratzeko zen misterioaz. Bazakiten Jesu-Kristo,
profeteen arabera, Bethleemen behar zela sort-
hu. Nekheak etzituen batere lotsatzen: eman
zitzaizkon, gogo onez, bideari.

Urrun da izan baitzuten hiri hartan begitarte-
rik batere. Etzen arbuiorik baizen heientzat; hiri
hartako ostalerek etzuten ikhusten Yosef eta
Maria baitan kanpotik ageri zen pobrezia baizik:
etzioten behatzen heien kondizioneari, ez eta
Mariaren orduko estatuari. Yendeak osteka
heldu ziren hiri hartarat bazter guzietarik. Hango
etxe eta zokho guziak betheak ziren munduz.
Maria eta Yosef lurraren gaineko bi presuna sain-
duen eta errespektagarrienak ezin ostaratu ziren
Bethleemen, bere dirutan ere; yoan behar izan
zuten hiriz kanpoan zen heia urratu batetarat.

Min bide zen Jainkoaren amarentzat eta
Yosefentzat ikhustez bere buruak halako lekhu
humiligarri batean. Ordean humiltasuna irak-

hatsterat heldu zenak etzuen damurik batere, aitzitik atsegin zuen han izateaz. Biryina sainduak bazakien noiz, eta zer mugaz sorthuren zen Salbatzaillea. Iragan zuen gau guzia kontenplazten Yosefekin, gozotasun eta allegrantzia handitan, konplitzerat zohan misterioa.

Mariak eman zuen mundurat, gauerdi gainerat, bere seme Jainkoa zaurthu gabe bere garbitasuna. Yarri zen ahuspez haren oinetan, eta adoratu zuen sorthu berria Jainkoak berak ezagut ahal zezakeien amudio, errespektu eta admirazionekin. Nolakoak etziren Yosefen humiltasunezko eta adorazionezko sentimenduak ikhustez Jainko haur egina, eta bera haren aita-ordezkat hautatua! Ordutik heia erromes hura bilhakatatu zen munduko lekhurik ohoragarriena eta parabisuarekin iduririk gehien zuena.

Zenbat gogoeta salbagarri ez detzake eragin Jesusen sortze mirakuillozkoak! O! ene Salbatzaillea, ala laster abiatzen baitzare munduko urgulluari yazartzen! ala laster urmariarazten baiduzu gizonaren suphertasuna! Mundu guziaren kreatzaillea mundurat heldu da, eta lurrak zukeien lekhurik arbuiagarrienean sortzen da!

Jainko bat zeinarentzat zeruak berak ez baidu deusere aski ederrik, eta bere tronua izar guzietz gorago duena manyatera batean datza etzana! gauza guzietz yabea, deus-ere gabe, guzietz eskasean aurkhitzen da! Zer ikhusgarri espanti-garri! Lurreko bas-abereek eta aireko hegaztinek badituzte bere egoitzak, eta ontasun guzietz emailleak ezdu non pausa bere burua!

Non da bada (zioen, bertze orduz, san Bernatek) non da sorthurik heldu den erregeren palazioa? Non da haren tronua? Non da haren kortea? Ihardets zakion: heia bat da sorthu den erregearen palazioa; lastoa da haren ohea; manyatera da haren tronua; Maria eta Yosef ditu bakharrik bere ingurutan. O! amudio ezin erranezkoa (san Augustin mintzo da): O! karitate, gizonaren izpirituaz gorago dena! Nori gogoraturen zitzaion egundainotik bere aitarekin batean loriaz gozaten dena sorthuko zela emazte baten ganik!

Jesu-Kristo etzana izan zen manyatera Erroman da maiteki begiratu eta errespektatu Andre-dena Mariako eliza nausi ederrean: Salbataillearen gorphutz sakratuaren troxatzeko era-

billi ziren oihalak erlekio preziatuegiak ziren hetaz ez yabetzekotzat. Enperadore batek bere-tu zituen, eta egin zion hetazko emaitza baliosa Louis Frantziako errege sainduari. Printze Jainko-tiar hunek ezar-arazi zituen Parisko hirian, sain-dua daritzon kaperan.

Jesus sorthu zenekotzat, aingeru batek heda-tu zuen berri handi hura ingurutan ziren artzai-netarat. Aingeru hura iguzkia baino distiosagoa zen. Lilluratuak izan ziren artzainen begiak, eta lastuak hekin bihotzak; ordean izialdura eman zuen aingeruak berak deskantsatu zituen artzai-nak erraten ziotela: ez dezazuela izan beldurrik, ekhartzen darotzuet igurik ahal dezakezuen berririk zorionezkoena, bozkariorik handienak hedatu behar duena zuen bihotzetarat eta popu-lu guzirat. *Evangelizo vobis, etc.* Bai, yakin zazue guziek, sorthu da Bethleemen zuen Salbatzai-ilea, zuen Yauna eta zuen Jainkoa; edirenen duzue heia erromes batean, troxetan emana. Artzainek etzituzten hain laster entzun hitz alle-geragarri hek, non aingeru oste bat hasi baitzen kantatzen Jainko Yaunaren laudorioak ziotelarik: Yauna dela lorifikatua zeruan, eta bihotza garbi

duena bizi bedi lurraren gainean bakean, *Gloria in excelsis Deo, etc.*

Artzainak etziren herabe agertu graziaren alderat: elkhar sustaturik, eman ziren berehala bidean nahiz ikhusi, lehen-bai-lehen, entzun zituzten gauza miragarriak. Heldu ziren Bethlemerat gau-erdotsuan; sarthu ziren heian, betheak zirelarik Yaunaren graziaren gantzadura gozoaz; eman ziren ahuspez haur sorthu berriaren oinetan; adoratu zuten bere Salbatzaillea eta bere Jainkoa bezala. Salutatu zituzten Biryina saindua eta san Yosef. Gero bihurtu ziren, bozkarririk handienez, bere arthaldetarat.

O! zuek Salbatzaillea lehenbizirik adoratu izan duzuenak, ala handia baida zuen zoriona! Ordean zerk behar gaitu gibelatu zorion beretik? Deusek ere; ezen erran daite Jesu-Kristo, egun oroz, sortzen dela gure aldaretan; zergatik ez dugu beraz guk ere adoraturen artzainek agertu zuten lehia berarekin? Egia da, ez dugu ikhusten Jesus maitea artzainek bezala gorphutzeko begiz; ordean guk baino fede gutiago behar othe zuten sinhetstekotzat, estatu urrikgarri hartan

aurkhitu zuten haurra, zeru, lurren kreatzaillea
zela, hekin Jainkoa, hekin guzia?

VIII. KAPITULUA

Jesu-Kristoren Zirkunzisionea

Luc. 2.

Jesu-Kristo zirkunzizatua izan zen sorthu zenetik zortzi-garren egunean. Biryina eta Yosef eman nahi izan ziren eginbide hartan. Hortik ematen zuten erakutsterat legearen alderako leihaltasunik handiena. Bazakiten bada seme Jainkoak etzuela zirkunzisionearen beharrik; ordean bere humiltasunak iduri-arazten zioten Jesusek ere zeremonia borthitz hartarik iragan behar zuela, bertze haur guziek bezala. Nork erranen zuen Salbatzailleak, bekhatuaren kutsurik gabe zenak, eman nahiko zuela bere burua lege dorphe baten azpian? Nahiko zituela yasan, mundurat ethorri bezain sarri, zirkunzisioneari zatxeizkon oinhaze minak, eta onhetsi bere gorphutz sakratuan bekhatuaren zigillu humilia-garria! Ezen erran dezakegu inozentzia bera den Jesus maitea bekhatore bezala agertu zela zirkunzisionean. Ala nausi dibinoak irakhatsten baidaroku orduan eman zuen humiltasunezko exen-

pluaz arbuiatzen munduko nahikarak, eta bihotz onez pairatzen sofrikari eta idoi guziak!

Yuduek ematen ohi zioten izen bat bere haurrei zirkunzizatzen zituzten egunean. Jainkoaren semeari eman zitzaion izentzat JESUS: izen adoragarria! Izen bertze izen guziez goragokoa! Izen zeinaren aiphamenak berak galdetzen baidu errespekturik handiena! Ordean ala ungi gostarik erosi izan baitzuen Salbatzailleak Jesusen izen saindua! Sortze pobre bat, bizi nekhatu bat, nigar preziatuenak etziren titulurik aski Salbatzaillearen izena merezitzekotzat; gure salbamenduak oraino gehiago du balio Yaunaren begietan: isuri nahi izan ditu zirkunzisionean bere odolaren lehenbiziko xortak; ordutik erakutsi izan du zein maiteki dakharkeien bere bihoztzean gure salbamendua.

Izan behar dugu debozione handi bat Jesusen izen sakratuarentzat; bothere miragarri bat datxeiko izen saindu hari; haren aiphamenak berak eragin ditu mirakuillu handiak. Ez ahal da Jainkoaren aitzinean Jesusen izena baino ararteko hoberik. Huna nola mintzo den san Bernat: «Liburuak nekharri dire enetzat ez badut

hetan edireten Jesusen izena; ez da ene gogara-ko solasik, Jesusen izena ez balin bada maiz aip-hatua. Izen maitagarri hura eztiaren pare da ahoan; zer atsegin egingarriagorik beharritan!». Berriz, zer gozoagorik bihotzarentzat!

Triste eta ilhun zare? Alpha zazu bihotzez, Jesusen izena, eta ordutik emanen zare deskan-tsuan, suntsituko dire zure ilhunbeak. Kontzien-zia oihuz dagotzu? Ez darotzu utzten sosegurik? «Laztua zare ikhustiaz eraman duzun bizitze gaixtoa? Izan ezazu Jesusen izen saindua ezpai-netan, guziz bihotzean, eta ezarriren duzu zure fidantzia guzia Yaunaren miseriakordian. Ez da pasione borthitzik amor eman behar ez diotenik Jesusen izen adoragarriari».

Arrazoin guziek behar gaituzte erakharri mai-tatzerat eta errespektatzerat Jesus, gure Salba-tzaillea. Haren bihotz ontasunak eta bothereak ez dute mugarririk; bethi gu laguntzerat eta dohatsu egiterat dago. Ez da nihon halako nausi maltsorik, nihon halako aita amultsurik. Iduri du aski dela dohakabe izatea gure ganatzekotzat haren urrikalmendua eta laguntza. Yasan ahal baino karga gehiago balin baduzue, zatozte

(erraten darotzue), zatozte ene ganat, eta nik arinduko dut zuen karga.

Ala haur prodigoaren parabolak baidu zertaz egin gure admirazionea! Ume zoro hura etzen hain laster sarthu utzi zuen bide onean; ez da hain laster hurbiltzen etxerat non baidohako aita aitzinerat: urrun da punitzen baidu ume ondikozko hura; aitzitik ahantzten bezala zaizko haren gaixkiak, eta haren ganik izan zituen bihotz-min guziak. Orhoitzen da aita dela, eta hartzen du seme dohakabe hura arraitasun handienarekin: yar-arazten du bere bizitze gaixtoaz galdu zituen zuzen guzietan, eta othuruntza handi bat ematen du seinalatzekotzat bere umearen ikhustez zuen bozkarioa. Bihur gaiten zeruko aita amul-tsua ganat, eta gaiten seguratuak, zer nahi gaixki egin dukegun, ardietsiko dugula miserikordia haren majestate adoragarriaren aitzinean.

IX. KAPITULUA

Erregeek adoratzan dute Salbatzaillea

Matth. 2.

Hirur erregeek ikhusi zuten abendoaren hogoi eta bortzean, izar bat bertze guziek baino gehiago distiatzen zuena. Uste izan zuten izar hura zela Jakoben izarra, Balaam profetaz aipatua, eta ezagutzerat eman behar zuena egun zorionezko hura, zeinetan sorthu behar baitzen zeruaren eta lurraren yabe soberanoa. Hirur erregeak, edo magoak, eman zitzaizkon bideari; izar arraiotsu hura zutelarik bere gidari. Egon ziren hamabi egun bidean. Hurbildu zirenean Jerusalemerat, estali zitzaien izarra. Sartzearekin batean hiri hartan, galdegin zuten zein lekhitan zen adoratzerat heldu ziren erregea. Jerusaleme-ko populua miretsia izan zen ikhustiaz halako presuna ohoragarriak ethorriak adoratzerat yuduen erregea, yuduek berek ezagutzen etzuten, zeina ezbaitzakiten sorthu ere zela. Herodes zen ordu hartan yuduen errege. Nola bertzeen bortxa, erregetu baitzuen bere burua, bel-

durtu zen gal zezan bere khoroa. Bil-arazi zituen aphezak eta legeko nausiak: galdegin zioten Kristo non behar zen sorthu. Ihardetsi zioten, boz beraz, Kristo sorthuren zela, Jainkoak bere profetaren ahoz erran bezala, Bethleem, Judako hiri xumean. Printze supher eta kruel haren izpirituak eta bihotzak aski izan zuten argitasun hura asaldatuak izatekotzat.

Herodesek erakharri zituen magoak bere ganat: othoitztu zituen errateaz zein egunez agertu zitzaien izarra: egin zuen hekin debozio-nea laudatzen zuelako itxura: erran ere bazioten: zohazte Bethleemerat, han behar duenaz geroz sorthu igurikia den, eta bere populua libratu behar duen erregeak. Yakin ezatzue, xeheki, haur sorthu berri haren berriak, eta egin nazazue, lehen-bai-lehen, yakintsun; ezen ni ere zuek bezala, harat nahia naiz errege berriaren adoratzerat. Herodes traidoreak etzuen hainitz salatzen haur dibino hura hil-arazteko zaraman xede barbaroa. Hirur erregeak lothu zitzaizkon bere bideari. Agertu zitzaien berriz ere, Jerusalemen sartzean, begitarik galdu zuten izar hura bera, eta gidatu zituen xuxen Bethleemerat.

Nolakoa etzen behar magoen bozkarioa agertu zitzaiotenean bigarren aldian argizagi eder hura, eta ikhusi zutenean baratzen errege berria sorthu zen heiaren gainean! Sartu ziren lehiarekin alde guzietarik idekia zen heia hartan, eta aurkhitu zuten bilhatzen zutena. Haur dibinoa bere amaren besotan zatzan: etzuen deusere kanpotik bertze haurretarik berex zezakenik; ordean bere barnetan zuten zeruko argiak ezagut arazi ziotzaten magoei haur haren baitan Jainko gizon eginaren goratasun eta maiestate guzia. Yarri ziren, ahuspez, haren oinetan fede eta errespektu handienekin: adonatu zuten bere yabe soberanoa eta munduaren Salbatzaillea bezala; eskaini zioten herri hetan ziren gauzarik preziatuenetarik, hala nola urrea intsentsua eta mirra.

Jainkoak etzuen nahi errege saindu hek bihur zitezten bere lurretara Jerusalemen gaindi. Aingeru batek erran zioten amets batean bertze bide bat behar zutela hartu, eta beiratu behar zirela Herodes ikhustetik. Hunela urmariarazten ditu probidentzia sainduak, berari hala zaionean, gizonen zuhurtzia faltsoa eta gaixtakeria guziak.

Gauza miretstekoa! arrotzak heldu dire lekhu urrunetarik munduaren Salbatzaillea adoratzerat, eta yuduek ez dute ezagutzen ere bere artean duten Salbatzaille hura bera! Deusere errexagorik Herodesentzat nola bereganatzea magoen zorion handia. Jainkoak hel arazten ditu haren ganat hirur erregeak; erraten diote Judean sorthu dela Jainkoaren seme adoragarria; bere erresumako aphezek eta legetako gizonak gauza bera erraten diote; ordean zertako dire laguntza eta grazia guziak bihotza gaixtatua denean, eta largatua inbidiari, tronperiari eta krudelitateari?

Nahi badugu Jainkoa aurkhitu, bilha dezagun fede onean. Ez dugu izar beharrik heltzekotzat haren ganat. Eskutan ditugu behar diren laguntza guziak: bihotz humil bat eta xede garbi bat izatean datza guzia. Erakuts dezagun graziaren aldera magoek izarrari yarraikitzeatz izan zuten leihaltasun bera. Ez gaitezela ager, eskuak hutsik, Yaunaren aitzinean: lakhet du ikhustea gure baitan prestutasuna, mortifikazionea eta haren ganako amudio khartsua. Hulakoak dira gure ganik galdetzen dituen emaitzak: ez du behin ere arbuiatzen bihotz humil bat, eta bek-

hatuen urrikiaz zaurthua dena. Hirur errege
hekin erlekiak aurkhitzen dire Colognako hirian.

X. KAPITULUA

Andre-dena Mariaren Purifikazionea

Luc. 2.

Jesu-Kristo sorthu zenetik berrogei egunen buruan, Andre-dena Maria sumetitu zen purifikazionearen legerat. Etzuen, ikhusia den bezala, zeremonia hartarik iragateko beharrik; kontzebitu izan zuenaz geroz Izpiritu saindua beraren berthutez, eta amatu zenaz geroz batere goibeldu gabe bere biryinitatea; ordean purifikazioneari zatxeitzon humiltasuna aski izan zen Mariarentzat iragan nahi izateko zeremonia hartarik. Ez dio behatzen Jainkoaren ama izateko zuen titulu loriosoari, ez eta biryinitatearen pribilio miragarriari: badaki saindutasuna bera den Salbatzailea eman dela zirkunzisionea manatzen zuen lege humiliagarriaren azpian, damu luke beraz, bere garbitasun guziaren erdian, libratzea bere burua purifikazionearen legetik.

Maria agertu zen templuan bere haur maitea besotan. Ofrendatu ziotzon Jainkoari bi usokume. Legeak hala manatzen zioten pobreak

zirenei. Legeak nahi zuen oraino burasoek ofrenda zetzaten ume lehenbizirik sorthuak. Maria etzen herabe izan aita eternalari ofrenkatzerat haren bozkario guzia, eta haren kontsolazione baxarra egiten zuen ume maitea. Zer sakrifizio handi Mariaren bihotzarentzat! Hanbatenez min-kiago sentitzen zuen sakrifizio hura, zenbatenez baitzakien ordu beretik zer tormenta ikharagarri, eta zer heriotze laidotsu yasan beharko zituen haren seme dibinoak.

Izpiritu sainduak erakharri zuen tenplurat Simeon, gizon zahar eta prestua, Yosef eta Maria Jainkoari Jesus maitea ofrendatzen hari ziren ordu berean. Jainkoak agindu zioen Simeon zaharrari ikhusiren zuela, hil baino lehen, mundurat egorri gogo zuen Salbatzillea. Hala gerthatu zen. Fedeak argitu zuen Simeon prestua: eza-gutu zuen. Tenpluan sarthu orduko, haur hura zela munduaren Salbatzaillea: hartu zuen bere besotan: yarri zen bozkariarik handiengan, eta kantatu zuen kantika eder bat eskerren bihurtzekotzat, erraten zuelarik: deith nazazu, Yauna, plazer duzunean zure ganat; ez dut gehiago deuseren gutziarik behere huntan. Deskantsu hillen

naiz ikhususirik ilhunbe guziak bere argiaren arraioez suntsi-arazten dituen Salbatzaille maitea, eta bere zuhurtzia populu guzietarat hedaturen duen nausi soberanoa. Hitz hautarik lekhorra, Simeonek bihurtu zion Mariari besotan zaudkan Jesus adoragarria, erraten zioela: zure seme maite hori ethorria da guzien salbatzerat, halarik ere, gehienak galduko dire ez nahiz probetxatu horren heriotze sailduaz; ordean Jesus bere Salbatzailletzat hartu nahiko ez dutenek ezaguturren dute bere yuietzat. Zuri errateko dudana da partale beharko zarela zure seme maitearen sofrikari guzietan; atsekabeak zilhaturren duela zure bihotza lantza zorrotz batek bezala, ikhusi-ko duzunean Jesus hiltzen tormenta guzien erdian. Simeon zaharra horrela mintzo zela, sartu zen tenpluan alhargun bat Ana zaritzona: ospe handitan zen herri hetan; ezen bazuen profetisatzeko dohaina, eta bizitze saildu bat zaraman. Ikhusi zueneko Jesus haurra, bethea izan zen Simeonek zuen Izpiritu beraz, eta bozkario beraz. Laudatu zuen Jainkoa, eta erran zituen haur dibino hartaz zakizkien gauza guziak.

Ala miragarriak baidire Mariaren berthute ederrak! Ez du nahi agertu denarentzat; seinalazten du bere humiltasuna. Jainkoaren ama da, eta bertze ameen baltsan ematen du bere burua. Biryina guzietarik garbiena da, eta badoha tenplurat, bertze emazteak bezala, purifikatua izaterat. Ezin erran bezanbat maite du bere seme adoragarria, guziarekin Jainkoari egiten dio sakrifizio bat haren biziaz, ofrendatzen dio biktima bat bezala. Mariak Simeonen eta Anaren ganik entzun zituen hitz lazgarriek bazuten zertaz erdira haren bihotz amultsua; halarik ere, zer nahi pairatzerat dago jaunaren ohoretan. Erran behar da, nonbait, amaren eta semearen Izpirituak miragarriki konpuntzen zirela.

Nor dire Salbatzaillea tenpluan ikhusteko zoriona dutenak? Hek dire gizon zahar saildu bat aspaldion Jesus maitea lehiarekin igurikitzen zuena, emazteki prestu bat mundutik ihes zabilana, egunak eta gauak barurean eta othoitzean zaramatzana. Horra bi presuna hiri handi batetako bakharrak Salbatzaillea ikhusteko dohatsutasuna izan zutenak. Ala gutiak baidire Jainkoa edireten dutenak!

O Biryina saindua, ene salbamendukotzat hanbat egin izan duzuna! Egizu ez dezadan neronek gal ene burua. Zu zaitut, Jainkoaz landan, ene kontsolazione guzia: zure baitan dut ene fidantzia osoa: izan-araz diezadazu, zure othoitzez, Yaunaren legearen alderako leihaltasunik handiena, eta denbora berean, bihotzeko garbitasuna. Egizu, o! bekhatoren ihes-lekhua, bethi zerbitza eta maita dezadan zeru lurren nausia, eta aita guzietarik hoberena: onhetsazu, othoi, beha diezazudan bizian eta heriotzean miserikordiazko amari bezala, eta lagun nazazu, zuk ere, zure ume maite eta zerbitzari leihal bezala.

XI. KAPITULUA

Yosefek eta Mariak

ihes egiten dute Ejiptorat

Matth. 2.

Herodesek berantetsi zituen Jesusen adora-
tzerat urrundik ethorri ziren erregeak. Ez zitzaion
gogoratzen Jainkoak gibelatu zituela hel-arazte-
tik haren ganat; aitzitik, arbuiotzat hartu zuen
hek ez agertzea etxerakoan, haren begietara.
Errege gaixto hura eman zen sumindura han-
dian, guziz, entzun zituenean haur dibinoaren
berri espantigarriak. Beldur zen ezagut zezaten
herri hetako erregetzat, eta berari khen ziozoten
bortxaz beretu zuen khoroa: ezin gorde zuen
gehiago bihotzean zarabillan xede kruela: eman
zen ageriki Jesus gal-arazteko eginbidetan;
ordean Jainkoak egorri zion, gauaz, aingeru bat
Yosefi, erraterat Herodesek haur dibinoaren
biziari nahi zioela, beraz har zetzala berehala
berekin Jesus eta Maria ihes egitekotzat Ejipto-
rat, eta zagoela han denbora batetaraino. Yose-
fek etzuen argia iguriki obeditzekotzat zeruko

bozari: eman zitzaion, gau hartan berean, bidea-ri, harturik berekin Maria eta haur dibinoa. Hunea ihes egin zion Salbatzailleak munduko errege herbal bati, zeinaren khoroa eta bizia bere eskutan baitzuten.

Herodesek ikhusi zuenean huts egin zuela bere kolpea, eta ezin yabetu zela errege sorthu berriaz, uste izan zuen hura gal-arazi hil arazirik haren adintsuko haur guziak. Entzun zuen errege magoetarik bazuela bi urtheen ingurua, agertu zela Jesusen sortzearen berri handia zakharkeien izarra. Eman zion bere gogoari behar zituela gal-arazi bi urthe iraganak ez zituzten Bethleemeko eta alde hetako haur guziak. Zer sarraski lastimagarri! Zer bihotz min ama hek guzientzat! Etzen aditzen guzietan hekin hasberapen ukigarririk, eta marraska arraillagarririk baizen.

Familia saindua egon zen Ejiptoan, urthe baten ingurua. Herodes kruela hil izan zen inozenten odola isur arazi zuenetik zenbeit ilhabe-teen buruko. Orduan Yaunaren aingeruak erran zion gauaz Yosefi: har ezatzu ama eta haurra; bihur zaitezte Israelgo lurrerat: hil dire Jesusen

biziaren ondoan zabiltzanak. Yosefek egin zuen berehala obedientzia. Luzea zen iragan behar zen bidea, guziz emazte gazte gorphutz mendre batentzat: etziren hargatik herabe izan abiatzerat. Yosefek yakin zuenean Archelaus zela Herodesen orde, Judeako errege, beldurtu zen ahal zituzkela bere aitaren inbidia, gogortasun eta krudelitate berak: gogoeta hunek aphur bat lotsatzen zuen: etzen atrebitzen heltzerat Israelgo lurretarat, eta etzakien zein bide har; Jainkoak eman zuen Yosefen gogoia deskantsuan. Adiarazi zion hel zitekeiela deuseren beldurrik gabe Galilearat. Orduan Yosef yarraiki zitzaion bere bideari, eta egin zuen bere egoitza Nazareth, bere eta bere esposaren sor-lekhuan. Urrun da izan baitzuten beltzuririk Galileako populuaganik; aitzitik hainitz arraiki izan ziren hartuak eta guziez ohoratuak bezala, maitatuak ere.

Tresorik preziatuena egon zen, asko urthez, gordea Nazarethko hiri dohatsuan. Jainkoaren amak lekhu hartan hazi zuen eta altxatu bere seme adoragarria, halako ume bati zor ziotzon artha, amudio eta errespektu guziekin.

Ederretsi behar duguhemen Yaunaren probidentzia miragarria. Herodes zen bere mendeko izpiritu handienetarik bat, eta bere eskuko zituen armada osoak; ordean hauk guziek, ez eta inbidiak asmarazi zioen gaixtakeria izigarriak ezin erakharri zuten bere nahia konplitzerat; bere nausitasun eta sumindura guzien erdian, ezagutu behar izan zuen haur bat aski zela asal-datzekotzat haren barnea. Yarri zen ikhararik handiengan, eta bortxatua izan zen amor ematerat Jesusen bothere guzizkoari. Haur baten bizia-ri nahi dio: hura gal-arazi nahiz eragiten du sarraski lastimagarriena. Bizkitartean hil-arazi nahi duen haur hura bera gerthatzen da, bakharra, errege barbaro haren errabiari itzurtzen zaioena.

Herodesen krudelitateak irakhasten daroku zertarainokoa heldzen diren gizonaren itsumendua eta inbidiaren su ondikozkoa. Errege gaixto haren exenpluak irakhatsten daroku oraino, Jainkoa maiz gaixtaginez berez baliatzen dela bereganatzekotzat arima yustuak. Urrun da urrikaltzeko baitziren sarraskitan emanak izan ziren haur inozentak, aitzitik heien alderako barbaria

hark berak egin zuen hekin zoriona, izan arazi
ziotenaz geroz martiren khoroa, zeruko erresu-
ma.

XII. KAPITULUA

Jesus aurkhitzen da Doktoren erdian

S. Luc. 2.

Yuduek agertu behar zuten (legearen arabera) Jerusalemerat urthean hiruretan. Yosefek eta Mariak eraman zuten berekin Jesus maitea hiri hartarat. Hamabi urthe zituen ordu hartan. Gutitan galtzen zuten haur hura bere begietarik, bere buruak baino maiteago zutelakotzat. Ethorri zenean herrirat bihurtzeko denbora, Jesus etzitzaien yarraiki Yosefi eta Mariari. Baratu zen Jerusalemen hek deusere yakin gabe: etzuten ere eskas zutela ezagutu arrats aphalerat baizik. Hemen iduri du berehala hortan Yosef eta Maria faltiar ahal zitezkeela; ordean sobera zadukaten bere haur maitea bihotzean hutsik egitekotzat haren alderat; bekhatu ere laiteke gaixki bat iratxekitzea bi presuna saildu hei orduan gerthatu zenaz. Bazakiten guzizkoa zela Jesusen zuhurtzia; uste izan zuten arrazoin onez aldaratu zela hekin ganik: fidantzia oso batean ziren haur dibi-noa bidean zela, eta hek bezala Nazarethrat

bihurtzen ziren bertze zenbeitena baltsan aurk-
hitzten zela.

Yosefek eta Mariak ezagutu zutenean Jesus etzela heien ondotik heldu zireneen artean, minki hartu zuten haren eskasa. Abiatu ziren haren ondoan, eta ediren zuten, biharamun goizean, tenpluan, doktoren erdian. Entzuten eta interrogatzen zituen gizon yakin hek mundu guziaren admirazionea bereganatzen zioten zuhurtzia eta yakintasunekin. Yosef baino Maria trebeago zen Jesusekin; ama hunek erran zion bere ume maiteari: zergatik etzaizkigu yarraiki etxerakoan? Bihotz-min handi bat izan dugu hortaz: Jesusek ihardetsi zion errenkura amultsu hari: zerentzat damustatu zarete ni zuei ez yarraikitzeaz? Zergatik nekhatu zarete nere ondoan? Etzinakiten bada ene aitaren nahia egin behar dudala?

Jesus ilki zen tenplutik, eta hedatu zen Yosef eta Mariarekin batean Nazarethrat. Egon zen lekhu hartan hamabi urthetarik hogoi eta hamar urthetaraino. Gauza miretstekoa! Ebanjelistak ez dire batere mintzo Jesusek, arte luze hartan,

zaraman bizi az. Hek erraten darokuten guzia da, sumetitua zela Yosefen eta Mariaren nahitarat: *Erat subditus illis*. Aithor dezagun guziarekin hirur hitz horiek hainitz erran nahi dutela. Ematen dute ezagutzarat Jesusen humiltasun miragarria, eta egiten dute Mariaren laudoriorik osoena. Ez ahal da deusere gehiago espantitu behar gaituenik nola ikhustek zeruaren, lurraren, gizon guzien kreatzaillea bera kreatura aphan baten nahitarat eroria. Ez ahal da berriz dignitate altxatuagorik nola izatea Jesusen gainean ama guziek bere umeen gainean duten zuzen bera. Mariak izan dezan bada Jainko bati manatzeko eskua! Zer ohore ezin erranezkoa!

Aita amek ikhasten dute Yosef eta Mariaren eskola sainduan hartzen bere umez artharik handiena: Mariaren bihotz-minak bere semea eskas aurkhitzean, eta haren bilhatzeko agertu zuen lehiak ematen dute erakusterat burasoek egin behar dituztela bere egin ahal guziak atzarriak egoteko bere umeen gainean, ikhusten dituztenean, ez elizetan, Jesus tenpluan zen bezala, bainan mundupean sarthuak, pasionetarat largatuak, sakramendutarik urrunduak: hulako ordu-

tan, buraso Jainkotiarrek eta bere umeen salbamendua maite dutenak lehiatzen dire hek lehen-bai-lehen gaixkitik ilki arazterat, eta erakhartzerat bere abisu zuhurrez, guziz, bere exenplu sainduz, zeruko bide dohatsurat.

XIII. KAPITULUA

Yaun-doni yauni hasten da predikatzen eta bathaiatzen du Salbatzaillea

S. Matth. 3.

Jesus egon zen ezagutua izan gabe Nazaret-
hen Yaun-doni Yauni-Baptista mortutik athera
arteraino. Gizon saindu hunek mundutik urrun
eraman zuen bere gaztetasuna. Hogoï eta bede-
ratzi urthetarat zenean, agerthu zen Israelgo
populuaren aitzinerat.

Lurreko erregeak sartzen direnean hiri
batean lehenbiziko aldian, bideak zalhaitzen eta
arrimatzen ohi dire. Ez ahal zen preparazione
gutiago behar errezibitzekotzat Jainkoaren
semea, errege guzien erregea, nahi izan zue-
nean ethorri mundurat. Preparazione hura
zatzan egiazko penitentzian. Horra zer-gatik
Yaun-doni Yauni-Baptistaren lehenbiziko lana
izan zen predikatzea penitentzia hura bera bere
hitz sainduz, guziz bere exenplu miragarriez.
Yaun-doni Yauni-Baptista gogorki zen emana
bere yauntsturan. Kameluen ille latz eta lodiez

egina zen zilizio bat zarabillan gorphutzean; amarratzen zuen zilizio hura larruzko gerriko batez. Xartalak, edo larrepetitak, eta oihanetan aurkhitzen zuen bas-eztia ziren haren yanaria; Jeriko eta Jerusalem artean zen mortu izigarri batean egiten zuen bere egoitza.

Yaun-doni athera zen mortu hartarik Jourdaingo hegian predikatzerat, eta bathaiatzerat; egia da hark ematen zuen bathaioa etzela Jesu-Kristok ematen zuenaren itzala baizen. Gizon miragarri haren saindutasuna, eta bizitze garritza aski ziren bertze mirakuillurik gabe sinhetste oso bat ematekotzat haren hitzetan. Mundu guziak behatzen zion bertzeak ez bezalako gizon bati bezala. Saindutzat zadukaten; uste ere zuten hura zela Mesia, edo igurikia zen Salbantzaillea. Hortan bertze profeta guziei baino ohore gehiago egiten zioten. Jerusalemeko popolua osteka zohan entzuterat gizon saindu hura, eta bathaioa errezibitzerat. Jesus ere hedatu zen, bertzeak bezala, Jourdaingo hegirat; ordean etzuen ezagut-arazten bere burua. Hortan, bertze gauza guzietan bezala, Jesusen humiltasunak badu zertaz urmariaraz gure suphertasuna,

eta bertzez gorago agertu nahizko gure anbizio-
ne zoroa.

Jainkoak altxatu izan zuen humiliatu nahi zen seme adoragarria. Yaun-doni Yaunik ezagutu zuen bertze guzien artetik. Huntaraino ekhar-tzen zion errespektua, non ezin hurren irabaz baitzezakeien bere baitan Jesusen bathaiatzea. Legeko doktorak ikharan zaduzkana laztua eta ahalkatua kausitzen zen bera, ikhustez bere Yaun soberanoa hartaraino humiliatua. Zer? erran zion: ene gana geldu zare? Bathaia zaitza-dan nahi duzu bada! zu, ni bathaiatu behar nin-dukezuna! Jesusek ihardetsi zioen etzioela behar behatu ordu hartan Jainko bati bezala; bainan bakharrik gizon hilkhor bati bezala; haren aita-ren nahia zela izan zadin bathaiatua bekhato-reen baltsan, eman behar zioela mundu guziari obedientzia itsu baten exenplua.

Aita eternalak ederretsi zuen bere seme ado-ragarriaren bihotzeko humiltasuna. Salbatzaillea etzen hain laster izan bathaiatua non Izpiritu saindua yautsi baitzen haren buruaren gainerat, uso baten iduriaren azpian. Entzun zen ordu har-tan berean zeruko boza bat, hitz gorez zioena:

zu zare ene seme maitea, zuk egiten duzu ene atseginik handiena. Jesus etzen gehiago Nazarethrat bihurtu. Berekin zakharken Izpiritu sainduak sar-arazi zuen mortuan barna.

Elizako aitek admiratu dute arrazoinekin Jesusen humiltasun ezin erranezkoa. Jainko bat ezdeusta dadin bada gizon egiterainokoan! Guziz gora dena apha! dadin bada guziak baino gehiago! Bathaioa erremedio bat da arima bere gaitzetarik sendatzen duena, bekhatuen borrazeko dena, eta bekhatuaren narraiorik ez duenak errezibi dezan bada bathaioa! O! zenbat humiltasun hauk guzietan!

XIV. KAPITULUA

Jesu-Kristoren barura mortuan; etsai gaixtoak tentatzen du

S. Matth. 4.

Jesus-Kristok, bathaiatua izan zeneko, irakhasi zioten giriztino guziei nola bizi behar ziren sakramendu hura errezibitu ondoan, eta nola behar ziren hartu tentamenduei eta sofrikariei buru egitekotzat. Salbatzailleak urrundu zen mundupetik, eta sarthu zen mortuan: han iragan zituen berrogoi egun eta berrogoi gau deus ere yan eta edan gabe. Ilhunbetako izpirituak uste izateko zuen halako barur luze eta bortitz bat egiteko gai zena etzela bertze gizonak bezalako; ikhusi behar zuen Jainkoaren seme adorgarria zela baxharra hanbat denbora iraun ahal zezakena yan eta edan gabetarik: halarik ere, zer etzuen egin satan gaixtoak Salbatzaillea eskuratzekotzat? Deus ere ezin irabazi zuenean barneko tentamenduen bidez, abiatu zen bertze molde batez. Huna nola hartu zen. Hurbildu zen Jesus-ganat antze handirekin. Gordea zadukan

bere xede gaixtoa; eta fede largo eta zabal bat erakutsten zuen kanporat: horrela zitzaion egin behar zuela eror-araztekozat bere nahirat zuhurtzia bera zena. Erran zioen beraz Jesusi: iduritzen zait Jainkoaren semea zarela, hura balin bazara, zergatik ez ditutzu harri hauk ogitarat ganbiarazten? Ardiets zinetzake barur handi hark gal-arazi darozkitzun indarrak. Jesusek etzion ezagutzarat eman bere Jainkotasuna; ihardetsi zion iskribu sainduko hitz hautaz: ez du ogiak hazten, baxharrik, gizona, bainan Jainkoaren ahotik heldu den hitzak, erran nahi da, Jainkoaren manuen alderako obedientzia osoak.

Etsai gaixtoak ikhusirik ezin probetxatu zela gosearen estakuruaz, baliatu zen bertze tentazione batez, zeina baida guzietarik lerragarriena, eta presuna hobekienik eskuratzen duena: hura da urguillua. Eraman zuen Salbatzaillea tenpluaren gainerat, eta izan zuen atrebentzia hari errateko: baldinetariak Jainkoaren semea bazare, bathaiatu zinenean, zerutikako boza batek, Jourdaingo hegian, adi-arazi zuen bezala, emazu egia haren seinale bat guzien aitzinean: artik azu zure burua gain huntarik lurrerat; eta dosteta

bat egiten zuelarik iskriturako hitz errespektagarriez, erran zion oraino: ez duzu zeren izan deuseren beldurrik; ezen iskribatua da Jainkoak manatu diotela bere aingeruei zutaz artha idukitzeaz, eta zu bere besotan hartzeaz behaztopa etzaitezentzat. Orduan Jesusek ihardetsi zion Satani: iskritura saindu hark berak erraten zuela hitz garbiz: Ez duzu tentatuko Jainko zure Jauna. Hunela ihardetstekozuhurtziak konfunditu zuen etsai gaixtoa, etzen hargatik gibelatu tentamendu berri bat sor-araztetik.

Satanek, egundaino bezala, eraman zuen Salbatzaillea mendi gora baterat; erakutsi ziozton handik begiak ikhus ahal bezanbat bazter, eta erran zion: erresuma eta lur horiek guziak neureak dire: adoratua naiz lekhu horiek guzie-tako populuez, lekhat, yuduez: ene eskuko ditut bazter zabal horiek: emanen darozkitzut diren guziak yartzen bazare, ahuspez ene oinetan. Solas zoro eta intsolentziaz bethe hau gaitzitu zitzaion Salbatzailleari. Mintzatu zen nausi bezala, erran zion arbuiorik handienarekin etsai gaixtoari: urrun hadi, Satan, ene begietarik. Yakin ezak iskribatua dela: *Adoraturen duzu Jainko*

zure Jauna, eta ez duzu zerbitzaturen hura bera baizik. Nausi adoragarriaren hitzak ihurtzuri baten pare izan ziren etsai gaixtoarentzat. Etzuen gehiago izan tentatzeko gurarik: eman zitzaion ihesari, eta etzen handik harat batere agertu. Aingeru aralde bat hurbildu zen Jesusen ingurutarat, eta zerbitzatu zuten Salbatzaille maitea.

Sainduak behatu diote Jesu-Kristok izan zituen tentamenduei eskola zuhur eta kontsolamendu gozo bati bezala. Maita zagun, diote, erretiramendua, barura eta othoitza, eta etsaiak ez du harturen eskudantziarik gure gainean; izan gaiten leihal Jainkoaren alderat, eta ordutik tentamenduak gure onetan gerthaturen dire, ezin iraganen dire gure bihotzetarat, aitzitik, yauts-araziren dituzte gure arimetarat zeruko laguntza handienak eta grazia preziatuenak.

XV. KAPITULUA

Jesu-Kristoren lehenbiziko mirakuillua munduaren begietan

Yaun-doni Yaun. 2.

Jesu-Kristo athera zen mortutik gizonen artean agertzekotzat. Hedatu zen lehenik Jourdaingo hegirat. Alde hetan bizi zen Yaun-doni Yauni-Baptista. Saindu hunek ikhusi zuenean zer iragan zen Salbatzaillearen bathaioan, erran zioten bere dizupuluei: huna Jainkoaren bildotsa, munduko bekhatuen borratzaillea. Yaun-doni Yauniren dizipuluek entzun zutenekotz bere nau-siak Jesu-Kristoz egiten zuen laudorio miragarria, galdegin zioten Salbatzailleare non zuen bere egoitza, eta yarraiki zitzaizkon hura bizi zen lek-huraino. Laster ezagutu zuten Jesusen solasetarik hura zela egiazko Salbatzaillea. Dizipulutarik bat, erran nahi da, Andres aldaratu zen aphur bat Jesus ganik, eta eraman zion Simon bere anaiari berria nola ediren zuen Jesus. Bi haurri-deak yoan ziren berehala Salbatzaillea gana, Salbatzailleak landatu zituen begiak Simonen

gainerat, eta erran zion: orai arteraino zure izena Simon izan da, ordean hemendik harat Piarres deithuren zara. Ordu hartan izan zuen Piarresek Jesu-Kristoren lehenbiziko dizipulu izateko oho-rea.

Biharamunean, Jesusek bathu zuen Nazarethrat zohala Filipe, eta erran zion yarraikitzeaz hari. Obeditua izan zen memento berean. Handik laster, Filipek sar arazi zuen Nathanael edo Bartholome Jesu-Kristoren dizipuluen baltsan. Emeki-emeki Jesusen ospea hedatzen zen geroago eta gehiago. Etzuen oraino egin, munduaren begietan, gauza baitezpadakorik: bazituen, hala da, zenbeit dizipulu; ordean bakharrik bere hitz sarkhorrez bereganatu zituenak. Etzen denbora luzerik egon seinalatu gabe bere bothere guzizkoa. Izan zen gonbidatua bere ama, eta bere dizipuluekin batean Kana zaritzon hiri xume batetako ezteietarat. Othuruntzaren erdirat zireneko, arnoak eskas egin izan zuen. Jesusek etzuen damurik espos berriek, eta mahainean zirenek yakin zezaten etzela gelditzen arnorik, hobeki senti zezatentzat egin gogo zuen mirakuillua. Atsegin zuen, denbora berean, guziek ikhus

zezaten zein ekharria zen bere amaren nahiaren egiterat. Egon zen kanporat agertu gabe barnean zadukan xedea Mariaz othoiztua izan arte-raino. Ama maite hark etzuen hain laster eman erakusterat atsegin zukeiela Salbatzailleak itzul zezan ura arnotarat, non obratu baitzen, ordu berean, galdetzen zuen mirakuillua. Jesusek bethe-arazi zituen urez sei yarro handi, eta ur hura guzia berehala bilhakatu zen arno.

Erran daite Jesu-Kristoren bizia misterio huts dela, ura arnotarat aldatze hark orhoit-arazi behar gaitu egun oroz gure aldaretan egiten den mirakuillu handiaz ogia eta arnoa ganbiatzen direnean Jesu-Kristoren gorphutz eta odol sakratutarat. Ordean aski prezatzen othe dugu Jainkoak, gure fagoretan, erakutsten duen amudio ezin erranezkoa, ematen denean bere Jainkotasun guzian gure yanaritzat! Othe dugu bada behar den ezagutza hulako mirakuillu salbagarri baten alderat!

XVI. KAPITULUA

Jesu-Kristoren mirakuilluak. Nikodemaren eta Samariako emaztekiaren konbersioea

Yaun-doni Yaun. 3, 4.

Jesu-Kristok mirakuillu hainitz egin zuen Jerusalemen egon zen denbora gutian. Etzen eri etsiturik sendatzen etzuenik; libratzen zituen etsaiaz posedituak zirenak: etsai-gaixtoak berak eroriak ziren haren nahitarat. Uhinak egiten ziren lurra bezain gogor haren oinen azpian. Itsa-soak, haizeak, tenpesta-xirimolek, zeruak, munduak, hitz batez, gauza guzietan ezagutzen zuten Salbatzaillea bere nausi soberanotzat, eta sumetitzen ziren haren manutarat.

Jesusen dizipuluak emendatuz zohazen Jerusalemeko hirian. Salbatzaillea baitan sinhetstea ezartzen zutenean artean, gerthatu zen bat Nikodema zaritzona. Gizon izpiritu handitakoa zen, eta yuduez ohoratua bere ethorkia, eta prestutasunagatik. Nikodema hunek, ikhusirik Jesusen egun orozko obra espantigarriak, eman zion bere gogoari haren dizupulu yarri behar

zela. Nola baitzakien yuduek, eta guziz legeko nausiek Jesusi ekhartzen zioten ondikozko harraren berri, etzen atrebitu publikoki agertzerat haren dizipulutzat. Hedatu zen gauaz ixilik bezala, Salbatzaillea-ganat, eta erran zion gerizerik gabe: nausia, ikhusten dugu, ezin dudarik egin dezakegun bezala, Jainkoaz egorria zarela gure argitzerat; ezen ez da nihor egin dezakenik zuk bezalako mirakuillurik non ez luken Izpiritu saindua berekin.

Salbatzailleak arraiki eta amultsuki hartu zuen dizipulu berri eta iziper hura. Hedatu zituen argiak haren baitarat, eta erran zio: egorria naiz zeruko bidea gizonei irakhatstekotzat; ordean Jainkoaren erresuman sartzeko, berriz behar da sorthu, eta bizitze berri batez bizi. Nikodemak zorrozki, eta hitz haukien arabera, hartu zuen Salbatzaillearen errana; galdegin zion Jesusi nola bada gizon adinetako bat sar ahal zitekeien amaren sabelean berriz sortzekotzat? Salbatzailleak ihardetsi zuen sortze berri hura izpirituala zela, bathaioan obratzen zela Izpiritu sainduaren berthutez. Nikodema, bere izpiritu eta yakintasun handi guzien erdian, nekhez sartzen zen

Jesusen hitz sainduen sentsuan; nausi dibinoak erran ere zion ahalkagarri zela legeko doktor batentzat ez izatea ezagutza gehiago iskritura sainduan aurkhitzen diren hitz errespektagarriez. Jesusek irakhatsi ziotzon salbamenduari darraizkon egia handiak.

Yaun-doni Yauni etzen baratzen haltoki bihurtzetik lekhukotasuna Jesusen Jainkotasunari, ez eta khartsuki kondenatzetik Herode Antipasek ematen zuen eskandal itsusia. Printze zoro huni gaitzitu zitzaion predikari saindu haren khar laudagarria. Yaun-doni Yauni izan zen preso altxatua. Jesusek bazakien Farisauez gaitzetsia zela, eta etzela, bera ere, batere segurean alde hartan; bihurtu zen, Samariako erresuman gaindi, Galilearat. Yarri zen Jakoben ithurria deithzen denaren bazterrean; bazakien harako zela urketarat emazte bekhatore handi bat, Samaria herrikoa. Nola yuduek eta samaritarrek ez baitzuten elkhar onetsten, emazte hark miretsi zuen Jesusek hari galdetzea edaterat; ordean Salbatzailleak erran zion emetasun guziarekin: bazinaki nor den edaterat galdetzen darotzuna. Aintzinduren zinaizkon, eta zerorrek galdeginen

zinoen edaterat: emanen zarotzun ur bizi eta salbagarri batetarik. Emazteki hark, hitz horien gainean, ihardetsi zuen: nondik dukezu ur bizu hura? Yakob gure aitak ere ithurri huntako uretik eman daroku:ez bide duzu hark baino bothere gehiago. Ithurri huntako uretik edanen duena, erran zion Jesusek, egundaino bezala egarri izanen da; ordean nik emanen dudan uretik edanen duena ez da behinere egarrituren: ur hura izanen da harentzat ur dohatsu bat bizitze eterna-lerat hel araziko duena. Orduan emazte samaritarrak ihardetsi zuen: indazu arren, Jauna, ur hartarik egartsurik gehiago ez izatekotzat.

Jesusek eman zion emazte hari ezagutzarat bazakiela haren bizitze guziaren berri, hala-nola bortz senhar izan zituela; erran zion oraino hura bera zela hark eta mundu guziak igurikitzen zuten Salbatzaillea. Emazte hark hedatu zituen hiri guzirat Jesusen erranak: bat bedera lehiatu zen haren ikhusterat. Salbatzaillea egon zen, bi egun, Samariako hirian, hango populuaren othoitzetarat.

Zenbatak ez dire Nikodemaren idurikoak! Ahalke direnak giristino agertzerat; era hori,

munduaren errankizuna-gatik! Zenbatak, zabaldu behar bidean begiak graziaren argiari, bekhatuen ilhunbetan bizi direnak! Ez bada barnea deskantsu dutelakotzat; aitzitik zenbat errepor-txu min ez diote egiten kontzientziak! Badukete ere Jainkozko bizitze bati lothzeko nahi saindu bat; ordean beldur dire munduak hetaz hirri egin dezan, har detzan izpiritu ttipi eta flakotzat. Arrazoinamendu zoro hunek behar othe du bada nihor gibelatu berthuteari yarraikitzetik? Salbamenduak ez othe du bada balio pena munduko errankizun guzien ostikatzeko, eta bihotza Jainkoari alde baterat ematekotzat! Bertze alde, Jesu-Kristoren dizupulu izateko titulu lorios eta salbagarriak balinba xitzen ahal ditu munduko estimu, ohore, eta ontasun guziak!

XVII. KAPITULUA

Jesusen mirakuillu berriak

Matth. 9.

Jesus ibilli zen Galilean gaindi. Predikatzen zuen iragaten zen lekhu guzietan. Sendatzen zituen eriak, bitz-arazten hillak. Erran daite haren urhats guziak hanbat mirakuillu handi zirela. Bertze mirakuilluen artean, huna bat ebanyelioak xehetasunekin dakharkeiena. Etsaiak kruelki zadukan gizon bat tormentatua. Aspaldion etzen etxetan bizi, hobitan, sepulturetan egiten zuen bere egoitza. Bulhuzia zabillan, ezin yasan zezakeien soinekorik. Estekatu nahi zutenean, porroskatzen zituen lokharri eta gathe guziak. Ezin hezia zen. Gau guziak oihuz eta patarrakaz zaramatzen, edo mendi goretan, edo lur-pean. Nihor etzen atrebitzen hura zen lekhu-tik iragaterat.

Etsaiaz poseditua zen gizon hark ikhusi zue-nekotzat Salbatzaillea, hurbildu zen haren ganat; utzi zituen bere moldegaitzkeria izigarririk; eman zen, ahuspez, lurrean, eta bere boza

altxaturik, erran zuen: Jesus Yaun-goikoaren semea, zergatik tormentatzen nauzu hunela? Zer gaixki egin darotzut? Zer errateko duzu nitaz? Badakit nor zaren; zu zare Jainkoak munduari agindu dioen Salbatzaillea. Izan zazu urrikalmendu nitaz; athera nazazu herstura huntarik, eta ezar nazazu deskantsuan.

Etsaiaz posedituak othoitztu zuen beraz Salbatzaillea khen ziotzon gorphutzean zituen etsaigaixto guziak, eta sar-araz zetzan handik hurbil ziren azienda beltzetan. Galdetu bezala gertatu zen; eta bi milletarainokoa heldzen ziren urdehek artiki zituzten, errabian bezala, bere buruak itsasorat.

Jesus hedatu zen Genezarethko ur hegirat; yarraikitzen zitzaion mundu oste bat ondotik. Hunenbat populu bazuen bere ingurutan, non hurren ezin higi ere baitziteken. Sarthu behar izan zen Simon-Piarresen barkuan predikatze kotzat: mintzatu zitzaionean populuari, erran zion Piarresi eraman zezala bere barkua zabalerat, ur gehiago zen lekhurat, eta artik zetzala sareak itsasorat arrantzatzekotzat. Piarresek ihardetsi zion Jesusi: arrantzan iragan dugu gau guzia zer-

beit atzeman nahiz, eta alferretan nekhatu gare; ez dugu deusere hartu; ordean manatzen darotazunaz geroz, fidantzia handi bat dudalakotzat zure baitan, banoha zure hitzaren gainean, sarearen artikitzerat.

Piarresek artiki zituen berehala bere sareak itsasorat. Eskolarik gabeko arrantzale harro bat balin bazen ere, erran behar da fede bizi eta miragarri bat erakutsi zuela, ebanyelioa doi-doia ezagutzen zen ordu beretik. Fede handi hark izan zuen bere gollardoa. Sarek hartu zuten yasan ahal bezanbat arrain; ezin bildu ere ziren ingurutan zen bertze barku batetako arrantza-leen laguntza gabe. Bethe zituzten bi barkuak sare kolpe hartako arrainez.

Yaun-doni Petri espantitu zen ikhustez orduko mirakuillua. Eman zen Jesusen oinetan, eta erran zuen: *Jauna urrun zaite ene ganik, ezen bekhatore handi bat naiz.* Jesusek ihardetsi zuen, laudatzen dut zure humiltasuna: ez zaitezela batere izi. Hemendik harat bertze arrantza bat egin beharko duzu; irakhatsiren darotzut gizonen arrantzatzen. Hetarik harturen duzunean, ez

ditutzu hil arazi beharko arrainak bezala; aitzitik, bizi araziren ditutzu aingeruen biaz.

Handik zenbait egunen buruko, agertu zitzaion Salbatzailleari eri bat, lepraz guzia maldatua. Yarri zen, ahuspez, haren aitzinean; eta, belhaunak besarkatzen ziotzola, erran zion: badakit, Jauna, ez dela deusere zure ahalez gorago denik; seguratua naiz senda nezakezula ene lepratik, baldin nahi bazindu. Hitz hauk erran zituen bezain laster, Jesusek hedatu zuen eskua haren gainerat, eta arras sendatu zuen lepratsua.

Jesusek orobat egin zuen bertze eri baten alderat. Eri hura paralitikoa zen hogoi eta hemezortzi urthe hetan. Munduz bethea aurkhitzen zen Jesus sarthu zen etxea; etzakiten nola egin eri hura haren ganat ekhartzeko. Ezin bertzela eginez, urratu zuten azkenean etxe haren gaina, eta yautsi zuten handik gure paralitikoa bere ohean etzana. Salbatzailleak ikhusi orduko eri haren estatu ondikozkoa, urrikalmendu izan zuen hartaz, eta erran zion: altxa zaite, har ezazu zure ohea, eta ibil zaite. Gizon gaitzaz kartzelatu hura altxatu zen berehala, hartu zuen

bere ohea, eta bihurtu zen, sendaturik, bere etxerat.

Aithortu behar da indar handia datxeikola fede bizi bati. Zerk sendatu zituen aipatu ditugun eriak baizik Jainkoa baitan zuten fidantzia osoak? Gorputzeko gaitzak sendatzen dituen miriku guzizkoak ez du gutiago seinalatzen bere bothere miragarria arimeen eritasunetan. Ez da halako etsiaz poseditua izaterik, ez eta halako leprarik eta paralisiarik nola bekhatuak egiten duen zauri lastimagarria. Bekhatua da gehienik ikharatu behar gaituen gaitza; ordean gaitz bat, zeinetarik sendatzea errex baida. Bekhatuaren urrikian, eta behar den bezalako kofesio batean edireten da arimako zauriak sendatzen dituen erremedio zorionezko hura.

XVIII. KAPITULUA

Jesu-Kristok berezten ditu bere hamabi Apostoluak

Matth. 5.

Jesusek, garbiki, eta guziek konprenitzeko bezala, erran zuen bera zela Jainkoaren seme munduak igurikitzen zuena. Bere baitan zituela Jainko aitaren indar eta bothere berak. Egia handi hau ageri ahal zen Jesusen mirakuillu beretarik: halarik ere Farisauek eta legeko nautsiek nekhez nahi zuten sinhetsi ezin ukha zezaketen, eta begietan zuten gauza. Ezagutu behar bidean Jesus maitea bere Salbatzalletzat, yarri ziren haren alderako suminduran; largatu ziotzoten bere buruak pasione zoro bati hartzerainokotan Jesus galarazteko xede izigarria. Argia bera den nausi dibinoak ikhusten zuen zer iragaten zen sinhets gogor hekin bihotzetan. Urrundu zen hetarik heltzekotzat Tiberiadeko itsas hegirat. Eri oste bat yarraiki zitzaion harat, eta sendatu zituen guziak.

Handik laster, igan zen, bakhar-bakharra, bere dizipuluekin mendi baterat. Irgan zuen gau osoa othoitzetan. Othoitzetik lekhora, hautatu zituen bere dizipuluen artean hamabi, eta eman zioten apostoluen izena. Izen hunek mezutua erran nahi du, beraz ederki zagokoten dizupulu hei, izan behar zirenaz geroz alde guzietarat egorriak eta mezutuak predikatzekotzat Jesu-Kristoren ebanyelio saindua.

Jaunaren lehenbiziko ministro hek ziren Simon-Piarres, bertze guzien printzea: *princeps apostolorum*, Andres haren anaia; Jakobe eta Joanes Zebedearen semeak; Filipe, Bartholome, Mathieu, Thomas, Jakobe Alseen semea; Juda haren anaia, Thadee zaritzona, eta Simon kaneendarra: hamabigarren apostulua zen Judas Iskariot Jesus yuduei saldu ziotena.

Jainkoak hautatu zituen hamabi gizon hek behar zuten erakharri mundu guzia haren lege sainduaren azpirat; hek behar ziren elizaren harroinak, edo sustenguak; hek behar zituzten bazter guziak argitu. Ederrets dezagun Jaunaren probidentzia adoragarria. Zer ziren bada apostuluak hanbat gauza espantigarri obratzekotzat?

Zer ziren! Berenaz nekhazale pobre eta iziper batzu; gehienak arrantzale bere sareen erabiltzen baizik etzakitenak; gizon eskolarik etzuten deus yakin gabeak. Horra zer ziren apostoluak. Nork sekulan erranen zuen halako gizon harro eta populu xeheak heldu zirenek erakarriren zutela mundu guzia ezagutzerat Jesus maitea guzien gaineko bere yabetzat? Nork erranen zuen halako presuna, hedadura gutitakoek eskurako zituztela populu guziak hamarrik gabe, laguntzarik gabe, bere bizitze pobre eta nekhatuaren erdian? Predikaturen zutela animo saindu batekin errelijione bat arrazoinaren argiez gorago dena, nahikaren alderako sortzeak berak ematen dituen yaidura gaixto guziak debekatzen dituen? Errelijione bat munduak hanbat bilhartzten eta maite ohi dituen atseginak, ohoreak eta sentsuen-kara diren gauza guziak zorrozki kondenatzen dituen? Deusek ere ez ahal du hala ematen ezagutzerat Jesu-Kristoren Jainkotasuna nola apostoluak sustatzen zituen kharrak, eta nazione guziak bereganatzeko agertzen zuten bothere miragarriak.

Salbatzaillea yautsi zenean menditik bere apostoluekin eta bere dizipuluekin, hautarik batek erran zion: Jauna, nahi nazaitzu yarraiki; ordean onets ezazu desegin nadin, lehenik, etxean ditudan guziez, Jesusek ihardetsi zion: *Goldearekin lanean hari denik ez da gai Jainkoaren erresuman sartzeko baldin beha badago gibelat.* Hitz hautarik hartzeko ahal da Jesusi yarraiki nahi zaioenak utzi behar dituela munduko lan eta borroka salbamendutik gibel-araz detzaketenak, eta arbuiatu behar dituela behere huntako ontasun iragankhorrak, heltzekotzat bethiere iraunen duen zeruko dohatsutasunerat.

XIX. KAPITULUA

Nola Jesus mintzo den mendiaren gainean

Matth. 5.

Salbatzaillea igantzen mendi baterat aposto-
lutzat berezi zituenekin eta bere dizupuluekin:
yarraiki zitzaion mundu bat ondotik. Orduan egin
zuen prediku handi hura, mendiko predukuaren
aiphamena dakharkeiena. Aurkitzen zen prediku
hartan bizitze saindu bat eramateko ebanyelioak
manatzen duen guzia. Ez ditugu hemen hedatu-
ko prediku miragarri hartako hitz zuhur guziak.
Jesusek egin zituen apostoluak yakintsun salba-
tzekotzat behar ziren eginbideez, eta bere erre-
lijionearen saindutasunaz. Gero, eman zituen
ezagutzarat zortzi dohatsutasunak, mintzatzen
zela hitz hautaz: 1. Dohatsu bihotzez pobre dire-
nak; zeren guziei ukho egite hartaz beraz irabaz-
ten baidute zerua. 2. Dohatsu guzien alderat
olhe eta maltso direnak, atsekabe guziak pazien-
ki pairatzen dituztenak; ezen halakoentzat da
bizien lurra, zeinaren iduripena baizik ez baida

lurr agindua. 3. Dohatsu damu eta lazerietan direnak, bere ogia nigarretan yaten dutenak; zeren heien nigarrak itzuliko baidire denboraekin ezin agortuzko bozkario gozoaren ithurburu batetarat. 4. Doatsu yustiziaren gosea eta egarria dutenak; zeren aseko baidire. 5. Doatsu meserikordiazko obretan lakhet dutenak; ezen miserikordia handia dute igurikitzeke. 6. Dohatsu bihotza garbi dutenak; ezen halakoek ikhusi- ren dute mundu huntan berean fedearen begiz bere Jainkoa, eta bertzean, bekhoz-bekho, bere loria guziaren distiaduran. 7. Doatsu baketiarrak; ezen hekintzat dago bihotzeko bakea, eta Jainko- ak behaturen diote bere umei bezala. 8. Doatsu, azkenean, persekuzioea Yaunaren ohoretan yasaten dutenak; ezen berea dute zeruko erre- suna.

Bai, ene haur maiteak, ziotzon oraino Salba- tzailleak, yakin ezazue nihoiz ez zaretela hala izanen dohatsu nola gizonek enegatik yazarriren darotzuetenean. Mundua nausiaren etsai ager- tzen da, nola onhetsiren ditu beraz haren dizipu- luak? Berriz ere erraten darotzuet: prestuki eta ebanyelioaren arabera bizi nahiko dutenak iza-

nen dire gehienik persekutatuak. Skribek eta farisauek itxuraz begiratzen dute ene legea; zuen berthuteak ez badu xitzen heiena, etzarete behinere sarthuren ene aitaren erresuman. Uste izan duzue orai arteraino aski zela nihor ez hiltzea, eta nik erraten darotzuet idoizta dezaken hitzik arinena ere gaizki bat dela. Sakrifiziorik handiena arbuiatua izanen da baldin haren ofrendatzailleak balin badu bihotzean nihoren alderako hotztasunik gutiena. Khendu behar dire, ahalik lasterrena, lohikeriari darontsatzen gogoeta guziak. Bekhatu mortal bat da hetan bere nahitarat, batere trikatzea. Nik galdetzen dudan bihotzeko garbitasuna berthute bat da hain minbera non aski baidu ahoko hatsa bera hiltua eta goibeldua izatekotzat. Zure eskuineko begiak eskandalisatzen bazaitu, erran nahi da, munduan gehienik prezatzen eta maitatzen duzun gauza bekhatuzko bide bat balin bada zuretzat, urrun ezazu zure ganik. Zer nahi gostarik ere, egizu hartaz sakrifizio bat: hirriskuan lakhet duena, han berean galduren da.

Orai arteraino erran izan zaitzue: maitaturen duzue zuekin ungi heldu dena, eta higunduren

duzue zuen etsaia. Eta nik erraten darotzuet: maita zatzue zuen etsaiak ere, onets zatzue higun zaituztenak ere. Egizue othoitz zuen per-sekutatzailleentzat, eta zuetaz gaizki mintzo direnentzat. Ez da ere aski halakoen ez gaitzets-tea, oraino egin behar zaie ungia. Zer merezi-mendu dukezue maite zaituztenak maitatzeaz? Publikanoek berek ez dute gutiago egiten.

Erratea, bakharrik mihiz, barkhatzen diogula bidegabe, edo idoi egiten darokunari, hori da kortesia bat mundua engana dezakeiena, ez ordean behinere bihotzaren ondoan dabilhan Jainko handia. Guzien alderat izan behar duzuen karitateak khendu behar ditu yuiamendu arinegi eta suspitxa gaixto guziak: Jainkoari dagoko bak-harrik ezagutzea zer iragaten den gure bihotze-tan; Jaunaren zuzenetan sartzea ahal da nahi izatea barneak yuiatu.

Ez zorrozki beha zuen anaia arrebeen baieta-rat: ikhus zatzue lehenik zuen baitan aurkhitzen direnak. Gauza espantigarria! Bere begietan laza bat ikhusten ez duenak ikhusiren du lasto bat bertzeen begietan. Ez egin deusere zuen buruak altxatzeko, eta munduaren estimua zuen gana-

tzeko xedez. Orgilleriaz egiten den gauzak merezi du punimendua. Amoina egiten duzuenen; zuen esku ezkerak ez beza yakin eskuinak egiten duena. Ezin daite Jainkoaren aitzinean gollar-dorik haren ganako amodioaren eredura baizik.

Zerbitza zazue Jainkoa khartsuki eta leialki: ez konturik egin munduaren gogara bizitzeaz, ez eta hark erran ahal detzaken gauzez. Ez duzue zeren deus onik iguriki haren ganik. Nihor ez da, bertze alde, bi nausi, betan, zerbitzatzeko gai denik: bada, yakin behar duzue Jainkoa dela bakharrik guzien gaineko zuen nausia: hura behar duzue fidantziarekin zerbitzatu. Zaitetzen seguratuak aireko xoriak hazten, eta liliak larretan sor-arazten dituen zuetaz orrhoituko dela zuen behar-ordutan.

Ene dizupulu erraten diren gehienak, ez dire bizi (urrun da) ene lege sainduaren arabera. Ifernurat daraman bidea zabala da: hari lothzen zaizko gehienak: ez beraz yarraik multzo handiari. Bakharrak dire zeruko bide hertsitari darraizko-nak: izan zaitetze baltsa hartako. Ez beraz gaitzets ene uztarria; ez erran ezin yasanezkoa dela: yakin zazue haren berri, eta aithorturen

duzue ezia eta arina dela. Badakit ene manamenduak dorphegiak zaizkotela batzuei: bizkitartean yakin bezate hek arthoski konplitzeari datxeikola zeruko erresuma.

Ez da zeren fidatu kanpotik ageri den prestutasunaren gainean. Itxuraz prestu dena gertha daite bekhatore handia. Hipokritak, nahi duen bezanbat, gerizaturen du bere burua, ez da hartatik gutiago izanen ezagutua: halakoak ageri dire bere obertarik. Arbola gaixtoak ezin dakharke fruitu onik. Orrhoit zaitetze Jauna, Jauna, erraten daroten guziak ez direla sarthuko zeruko erresuman. Ez ditut ezagutuko ene zerbitzaritzat ene aitaren nahia eginen dutenak baizik.

Hulakoa zen Jesusek mendi gainean egin izan zuen prediku guziz ederra eta miragarria. Orduan nausi adoragarri hark irakhatsi izan zuen bere errelijione saindua, orduraino ezagutua etzena. Patriarka zaharrak eta Profeta handienak etziren gai izanen, bere argi guzien erdian, halako lege zuhur eta salbagarri baten moldatzekoztat. Hain saindua, hain garbia, hain altxatua den errelijione bat ezin har zitekeien Jainkoaren seme adoragarriaren eskola handian baizen.

Gizonaren ahalez gorago da hemen, bat-banazka, aiphatzea Jesu-Kristoren manu salbagarri guziak. Nor da explika dezakena, hitzez-hitz, ebanyelio saildua? Yaun-doni Yaunik erraten daroku mundu osoa ez litekela aski atxikitzeoktat gure nausi dibinoak egin dituen guziez mintza litezkeien liburuak.

XX. KAPITULUA

Lepratsua, Zenteniera

S. Matth. 8.

Eta Naimeko Alhargun

S. Luc. 8.

Jesus yautsi izan zen menditik predikatu zuen ondoan bere errelijionearen saindutasuna, eta salbatzekotzat bethe behar ziren eginbideak, etzen hain laster yautsi menditik non egin baitzi-tuen bi mirakuillu bata bertzearen ondoan. Lepratsu batek artiki zuen bere burua haren oinetarat, erraten zioela fede bizi batekin: Jauna, senda nazakezu zuk hala nahi bazindu. Jesusek urrikari izan zuen eri hura, hedatu zuen bere eskua haren gainerat, eta ihardetsi zion: nahi zaitut sendatu: zaiten sendatua.

Jesusek irakhatsi ziotenean bere dizipuluei eta bere ingurutan zituenei zerurat gateko bethe behar ziren eginbideak, hartu zuen Kafarnaumgo bidea. Bazuen mundutze handi bat ondotik. Hiri hartan sarthu zenekotzat, hango lehenbizikotarik zirenek othoitztu izan zuten sendatzeaz gaix-

ki zen eri bat. Hura zen hiri hartan ohoratua zen zenterion baten, erran nahi da, ehun gizonen aitzindari baten sehi maite bat. Zentenierari gutiegi zitzaion bertzeak ararteko yartzea haren sehiaren onetan. Bera athera zen Salbatzaillearen biderat, eta mintzatu zitzaion hitz hautaz: Jauna, zergatik ethorri nahi duzu ene etxerat? Urrun da merezi baidut halako ohorerik, ez naiz gai ere zurekin solas egiteko. Ez duzu beraz zeren egin bertze urhatsik; aski da aipha dezaun hitz bakhar bat, ordu beretik sendaturen da nere sehia.

Jesusek laudatu zuen zentenieraren fede bizia; itzuli zen populuaren alderat, eta erran zuen: *Ez dut egiazki hunen bertze fede aurkhitu Israel guzian. Zenbat arrotz ez dire zerurako, Jainkoaren umeak, eta zeruko primuak sarthuren ez diren denboran erresuma dohatsuan!* Salbatzailleak erran zion gero zentenierari: zohazi, eta egin bekizu zure sinhetstearen arabera. Ordu berean, ehun gizonen aitzindari hark izan zuen berria haren sehia osoki sendatu zela.

Biharamunean, Naimarat zohala Jesusek bathu zuen mundu oste bat ehortzterat zarama-

ten gorphutz baten ondotik. Hil hura zen alhar-
gun baten seme gazte eta bakarra, bere buraso-
aren kontsolazionea eta esparantza guzia. Ama
desolatu hura yarraikitzen zitzaion ahukuari
nigar eta marrasketan. Salbatzailleak urrikari
izan zuen buraso doloratu hura: hurbildu zen
gathabuterat, ukitu zuen eskuaz, eta erran zion
hillari: gizon gaztea, altxa zaite, nik hunela
manatzen darotzut. Hitz hauk aski izan ziren: hil
hura altxatu zen berehala, eta abiatu zen min-
tzatzen. Jesusek hartu zuen eskutik, eta bihurtu
zion bere amari. Zer gauza espantigarri lekhuko
ziren guzientzat! Nork egundaino ikhusi du, zio-
ten elkharri, deusere hulakorik? Nihoiz ez ahal
da sorthu profeta hunen handirik. Mirakuillu
haren ospea hedatu zen bazter guzietarat: bat-
bedera lehiatu zen ikhusterat, eta entzuterat
hanbat mirakuilluen egillea.

Yaun-doni Yauni preso zatzan aiphatu ditu-
gun mirakuilluen denboran. Bere dizipuluek
hedatu ziotzoten espanturekin beharritarat Jesu-
sek egiten zituen gauza miragarriak. Nausi zuhu-
rrak laster ezagutu zuen, haren dizupuluek etzu-
tela oraino bere sinhetste osoa Salbatzaillea bai-

tan ezarria. Duda guziak hobeki suntsi-arazteko-
tzat, egorri zituen Jesus ganat ikhus zezatentzat
hura zela behintzat munduaren egiazko Salbat-
zaillea. Yaun-doni Yauni-Baptistaren dizupuluek
erran zioten Jesusi: Gure nausiak manatu gaitu
zure ganik yakiteaz heaz zu zaren bada ethortze-
koa zena, ala behar dugun bertze bat iguriki.

Salbatzaillea inguratua zen populu ostez Bap-
tistaren dizupuluek egin ziotenean galde hura.
Etzuen ordu berean ihardetsi; ordean sendatu
zituen hekin begietan harengana ziren eri
guziak; egin zuen bertze zenbait mirakuillu ere;
gero erran zioten dizipulu hei: bihur zaitezte
zuen nausiaganat: erran diozozue itsuak argitu
direla, mainguak xuxendu, lepratsuak garbitu,
gorrak ernatu eta hillak bitztu. Ala dohatsu iza-
nen baidire, erran zuen oraino Salbatzailleak,
ene Jainkotasuna sinhesten dutenak, ikhusten
duten arren bertze gizioneen idurikoa naizela!
Ala dohatsu izanen baidire fedean fermu egonen
direnak ikhusiko nautenean ene etsaiez arbuia-
tua, thuz estalia, eta guzia laidostatua! Ala,
azkenean, dohatsu izanen baidire ene humilia-
zionaek eta sofrikariek niri yarraikitsetik gibelatu-

ren ez dituztenak! Hitz hautarik lekhora, Jesusek egin zuen Yaun-doni Yauni-Baptistaz laudoriorik konpliena, eta baiatu, edo erreportxatu zituen farisauak ez hobeki probetxatzeaz gizon saildu haren hitz zuhurrez eta exenplu ederrez.

Bekhatua da arimeen ondikozko lepra. Gaitz hartarik sendatu nahi denak izan behar du kapitulu huntan aiphatu dugun lepratsuaren fidantzia bera Jaunaren botherean eta miserikordian; ordean ez da hor guzia; izan behar du oraino haren humiltasuna eta sumetimendua probidentziaren alderat.

Buruzagiek ikhas dezakete zentenieraren exenpluan, izan behar dutela bere sehiez artharik handiena eri direnean, eta beregainki arimako eritasuna dutenean. Zer lehia saildurekin ez dute halako ordutan behar bilhatu hekin ona! Jainkoak ez du berezkorik edo diferentziarik egiten aberatsen eta pobreen artean: orobat onhetsten ditu batzuk nola bertzeak: bihotzaren garbitasunari darraikon hura da ontasunik preziatuena haren maiestate adoragarriaren aitzinean. Buruzagiek nahi badute Jainkoak beha diozoten arraiki eta zerbitzari maite batzuei bezala,

berek urrikari izan behar dituzte bere zerbitzuan dituztenak.

Naimeko alhargunaren umeari bizia bihurtzea da mirakuillu bat ederretsi behar duguna, eta Jaunaren botherea bezala haren urrikalmen-
dua ere seinalarazten duena. Erran dezakegu Salbatzaillearen miseriakordia ez dela gutiago seinalatzen atheratzen duenean bekhatuaren thon-
batik haren begietan hilla den bekhatorea, eta bihurtzen dioenean bekhatuak gal-arazi zion ari-
mako bizia.

XXI. KAPITULUA

Magdalena konbertitzen da

Luc. 7.

Magdalena da sainda bat ebanyelioan hagitza aiphatua Jesu-Kristo ganako amudioaren eta bere penitentzia miragarriaren-gatik. Bethaniako zen sortzez, erran nahi da Jerusalemetik hurbillekoa. Aberatsak zituen burasoak: hil zirenean, haren bi haurride prestuek etzuten deusere guphidetsi haren altxatzekotzat Jainkoaren beldurrean, eta modestia sainduan. Oxala haurride hekin xede laudagarriak izan balu efetu dohatsuagoa! Alferretan izan ziren heien abisu zuhurak eta exenplu edifikagarriak. Munduaren alderako yaidura ondikozko batek eraman zuen munduperat Magdalena gaztea. Izpiritu hainitz ematen zioten, eta presuna eder bat zen; damu gaixtorik etzuela solidotasun gehiago! Bertzelako bizitzea eramanen zuen. Arina zen, eta yenden arterat athera nahia. Ikhusiz mundua, eta hartaz ikhusia izanez, egin zen osoki mundutiar. Bilhazten zituen aphaindura ergel, eta yauntsturen

edergaillu asma ahal guziak. Hulakotan zatan Magdalenaren gogo guzia. Berthuteak laster galdu zituen haren bihotzean bere zuzen prezia-tuak. Magdalenak bereganatu zuen munduaren arbuioa, eta eskandalisatzen zuen bere libertin-keriez Galilea guzia.

Lazara eta Martha etziren baratzen othoitz egitetik Magdalena bere haurridearen fagoretan. Jesusek onhetsi zuen heien arartekotasun laudagarria: nola bekhatoreen-gatik baitzen mundurat ethorria, iharrosi zuen Magdalenaren bihotza, eta egin zuen osoki bertze bat hartaz. Huna nola obratu zen mudantza miragarri hura.

Salbatzailleak Kafarnaumen eta Betsaidan predikatzen zuen. Magdalenak hunenbat gauza espantigarri hartaz entzun zuen non ethorri bai-zitzaion haren entzuteko gutizia. Ordu beretik haren bihotza itzuli zen Jainkoa-gana. Bere bekhatuen orrhoitzapenak berak eror-arazi zuen ahalkeriarik handiengan. Zaurthua zen urrikirik minenaz ikhustean bere gaixki guziak. Galdegin zuen non ediren ahal zezakeien Salbatzaillea, erran zitzaioeneko Simon farisauaren etxean othoruntzaten zela: ematen zaio berehala

bideari, sartzen da animo saindu batekin yateko lekhuari. Artikitzen du bere burua Jesusen oinetarantz, bustitzen ditu bere nigarrez, xukatzen bere illeez; gantzutzen ditu ur balios batez, eta ematen diote musu urrikia eta fidantzia erakutsiten zituen errespektu batekin.

Simon farisauak gaitzetsi zuen Salbatzailleak zuen ontasuna utzteko bere oinetan halako emazteki bekhatore bat; eta zion bere buruarekin: gizon hau, profeta balitz, dioten bezala, balakike nor den bere oinetan izan duen presuna. Jesusek ikhusten zuen zer iragaten zen Simonen gogoan, eta erakharri zuen farisau hura emazteki haren laudatzerat. Simon (erran zion) ihardets diozozu galde huni: gizon batek zuen hartzeko bi presunen baitan: batek zituen zor bortz egun diru-peza, eta bertzeak berrogoi eta hamar. Nola batak ez bertzeak ez baitzuen pagatzekorik, hartzeko zuenak barkhatu zioten biei zorra; hetarik zein da, zure arabera, gehienik maitatu behar duena grazia egille hura? Gauza ageria da, Jauna, (ihardetsi zuen Simonek) nork ere baitzuen zorrik handiena, eta hark behar duela gehienik maitatu. Jesusek erran zion hitz

horien gainean: xuxen mintzo zare. Ez duzu beraz miretsi behar erraten badarotzut hainitz bekhatu barkhatu zaizkola emazteki huni, zeren hainitz maitatu duen. Orai arteraino ez darotet galdegin gorphutzeko eritasunen sendatzea baik. Emazteki hau da baxharra eman dena, ahuspez, ene oinetan arimako zaurien sendatzea galdetzekotzat. Itzuli zen gero Magdalena penitentearen alderat, eta erran zion: zohazi, ene alaba, fidantziaz bethea den zure fede bizia baliatu zaitzu salbatzekotzat: barkhatzen zaizkitzu egin ditutzun bekhatu guziak.

Hura izan zen ordu dohatsua zeinetan munduko amodio zoroak lekhu egin baitzion zeruko amudio zuhurrari. Amudio sainduak sustatu zuen Magdalenaren bihotza: higungu zituen orduraino maitatu zituen atsegin galkhorrak; baxharrik bere Salbatzaillea baitan aurkhitzen zuen bere sosegua eta bozkario guzia. Iragan zituen hogoi eta hamar urthe penitentzia dorpheenetan, arroka zilho batean, gau gehienak othoitzetan zaramatzala.

Jainkoak yakintsun egin zuen santa Magdalena hil behar zen egun eta orenaz. Hil izan zen

Marseilla hiritik hurbil. Greziarrek nahi lukete sin-hets arazi santa Magdalenaren erlekiak bere alde hetan dituztela. Marseilla hiriak eta Proben-tza guziak bertzela diote; ematen ere dute titulu zahar eta onez erakutsterat bere eliza-nausian dadukatela santa Magdalenaren burua.

Zer penitentziazko exenplu eder ez dugu edi-reten Magdalena baitan! Saindua haren peniten-zia lasterra, animotsua eta efetuzkoa gerthatu zen. 1. Lasterra, etzuen nagitasunik agertu gra-ziari ihardetsteke; haren alderako leihaltasunak garaitu zituen Jainkoa ganat heltzetik gibela zezaketen debeku eta estakuru guziak. 2. Haren penitentzia animotsua zen; etzuen konturik batere egin munduaren errankizunaz, ez eta bere lagun arinen trufez: sobera baizik etzakien zer zen mundua, eta zein guti zuen merezi izatea gehiago hartaz maitatua. 3. Magdalenaren peni-tentzia efetuzkoa izan zen. Graziak haren biho-tza irabazi zuen oren beretik, etzuen arbuiorik eta higuntzarik baizen munduko ergelkeria, atsegin deserregelatu eta bere Salbatzaille ado-ragarria-ganik urrun ahal zezaketen gauza guzientzat.

Magdalenak ez du ahalkerik penitent agertzeaz; bainan bai zeren izan den bekhatore. Egiten dio Jainkoari sakrifizio bat bere arimaren galazteko baliarazi zituen guziez. Begiek bitztu zuten haren baitan munduko amudioa, eta begiek beretarik isurtzen diren urrikizko nigar gozok hil-arazten dute haren bihotza erretzen zuen su damnagarria. Berriz ere diot beraz: zer penitentziazko exenplu eder ez dugu edireten santa Magdalenaren konbersione miragarrian!

XXII. KAPITULUA

Ebakitzen diote burua

Yaun-doni Yauni-Baptistari

S. Marc 6.

Erran izan dugu Yaun-doni Yauni izan zela preso emana. Gizon saindu eta Jainkoaren amudioaz sustatua zen hura, altxatu zen khar handirekin Heroderen kontra. Printze hunek bizitze gaixto bat zaraman Herodias, bere anaiaren emaztearekin. Gure sainduak batere behatu gabe erregetasuneko graduari, mintzatu zitzaion Heroderi minki eta ausartzia oso batekin ematen zuen eskandala ahalkagarriaz. Printze hunek prezatu behar bidean Yaun-doni Yauniren fermutasun laudagarria, gaitzetsi zuen eta sar-arazi presondegian: egia da bada Herodias bere koinatak etzuela guti erakharri hartarat. Gure sainduak kanpoan bezala predikatzen zuen presondegian ere. Mundua orobat zohan haren entzuterat. Herodiasek zer nahi erran eta egin zezan, Herode ezin debeka zitekeien ohoratzetik berak preso altxarazia. Yaun-doni Yauni mintzo

zitzaion presondegian, bertzetan bezala, zaraman bizitze gaixtoaz; etzen baratzen erratetik ez zitzaiola zilhegi izatea bere emaztetzat bere anaiaren esposa. Hunela mintzatzeko animo sailduak yar-arazi zuen Herodias sumindura guzietan, ematerainokoan bere gogoari hil-arazi behar zuela egiaren erraillea. Hala gerthatu zen.

Herodek othuruntza handi bat ematen zuen aldi batez, Herodiasek harat erakharri zuen alaba bat utzi zuen senharra ganik izana. Alaba hau zen gaztea, ungi egina eta dantzari handia. Eman zen bere ederrenean: dantzatu zen Heroderen eta mahainean ziren guzien aitzinean. Huntarainokoan xoratu zuen printze flako haren izpiritua non erran baitzion aski zuela galdetzea nahi zuen guzia; hitz eman zion yuramenturen azpian zer nahi ontasun emanen zioela, bai eta bere erresumaren erdia ere, hala nahi bazuen. Alaba hau lehiatu zen yoaterat bere ama gana, yakitekotzat haren-ganik zer zen bada galde zezakeien grazia. Burasoaren erranaren gainean, galdegin zuen plat batean Yoanes-Baptistaren burua. Galde hunek laztu zuen Heroderen bihotza: urriki izan zuen bere yuramentuaz;

ordean munduaren errankizunak eta konplazentzia damnagarri batek erakharri zuten erregeitsu eta kruel hura Yaun-doni Yauniren burua ebaki-arazterat. Gure sainduaren biziak hobeki zirurien aingeru batena ezen ez gizon batena. Heriotzeak etzuen batere lotsatu haren bihotza, aitzitik bozkario handi bat zuen martirioa yasa-teaz bere Salbatzaille maitearen ohoretan.

Ekharri zioten Heroderi Yaun-doni Yauniren burua, berak manatu bezala. Printze zoratu hark egorri zion emazteki dantzariari, eta hunek eraman zioen bere ama dohakabeari. Hunela hil zen, hogoi eta hamabi urthetan, gizon guzietarik handiena. Yaun-doni Yauniren dizipuluak yabetu ziren bere nausi sainduaren gorphutz ohoragarriaz; ehortzi zuten Sebasta daritzon hirian. Orai Erroman datza haren buruaren zathirik handiena; eta saindu haren gainerako erleki printzipalak aurkhitzen dire Italian eta Frantzian, hala nola Lyongo hirian.

Gaixtakirik eta bekhatu guziek pasionetan hartzen ohi dute bere ethorkia. Etsai gaixtoa behin sar bedi bihotz batean, ez da desmasiarik eta izigarritasunik eragin ez dezakenik. Herrak,

inbidiak, alferreriak, zintzurak, hitz batez errateko, pasione bakotxak zertarat ez dezake batbedera erakhar! Halarik ere, aithortu behar da lohikeriari daronson pasionea dela, bertze guzien artean, gehienik izpiritua zoratzen eta bihotza gal-arazten duena. Heroderen etsempluak egiten ahal du egia hunen frogantzarik konpliena.

XXIII. KAPITULUA

Jesusek hazten tu bortz milla presuna iraganak bortz ogi, eta bi arrainekin

S. Matth. 14.

Jesusek jakin zuen Yaun-doni Yauniren heriotzearen berria, eta hartaz ere zer zioten Heroderen kortean. Uzte izan zuen egin behar zuela aurkhitzen zen lekhutik urruntzerat; sarthu zen bere dizipuluekin barku batean, eta iragan zen Betsaideko hurbillerat. Alferretan bilhatzen zituen lekhurik gordenak, mundua yarraikitzen zitzaion guzietarat. Bortz milla presuna iraganek egin izan zuten egun baten bidea, oinez, haren ganat heltzeko. Bide bera zuten egiteko bere etxetarat bihurtzeko, eta deusere yan gabeak ziren. Salbatzailleak egin ziotenean bere predikua, eta sendatu zituenean baltsa handi hartan ziren eriak, dizipuluek, ikhususirik berandua zela, erran zioten bere nausiari: Juana, egor ezatzu yende hauk hemendik eros dezatentzat zerbeit yanari hauzoko herri hautan. Jesusek ihardetsi zioten: ez da premiarik batere urrun ditezen

hemendik. Emozue zeuek, yaterat. Ez dugu ordean hemen (zioten dizipuluek) bortz ogi eta bi arrain baizik: zer dire guza guti hauk mundu oste hunentzat? Bakotxak ez luke, zion Filipek, hamen bat baino gehiago. Jesusek erakharri zituen bortz ogiak eta bi arrainak, benedikatu zituen eta parti-arazi han ziren guzietarat. Bakotxak yan zuen nahi zuen bezanbat, eta aldaratu ziren oraino hamabi saski sobratu zirenez betheak.

Mirakuillu handi hunek harritu zuen populu hura. Guziak eman ziren erraten: huna non den mundurat ethorri beharra zen Salbatzaillea: hartu ere nahi zuten bere erregetzat. Jesusek ezagutu zuen zer zarabillaten gogoan: egin zuen berriz ere, ihes, bakhar-bakharra, mendirat. Arrats aphalerat, haren dizipuluek iragan zuten barku batean itsasoa Kafarnaumerat heltzeko haizea bortiztu zen eta itsasoa handitu. Apostuluek ezin ardiets zezaketen arrabeen laguntza guziarekin leihorra. Salbatzailleak ikhusten zuen menditik heien izialdura eta hurriskua. Laster athera zituen batetik nola bertzetik.

Goizeko lau orenetako heinean, Salbatzaillea hurbildu zen apostoluetarat, uraren gainean zabillala. Ikhusi zutenean gizon bat uraren gainean ibiltzen, yarri ziren ikharan eta oihu mintan; ordean Jesusek ezarri zituen deskantsuan, erraten ziotelarik: Ez duzuen beldurrik, ni naiz. Jauna, ihardetsi zuen Piarresek, zu balin bazara, mana ezazu ni ere ibil nadin, zu bezala, uraren gainean zure ganatzekotzat. Jesusek erran zion: zato. Piarres aiutsi zen berehala barkutik, eta abiatu zen animorekin uraren gainean bere nautsia ganat. Haizea aphur bat altxatzearekin, hasi zen izitzen eta ondoratzen: O! Jauna (erran zuen orduan Piarresek) salba nazazu, ondorat noha! Jesusek hartu zuen eskutik, eta erran zion: fede gutitako gizona, zergatik dudan eman zara? Jesus etzen hain laster barkuan sarthu Piarresekin non yabaldu baitzen haizea eta edertu itsaso. Hulako mirakuilluek idek-arazi zituzten dizipuluen begiak: ikhusi eta ezagutu zuten hekin obratzaillea Jainkoaren semea zela: eman ziren, ahuspez, haren oinetan, eta adonatu izan zuten.

Jesus leihorrerat zenekotz, haren mirakuillu berrien ospea hedatu zen ingurutarat. Eriak

bildu ziren, osteka, alde guzietarik osasuna galdetzerat. Ordean zer nahi den eginik ere bere botherea seinalatzekotzat, gehienek mundu huntako bere ona bilhatzen zuten hari yarraikitzean: hainitzek etzuten ezagutzen Jainkoaren semetzat. Izan ere zuten atrebentzia Jesusi galdetzeko non ziren bada haren obrak sinhetsi behar izateko hura zela Jainkoaren semea? Zer mirakuillu, erran zioten, egiten duzu bada itsutuki eman behar izateko gure sinhestea zure hitzetan? Hazi izan dituzu, egia da, egun berean bortz milla presuna iraganak bortz ogiekin; ordean Moisek hazi izan ditu, berrogoi urthez, sei ehun milla eta gehiago zerutik yautsten zen manaz. Egin othe dezakezu Moisek baino gehiago? Hitz haukin gainean, Jesusek ihardetsi zuen: *Egiaz mintzo natzaitzue: ez duzue Moisen ganik zeruko ogia: ene aita da, ematen darotzuena (ni ematean) zeruko egiazko ogia; ezen zerutik yautsten den ogia da Jainkoaren ogi munduari bizia ematen dioena.*

Horletan, eman diezaguzu beraz, erran zioten, ogi hartarik. Jesusek hobeki konpreni-araztekotzat Eukaristiaren misterioa, erran zioten

bere aditzaillei: ni naiz biziaren ogia: ene ganat heldu denak, eta ene hitzetan eta nere baitan sinhetstia ezartzen duenak, ez du nihoiz izanen goserik ez eta egartsurik. Zuetaz bezanbatean, lehen ere erran darotzuet: ikhusi nauzue, eta ez duzue sinhetsterik. Ikhusi nauzue mirakuilluak egiten, eta ederretsi ditutzue: atsegin hartu duzue aurkhitzeaz ene baitan osasuna eritasunetan, eta laguntza behar-ordutan; ordean etzaretete urrunago hedatu. Horietan baratu zarete, ez duzue bertze deusere bilhatu. Aiphatu darotzuedan zeruko ogi bethierekoa eta bizitzea ematen duena bakharrik onentzat izanen da, erran nahi da, fede bizi batekin eta graziazko estatuan yanen dutenentzat. Gaixtaginek eta federik ez dutenek, edo fedea izanik ere, bekhatu mortalean zeruko ogi hartarik yanen duten dohaka-beek, iretsiren dute bere kondemnamendua.

Jainkoak erakutsten daroku guretzat duen amudioa bere obra guzietan. Halarik ere, aithortu behar dugu Sakramendu Saindua dela haren ontasun infinituaren mirakuillurik handiena, eta bertze misterio guziek bere baitan daduzkana. Etzen bada aski gauza guzien kreatoria yauts

zadin guregatik zerutik lurrerat! Har zezan guk bezalako gorphutz hilkhor bat! Paira zezan tormentarik izigarrienak! Ez giriztinoak, gure Salbatzaillea ez da horiek guzietan baratzen: urrunago darama bere miserikordia; etzaio iduritzen aski egiten duela gure alderat sakrifikatzean bere bizi preziatua guri zeruko erresuma izan araztekotzat; azkenaz-goiti, ematen daroku aldareko sakramenduan yanaritzat bere gorphutz sakratua. Zer amudiozko gaindidura!

Zenbat ere ezin konprenituzkoa baida Jainkoak gure alderat seinalatzen duen amudio miragarria, aithortu behar dugu, gure ahalkeria handitan, oraino gutiago konprenitzekoa dela gure esker gabetasun itsua halako aita amultsu baten alderat.

XXIV. KAPITULUA

Jesu-Kristoren transfigurazionea

Matth. 17.

Jesu-Kristok Zesareako hiritan gaindi zabil-tzala bere dizipuluekin, galdegin zioten zer zion munduak hartaz. Ihardetsi zioten batzuk ziotela Joanes-Baptista zela, bertzeek Elia, eta bertze batzuk Yeremia, edo profeta zaharretarik bat. Eta zuek, erran zioten Jesu-Kristok bere dizipu-luei, nor uste duzue naizela? Yaun-doni Petrik ihardetsi zuen berehala: zu zare Kristo, Jainko biziaren semea; orduan Jesu-Kristok erran zion dohatsu zela haren aitak yakintsun egin izateaz erranik heldu zen egiaz; agindu zion haren gai-nean asentaturen zuela bere eliza saildua ifer-nuko atheak baino bortitzagoa izanen zela. Bai, ni naiz (erran zioten oraino Jesusek bere dizipu-luei) ni naiz Salbatzaille igurikia, Jainko biziaren semea, eta Jainkoa bera; ez da ordean denbora hulako deusik aiphatzekoa. Debekatzen ere darotzuet batere mintzatzeaz gauza hauien gai-nean: yasan behar ditut lehenik asma ahal ditez-

ken idoi guziek baita gurutzeko heriotzea bera, munduaren Salbatzekotzat, eta ene aita zerukoaren yustizia satisfatzekotzat.

Zenbeit egunen buruan, Jesusek hartu zituen berekin Piarres Yakobe, eta Yoanes, bere hirur apostulu maitenak, eta eraman zituen mendi gora batetarat. Harat zenean, eman zen aphur bat bazterrerat, eta yarri zen othoitzean. Othoitzaren kharrean zatzala, transfiguratu izan zen bet-betan bere dizipuluen begietan. Jesusek ez zirurien, ordu hartan, bertze gizonak bezalako, aitzitik ezagun zen Jainko gizona zela. Jainkota-sunaren distiadura guzia seinalatzen zen haren gorphutzean. Izarniatzen zuen, alde guzietarik, iguzkiak bezala. Eta gehiago dena, haren yauntstura egin zen elhurra baino xuriago. Ordu berean Moise eta Elia agertu ziren mendi berean, eta egon ziren Jesusekin solasean Jerusalem pairatzeko zituen atsekabez. Atzarri ziren, arte hartan, lokhartu ziren hirur dizipuluak. Nolakoa etzen behar hekin espantimendua ikhusteaz Salbatzaillea loria guziaren erdian, eta bi profeta harekin solasean!

Yaun-doni Petrik etzakien non zen, bozkarioz; ezin bara zezakeien bere kontentamenduaren gaindidura: abiatu zen berehala erraten: Jauna, on da guretzat hemen izatea: hemen behar ginduke egon. Non gintezke hobeki? Eginen tugu hemen hirur tenta, edo egoitza: bat zuretzat, bertze bat Moisentzat, eta hirur garrena Eliarentzat. Ordu hartan Yaun-doni Petri bozkarioz hor-ditua bezala aurkitzen zen. Hala ematen daroku Iskritura Sainduak ezagutzerat dioenean apostulu hartaz, etzakiela zer erraten zuen: *nesciens quid dicent*.

Yaun-doni Petri hala mintzo zela, Moise eta Elia suntsitu izan ziren handik. Hedoi arraiotsu batek estali izan zituen guziak, eta entzun izan zen hedoi haren barnetik Jainkozko boz bat erraten zuena: huna ene seme maitea; huntaz daku-sa ene bihotz guziak. Bakharrik hau dut maite, eta beregatik dut maite. Entzun ezazue zuen nausi bezala, obedi diozozue zuen erregeri bezala. Apostoluek ezin yasan zuten hedoi haren distiadura lilluragarria; artiki behar izan zituzten bere buruak lurrerat. Ikharaz laztuak ziren; ordean hurbildu zitzairen Salbatzaillea, ukitu

zituen eskuz, eta erran zioten: altxa zaitezte, ez izan beldurrik. Apostoluak altxatu ziren lurretik, behatu zuten alde guzietarat, eta etzuten bertze deusere ikhusi baizik Jesus leheneko estatu bererat ethorria.

Salbatzaillearen xedea agertzean bere apostoluen begietan loriaz estalia zen hei ezagutaraztea zeruan bere zerbitzariantzat zadukan loriaren arraio bat bezala. Erakhartzen zituen, denbora berean, gurutzearen yasaterat, eta ematen zuen erakutsterat yauts-arazten duela, batzutan, sailduen gainerat, mundu huntan berean, arte laburretako bada ere, zeruko gozotasun eta nahikareen kutsu bat.

Salbatzaillea baitan ikhusi zen zeruko loriaren arraio batek hanbat admirazione eta allegrantzia hedatu bazituen apostuluen izpiritu eta bihotzetarat, zer izanen da bada ikhusiko denean gure Jainko handia, bekhoz-bekho, zeruan, bere maiestate adoragarri guziaren erdian! Ez dakit, dio Jainkoaren zerbitzari handi batek, zer erran parabisuaz; nik dakidana da munduko atsegin eta edergaillu guziak ez direla zeruan edireten diren atsegin eta edertasunaren

itxurapena baizik. Ez dakit yustuki zer aurkhitzen den erresuma dohatsu hartan; bainan nik daki-dana da, han ez dela, ez gaitzik ez atsekaberik, ez yelosiarik, ez beldurrik, ez eta esparantzarik, hitz batez, han ez dela deusere gure bihotza, den gutiena damusta dezakenik: aitzitik nahikarra eta bozkario suerte guzien itsaso batean bezala phulunpatua datzala harat heltzeko zoriona duena.

XXV. KAPITULUA

Jesu-Kristo mintzo zaie Apostoluei bere heriotzeaz, eta humiltasunaz

Matth. 18.

Jesu-Kristo yautsi zen bere hirur apostoluekin Thaboreko menditik, eta hurbildu zen bertze dizipulutarat zeinak aurkhitzen baitziren mundutze handi batez inguratuak. Bere semea etsaiaz hartua zuen gizon batek othoitztu zituen Jesusen dizipuluak ume haren sendatzeaz heien nausia harat gabe. Jesusek eman zaroen bere dizipuluei etsai gaixtoen khentzeko eskua; halarik ere, ezin sendatu zuten eri hura. Jesusek sendatu zuen berak, eta bihurtu zion bere aitari; orduan dizipuluek galdegin zioten nondik heldu zen bada hekin ezin sendatu baitzuten. Nausi adoragarriak ihardetsi zioten hori heldu zela hekin fede eskasetik, eta balute fede gehiago, gai litezkela mendiak errotarik atherarik, iragan eraztekotzat itsasoan barna. Erran zioten oraino halako eriak etzirela sendatzen othoitzaz eta baruraz baizik.

Paradak ematen zuen aldi guzietz, Jesus Jerusalemen yasan behar zituen sofrikariez mintzotzen, eta hitz ukigarrienez mintzotzen. Erraten zioten bere dizipuluei: Salbatzaillea largatua izan da gizonen eskutarat; hil araziren dute; eta bitztuko da hillen denetik hirur garren egunean. Ebanyelioak erraten daroku dizipuluak etzirela sartzen bere nausiaren erranetan: ez zitzaien sekulan gogoraturen bere pasioneaz, heriotzeaz, eta bitzteaz mintzotzea. Etziren hargatik atrebizten Jesusi galdetzerat haren hitz sainduen argitasunik: beldur ahal ziren erranen ziotela zerbait gauza damuzta zetzakenik.

Jesus sarthu zenean Kafarnaumen, galdegin zioten bere dizipuluei zertaz mintzatu ziren bidean. Bazakien iharduki zutela lehenbizi izatearen gainean. Suntsi-arazi nahi izan zituen heien bihotzetarik urguillieriazko eta bertzez gorago izan nahizko sentimendu guziak, erran zioten bere arraitasun eta amultsutasunekin: ene erresuman lehenbizikoa izan nahi duena bedi guzien azkena eta guzien zerbitzaria. Ene begietan daiten titulurik ohoragarriena da egiazko humiltasuna. Nor ere baida humilena eta hura

izanen da altxatuena. Hartu zuen gero haurtto bat, besarkatu zuen erakutsterat ematekotzat zenbat dituen maite arima humilak; ezarri zuen haur xume hura bere dizipuluen erdian, eta erran zioten: baldinetariak ez badituzte utzten handitasunezko gogoetak, eta ez bazarete haurren idurikoak, etzarete sarthuren zeruko erresuman.

Salbatzaillearen hitz zuhur eta exenplu ederrekin erakharri behar gaituzte maitatzerat berak, guzien gainetik, maitatu duen humiltasuna. Batbederak artik betza begiak alde guzietarat, eta aurkhituko du guzietan zertaz bere burua humilia. Zer duzu, dio apostuluak, eman etzaitzunik? Duzun gauza emana izan bazaitzu, zergatik hartaz lorifikatzen zare, eman izan ez balizaitzu bezala? Arrazoinik aski ahal dugu yarraikitzeotzat humiltasunari. Ilhunbeak izpiritutan, pasio-neak bihotzetan, nekhea eta gaitzak gorphutzetan: hitz batez, gauza guziek predikatzen darokute humiltasunaren premia baitezpadakoa. Yakintasunak, fetxotasunak, eta munduak gure baitan ederrets detzakeien merezimendu distiosenek berek badituzte bere itzalak eta goibeldu-

rak. Ez da bat bere baia gabe, beraz maitatu behar ez duenik humiltasuna. Gehiago diot: nor ere munduak baidaduka bertzeez goragokotzat, askotan hura bera daite, Jainkoaren begietan, guzietarik ahalena eta arbuiagarriena.

XXVI. KAPITULUA

Hamar lepradun sendatuak

S. Luc. 17.

Jesus egon zen zenbeit egun, Galilean. Handik hedatu zen Yudearat, harorik gabe, eta gordeka bezala. Iragaten zela Samariako herritan gaindi, bathu zituen hamar lepradun haren ganik errespektuz urrun zaudenak. Altxatu zuten boza, eta othoitztu zuten izateaz hetaz urrikalmendu. Jesusek, ikhusi zituenekotzat, erran zioten: zohazte aphezetarat, ezagut-araz diotzotzue zuen buruak; hala manatzen du legeak. Jesusek ematen zuen ezagutzerat legearen alderat izan behar den leihaltasuna, eta giriztinoek bide egin behar dutela arimako mirikutarat hei bere barneak agerzekotzat, elizak manatzen duen ordutan, eta bekhatuez hobendun diren aldi guzian.

Hamar lepradunak agertu zirenean aphezetarat, sendatuak izan ziren guziek; ordean etzen izan hetarik bakhar bat baizik Jesus gana bihurtu zenik eskerren ematerat mirakuilluzko sendatze hartaz. Eman zen, ahuspez haren oinetan, eta

bihurtu ziotzon eskerrak egin zion grazia handiaz. Salbatzailleak galdegin zion hea hamarrak etziren izan sendatuak, eta non ziren bertze bederatziak.

Bakhar bat aurkhitzen da, dio ebanyelioak, hamarren artean, dena ere arrotz bat, bihurtzen dena eskerrak Jesusi ematerat. Jesusek erran zion bakhar hari: zohazi deskantsuan: ardietsi duzu osasuna esker zure fedeari. Denbora berean gaitzitu zitzaion bertze bederatziren eskergabetasuna.

Exenplu hunek irakhatsten daroku ihes egin behar diogula eskergabetasunari, eta ezagutzaz betheak izan behar garela Jainkoaren alderat zenbeit fagore egiten darokunean, gure bihurk-hundeak agertu behar du egiten zaikun emaitzaren eredura: ez da beraz aski bozkariatzea gure arimak sendatzen direnean ungi hartuz sakramenduak. Bederatzi lepradun hek ere atsegin bide zuten osasunaren ardietsteaz, laudatzen ere bide zuten, bihotzez, bere ungi-egillea; ordean etziren hartan behar baratu; behar ziren lehiarekin Jesus gana bihurtu eskerren bihurtzerat. Zeren etzuten hala egin gorphutzean zuten

lepra iragan zen arimarat, beraz egundaino baino eriago gelditu ziren.

Zenbatak ez dire gure lepradunen idurikoak, ez errateko, areagoak! Zenbatak, ardietsten dutenak ez baxharrik laster herrautsetarat behar den gorphutzaren osasuna, bainan oraino gaitzik kaltekhorrenaz zaurthua den arimarena, halarik ere bihurkhunderik ez dutenak bere miriku sobe-ranoaren alderat, aitzitik, egundaino bezala haren damuztatzen eta ofentsatzen hari dire-nak! O! eskergabetasun ahalkagarria eta ondi-koz! Maizegi baizik ikhusten ez dena gehien zor diotenen beren artean!

XXVII. KAPITULUA

Jesu-Kristoren ezintasuna

emazte adultera baten alderat

Yaun-doni Yaun. 8.

Jesus hedatu zen Yudearat sendaturik bere bidean bathu zituen hamar lepradunak. Zuhurtzia guzizko bat agertzen zuen predikatzean. Berenagatzen zuen mundu guziaren admirazioa. Halarik ere, gaitzetsia zen skribez eta fari-sauez; nahiko ziren hartaz yabetu: ordean populuaren beldur ziren; ezen guziek behatzen zioten Jesusi, bederan profetarik handienari bezala. Gaixtaginek etzuten deusere guphidetsten zerbeit errateko aurkhitzekotzat Salbatzaillearen hitzetan edo obretan. Erakharri zuten haren aitzinerat emazte bat adulterioko bekhatuan eroria. Ezarri zuten guzien erdian, eta erran zioten Salbatzillari: nausia, emazte hau berriro atzemana izan da adulterioan: badakizu Moisen legeak manatzen darokula hulako emaztekien harrikatzeaz: zuk zer diozu horren gainean? Galde hau, dio ebanyelioak, egina zen nahi zer-

bait errateko kausitu Salbatzaillearen hitzetan; etzuen ordean deusere ihardetsi, eta abiatu zen makhurturik iskribatzen lurrean. Egin zioten bigarreanean galde bera: orduan xuxendu zen, eta erran zioten: nor ere baida zuen artean kutsatzen ez dena bekhatutan, eta hark artik biozo lehenbizirik harria emazteki huni. Hitz hautarik lekhora, Salbatzaillea eman zen berriz iskribatzen lurraren gainean.

Skribak eta farisauak berak begiratu ziren galderik gehiago egitetik. Ikhusten zuketeien Salbatzailleak lurraren gainean iskribatzen zituen hitz sainduak hekin ahalkeria eta kondemnamendua zakharketela: kontzientziak ere ez ahal zioten bake handirik utzten; urrundu ziren, ixil-ixilla, Jesus ganik, eta Jesus bakharrik gelditu zen lekhu hartan emazteki harekin. Erran zion: non dire zure akusatzailleak? Bada batere kondemnatu zaituenik? Ez, Jauna, ihardetsi zuen emazte hark, nihork ez nau kondemnatu. Jesusek ikhusirik bere bekhatuaz zuen urriki mina, erran zion: etzaitut bada nik ere kondemnatuko. Zohazi, eta ez egin gehiago gaixkirik.

Deusere halakorik bekhatore bat bere baitan sar-araztekozat nola eztitasuna. Salbatzailleak barkhatzeko izan zuen ontasunak hobeki irabazi bide zuen emazte haren bihotza, ezen ez eginen baitzuen legeak manatzen zuen dorphetasunak. Ala berthute maitagarri bat baida eztitasun giriztinozkoa! Ematzen ohi ditu izpiriturik bihurrienak, hautsten bihotzik gogorrenak, eta eskuratzten humorerik moldegaitzenak. Enganio handi bat da uste izatea bortitztasuna ahal dela erre-medorik hoberena; suak baino zauri gehiago sendatzen bide du olioak. Nondik heldu da haurrak gaixtakeria beretan bizi baidire? Bizioak ez baidire sehietan gutitzen, aitzitik emendatuz baidohaz? Huna arrazoina. Burasoak eta nausi etxe-ko-Andreak edo, ez dire aski erneak bere umeen eta sehien ganean, edo bortitzkiegi eta minkiegi agertzen dire hekin alderat; erakharri nahi dituztenean bere egin bidetarat, ager beitez eztitasun eta arraitasun gehiagoeekin, eta irabaziren dituzte heien bihotzak.

XXVIII. KAPITULUA

Jesusek bihurtzen dio bista sortzez itsu zen bati

Yaun-doni Yaun. 9.

Jesusek begiratu zuen ondoan emazte bekhatorea harrikatua izatetik, predikatu zituen salbamenduko egia handiak haren maiestate adorgarriari zagokon zuhurtzia miragarriarekin. Yiduek hartu izan zuten begietan; hari yazarri nahiak ziren; harrikatzerat ere zaramaten baldin ez balitz berehala athera tenplutik. Jesusek bathu zuen, bidean zohala, gizon bat sortzetik itsua zena. Bere dizipuluek galdetu zioten hea gizon hura bere bekhatuengatik, ala bere burasoeneengatik sorthu zen itsu. Jesusek ihardetsi zioten haren loria eta botherea seinalaraztekoztat zela itsutasun hura. Ni naiz, zioen, munduan naizeino, munduaren argia. Aski da begiak idekitzea, eta ene obrak ikhustea nor naizen yakitekoztat. Baltsatu zuen bere aho-goza lur guti batekin, hartaz gantzutu zituen itsuaren begiak, eta erran zion: zohazi, garbi zaite Siloeko pizi-

nan, edo urean. Ur hartarat zen itsua, han garbitu zen, eta ardietsi zuen bista.

Mirakuillu hunek egin zuen haro. Itsu hura amoina eske egoten ohi zen tenpluko athean, beraz hainitzez zen ezagutua. Nihork ezin sinhets zezakeien lehen ikhusten zuten itsu hura zela, ordean bera etzen baratzen erratetik mundu guziari: leheneko hura bera naiz, ez duzue zeren egin hortan dudarik gutiena: zioen oraino, altxaturik boza, Jesus zaritzon gizonak bihurtu zioela bista, eta nola hartu zen hortakotzat. Farisauek laster yakin zuten zer iragaten zen. Erakharri zuten itsu argitu hura beregana: galdegin ziotzoten xehetasun guziak. Larunbata gerthatu zen Jesusek mirakuillu hura egin zuen eguna; eta horra zerk erran-arazi zioten farisau batzuei larunbata begiratzen etzuen ezin zitekeiela Jainkoak egorria; bertze batzuek berriz, ezin eman ziozoketen bere buruei gizon gaixto batek egin ahal zezakela halako gauza espantigarririk: beraz nor bere gisa, mintzo zen gerthakari handi hartaz. Galdetu zioten itsu argitu berriari zer zioen bista eman zioenaz: ihardetsi zuen: nitaz bezanbatean, uste dut gizon hura

saindu handi bat dela, Jainkoak egorria dela, eta profeta dela.

Farisauek gaitzetsi zuten itsu argituaren solasa: etzuten sihetsterik eman haren erranetan; erakharri zituzten haren burasoak, eta erranzaroen: hau da zuen seme itsu sorthu dela diozuen hura? Nondi heldu da bada orai ikhusten baidu? Buraso hek farisauen beldur ziren: bazakiten khendu gogo zituztela tenplutik Jesus ezaguturen zutenak Salbatzailletzat. Ihardetsi zuten hitz labur eta zuhur hautaz: guk dakigun guzia da, gizon hori gure semea dela, eta sortzez, itsua zela. Ez dakigu ordean nondik heldu den orai ikhusten baidu, ez eta nor den begiak ideki dioztana. Galde diozozue berari: badu adinik aski; mintza bedi. Yuduek galdetu zioten, bigarren aldian, itsu izanari gauzaren argitasuna, erraten ziotela: mintza hadi gerizerik gabe. Bazakiagu hire gizona bekhatore bat, eta gizon gaixto bat dela. Bertzeak ihardetsi zuen: nik ez dakit gaixtoa denez; bainan badakit itsua nintzela, eta orai ikhusten dudala. Galdegin zioten, egundaino bezala, nola bihurtu zion bista. Itsu ohiak ihardetsi zioten: zertako egiten duzue bethi galde

bera? Bazindukete haren dizipulu izateko guti-ziarik? Horren ganean yuduek erran zioten: Moisen dizipuluak gaituk. Bazakiagu Jainkoa Moisi mintzatu izan zaiola; ordean, gizon hortaz bezanbatean, etzakiagu nor den, ez eta nondik atheratzen den. Ihardetsi zuen itsu argituak: hauxe da gauza miretstekoa! Ez dakizue nor den gizon hura, eta nondik atheratzen den: hura bera da bizkitartean ene begiak ideki dituen, eta bista eman darotana. Mundua mundu deino, ez ahal du nihork entzun izan dela bat bista bihurtu dioena itsu sorthuari. Nere sendatzeko gai izan denak etzuen eginen egin duen bezalako mirakuillurik, Jainkoaz egorria ez izaterat.

Farisauek ezin onetsi zuten gure itsu argitua-ren mintzoa. Arbuiatu zuten eta khendu tenplu-tik hain zuhurki mintzo zena. Jesusek bathu zuen bidearen ganean, eta erran zion: sinhetsten duzu Jainkoaren semea baitan? Nor da, Jauna (ihardetsi zuen bertzeak) aiphatzen duzun Jainkoaren seme hura, ene sinhetstea haren baitan ematekotzat? Jesusek erran zioen : ikhusi izan duzu Jainkoaren semea, eta hura bera da orai mintzo zaitzuna. Ordu hartan gizon hura abiatu

zen oihuz erraten: bai, Jauna, sinhetsten dut. Eman zen, ahuspez, Jesusen oinetan, eta adortatu zuen bere Salbatzaillea bezala.

Ala dohatsu izan baitzen gure itsua ezagutzeaz egiazko argia! Zer khar etzuen erakutsi bere Salbatzaillearen lorifikatzeko? Nolako humiltasunarekin etzuen adortatu Jesus maitea! Legeko doktorek, bere yakintasun guziaren erdian, amor eman behar izan zioten argitu berriaren zuhurtzia miragarriari. Alferretan arbuia, eta khendu zuten bere baltsatik mirakuilluz sendatu zen gizon hura; etzuten hargatik gutiago edireten bere ahalkeria haren sentimendu laudagarritan. Aithortu behar da lanhoa eta humilla den fedea yakintasun supherra baino argituagoa dela. Izan dezagun, guk ere, Jainkoaren araberako fedea: maita dezagun gure Salbatzaille adoragarria gure egiazko aita, eta gure guzia bezala; ordutik gaiten seguratuak mundu huntan zer nahi arbuio eta laido yasanik ere, ohorez eta loriaz estaliak izanen garela eternitate guzian.

XXIX. KAPITULUA

Martha eta Maria

S. Luc. 10.

Jesu-Kristo, Bethaniako herritarik iragatean, sarthu izan zen Martha bizi zen etxean. Martha zen Mariaren eta Lazaraen haurridea. Jesu-Kristok ohoratzen zituen bi anaia arreba hauk bere estimuaz eta amudioaz. Begitarte hainitz egin zitzaion etxe hartan. Martha guzia khexatua zabillan yatekoen aphaiztzen, eta Maria deskantsu zagoen Salbatzaillearen oinetan entzuten haren hitz sainduak. Marthak egin ziotzon Mariaz errenkurak Salbatzailleari; othoitztu ere zuen mana ziozon haren laguntzeaz orduko lanetan. Urrun da nausi dibinoak gaitzetsi baitzuen Mariaren deskantsua, eta haren entzuteko zuen lehia handia, aitzitik laudatu zuen hartan, erraterainoan haren aizpari: Martha, Martha, deus gutik asaldarazten zaitu horrela: ez da zeren egin errenkurarik Mariaz. Hagitz ungi hartu da, eta erakutsi duen zuhurtziak izanen du bere gollar-doa. Salbatzailleak etzuen aurkhitzen errateko-

rik, berak eta haren dizipuluek Martha ganik izan zuten begitarte arraiaz; bakharrik kondemnatzen zuen sobraniazo khexaguneak sor-arazten duen asaldura. Irakhatsten zuen munduko lanik laudagarrienak berak deusere ez direla salbamenduko egitekoaren aldean, eta gauza guziena gainetik behar dugula bilhatu gure behin-bethiko zoriona.

Farisauak erasian zauden bere artean zeren Jesus yarri zen mahainean eskuak garbitu gabe. Salbatzailleak ikhusirik zer iragaten zen hekin bihotzetan, mintzatu zitzaien zuten hipokrisiaz, eta erakutsten zuten bere gisako prestutasunaz. Zuek, farisauak, erran zioten, uste duzue behar den guzia dela garbi agertzea kanpotik. Hortan zatzate batere lotsatu gabe bekhatuek zuen arimetarat dakharzketen likhitskeriez. Zuen bihotzak ekharriak dire ebatskorat eta gaixtakeria guzietarat; ordean eskuak garbi baditutzue, deskantsu bizi zarete. Zer? Ez dakizue bada Jainkoa inozentziari eta barneko garbitasunari darraikola. Bihotza lohi denean, kanpoko garbitasuna sepultura xuritu baten pare dela? Guzietan zuen obra onez mintzo zarete: espanturekin aiphatzen

tutzue zuen barurak, zuen amoinak, zuen itxurazko prestutasuna! O! hipokritak, zer irabazten duzue bada berthutearen axal horrekin? Gehienrat, gizonen estimua: horra zuen sari guzia; eta gauza horren aphurraentzat galtzen duzue zeruko erresuma.

Zorigaitzez zuentzat, erraten zioten oraino farisauei Salbatzailleak, leihalki bethetzeaz eginbide xumeak hautsten baduzue Jainkoaren legea eginbide handiagotan, ez balin baduzue lagunena alderako zuzentasunik, ez eta Jainkoaren ganako amudiorik. Bete behar dire, hala da, eginbide xumeak, ordean handiek ere galdetzen dute gure leihaltasun guzia.

Zorigaitz zuentzat utzteaz zuen kontzientziak ez deuskeriez asaldatzerat, deskantsuki egiten ditutzuen denboran bekhatuak izigarrienak. Badire gizon batzu ulitxen iretsteaz ikharatzen direnak, hurren herabe ez diren denboran kamelu baten iretsterat; zuek ere hetarik dirurizue. Lehenbiziko urhatsaren ondoan zabilzate, mundu guziak agur egin diezazuen nahi duzue; eta ordukotz zuen othoitz luzeen itxuran, yazar-

tzen diozue alhargunari eta ume-xurtxari, eta erortzen zarete gaixtakeria guzietan.

Legeko doktorek beretzat hartu zituzten Salbatzaillearen hitz sailduak. Damustatuak izan ziren. Hetaryik batek erran zion biphilki Jesusi: azkenaz-goiti desohoratzen gaitutzu gu ere horrela mintzatzeaz. Jesusek etzuen nihor guphidetsten; ihardetsi zion legeko doktor hari, urrikaltzeko zirela hura eta haren lagunak bertzei eman nahi izateaz uztarri dorphe bat berek erriaz ere ukitu nahi etzutena.

Ederrets dezagun Mariaren zuhurtzia yarrakitzean, guzien gainetik, salbamenduko egiteko handiari. Hura ahal da, bertze guzien artean, art-harik gehien galdetzen duena. Eta, egiaz, zer dire munduko itzuli, ohore eta ontasunak? Zer da gure bizia bera salbamenduko egitekoaren aldean? Edo behar gare behin bethiko dohatsu, edo, behin bethiko dohakabe: edo behar gare Jainkoaz, menderen-mende, gozatu zeruan, edo su lametan erre, damnatuen baltsan, eternitate guzian. Zer da mundu huntako bizitzerik nahikarazkoena eta dohatsuena? Amets bat berehala suntsitzen dena. Hillen gare beraz gutien ustean:

ordean norako gare? Zerurat, ala ifernurat?
Gogoeta lazgarria! Balinba zeruan nahi gare
sarthu! Arren behar dugu maiteki ekharri izpiri-
tutan salbamenduaren orhoitzapen zuhurra, eta
finkatu gure bihotzetan haren ardietsteko lehia
khartsuena.

XXX. KAPITULUA

Jesu-Kristok erraten du funditua izaterat zohala Jerusalemeko hiria, eta mintzo da azken yudizioaz

Matth. 24.

Jesu-Kristo tenplutik atheratzean, hurbildu zitzaizkon bere dizipuluak, eta erakharri nahi izan zuten begiak artikitzerat tenplu haren edertasunaren gainerat; ordean Salbatzailleak erran zioten bihotz minekin: ikhusten tutzue horiek guziak? Bada, egiaz mintzo natzaitzue, ez da geldituren harria harriaren gainean; ez, ez da harri bakhar bat tenplu hortan lurrerako ez denik. Jesu-Kristoren errana izan zen konplitua erromarrak Jerusalemek yabetu ziren ordu bere-tik: erran nahi da, Salbatzaillea hil zenetik berrogoi urtheen buruan.

Dizipuluek galdegin zioten bere nausi adora-garriari, noiz ikhusiko ziren aiphaturik heldu zen gauza espantigarriak, zertarik ezagutu beharko zen haren ethortzea mundurat, eta noiz izanen zen mendeen akhabantza. Jesus mintzatu

zitzaien laburzki azken yudizioaren aitzinean ikhusi beharko ziren gauza ikharagarriez. Erran zioten mendeen akhabantza gerthaturen zela Jainkoak egundainotik hartakotz aldaratua zadukan egunean. Orduan kreatura guziak altxaturen zirela galdetzekotzat kreatzaillearen bothereaz eta ontasunaz probetxatu etzireneen punimendua. Orduan, zioen Jesusek, profeta faltsoek eginen tuzte munduan eginahalak hautetsien ere gal-araztekotzat. Ez da, alde guzietarik ikhusiko liskar eta gerlarik baizen; populuak emanen dire populuen kontra, bakea familietarik desterratua izanen da. Biziek hillak iduriko dute; lurra arrailaturen eta idekiren da guzietan. Zerua sutan agerturen da, ez du gehiago izarniaturen. Ospin ihurtzuriek iharrosiren tuzte bazter guziak. Gizon guziak yarriren dire nigar eta marrasketan. Abereek eginen tuze orrho diren izigarrienak. Horra zertarik ezagutuko duzuen azken yudizioa hor heldu dela. Orai ikhus ezazue nolakoa beharko den bat bederaren ikhara mundu guzia azpikoaz gora itzulia gerthaturen denean.

Dohatsu izanen dire (zioen oraino Salbatzailleak) ez dut erran nahi, handiak eta lurreko erre-

geak, bothereak ezin emanen diotenaz geroz laguntzarik den gutiena; baina yustuak eta kontzientzia deskantsu izanen dutenak ikhusiko duten orduan gizonaren semea hedoi batean ethortzen bothere eta maiestate handirekin. Egun ikharagarri hartan gizon eta emazteki guziak biztuko eta agertuko dire yuie adoragarriaren aitzinerat izatekotzat yuiatuak eta entzutekotzat sententzia bat apellik gabekoa, gure eternitateko zoriona, edo zorigaitza eginen duena. Ene aita da baxarra (Jesus mintzo da bethi) dakiena noiz izanen den egun lastimagarri hura: aingeruek berek ez dute egun haren eza-gutzarik. Zuetaz bezanbatean, etzaitzeltela eman muga hura yakin nahizko grinan; baina hartarat prepara zaitzte zuen obra onez, eta bizitze sailduaz. Yuie soberanoak ethorri behar zuenaz geroz adi-arazi gabe zein egunez eta orenez, egin behar zutela familiako aita batek bezala zeina erne bailagoke balaki zer mugaz, edo zein gaez ethorri gogo duen ohoinek haren etxerat. Jesusek gomendatu zioten bere dizipuluei leihalki bethetzeaz bere eginbideak, erraten ziotelarik etzutela zeren iguriki esker onik gizo-

netarik, aitzirik bereganaturen zutela heien arbuioa; ordean zerbitzatuko zuten Jainko handia bera izanen zela hekin gollardoa. Azkenean, Salbatzailleak erran zioten bere dizipuluei: balin bada nihor zuen baltsan, ukho egiten ez diotenik bere buruari, eta dituen guziei, haina ezin izanen da ene dizipulu; erraten balu bezala; alferretan nihor nahiko zait yarraiki, non ez duen lehenik bihotza garbitzen munduaren alderako yaidura gaixto guzietarik, eta salbamenduari gibelamendu ekhar diozoketen gauza guzietarik.

Salbatzailleak, ikhusi dugun bezala, erran zioten bere dizipuluei azken yudizioa ustekaberi ethorriko zela. Gauza bera erran dezakegure heriotzeaz. Ez dakigu noiz hillen garen, ez non, ez nola, laster ala berant; guk dakiguna da ez dela urhats bat baizik bizitik heriotzerat; ez da bat uste ez duenik bizi bederen biharamuneraino, eta zenbatak biharamun hura ikhusten ez dutenak, bet-betan dohazenak mundu huntarik! Eta zer estatutan! Halarik ere, bizi-gare behinere hil behar ez bagine bezala, edo heriotzeko orena gure eskuko bagindu bezala. O! itsumendu auhendagarria.

XXXI. KAPITULUA

Aberats gaixtoa

Luc. 16.

Jesu-Kristok irakhatsten daroku arbuiazen aberatstasunak. Huna hortakotzat ekhartzen duen exenplu bat ikharatu behar gaituena. Mintzo da bi gizonez, eta dio hetarik bat hagitz aberatsa zela, guzia bere buruaz hartua, atseginetar emana, ederki yauntzia; eta mahain ona zadukana; ordean ondikoiz! gogorra pobreen alderat. Bigarren gizona zen, dio Jesu-Kristok, zauriz guzia maldatua, aberats haren athean zatzana, eta haren mahainetik erortzen ziren ogi paphurren eske zagona: dohatsu oraino izan balu laguntza xume hura hagoan bizitzekotzat: ordean dena ere ez zitzaion ematen. Etzen aberatsaren etxean atseginik eta dostatzerik baizen; nausi bihotz gogor haren zakhurrek urrikalmen-du gehiago agertu zuten pobrearen alderat; ezen noizetik-noizerat limikatzen zituzten haren zauriak.

Horra bi gizon elkhar guti iduriak, bata, munduaren arabera, dohatsu bizi zena, eta bertzea urrikaltzeko zena. Ordean ederrets dezagun Jau-naren probidentzia saindua, eta haren zuhurtzia miragarria gerthakari guzietan. Pobre hura hil zenean gosez eta miseriaz, haren heriotzea pre-ziatua aurkhitu zen Jainkoaren begietan: ainge-ruek eraman zuten haren arima bakearen eta bozkario guzien ithurburu dohatsu baterat. Aberatsa ere hil izan zen handik laster. Ala bertzela-koa izan baitzen haren heriotzea! Pobrearena zorionezkoa bezain ondikoizkoa gerthatu zen harena. Aberatsaren gorputz guriki haziak harrak bazkatzen zituen denbora berean, haren arima dohakabea erretzen hari zen su lametan. Aberatsak ikhusi zuen, gogoz, Lazara, Abraham Patriarkaren aldean, deskantsu handi batean, eta gozatzen zela orduan arima yustuak mundu huntarik lekhora, gozatzen ziren dohatsutasun guziaz.

Aberatsaren bihotz-mina eta desesperamen-dua emendatu baizik etziren ikhustiaz Abraham eta Lazara nahikara guzien erdian, eta bere burua tormenta izigarritan phulunpatua. Abiatu

zitzaion Abrahami, nigar eta marrasketan, othoitz humil hunen egiten: aita Abraham, duzun nitaz urrikalmendu sutan natza. Egor diezadazu Lazara, guzti beza bere erria urean, eta artik beza xorta bat ene mihiaren gainerat. Balinba izan araziren diozu laguntza xume hau alde guzietarik erretzen hari den dohakabe bati! Urrun da Abraham erori baitzen Lazaraen othoitzetarat; aitzitik mintzatu zitzaion hitz min hautaz: ene semea, orrhoit zaite atseginpean eraman duzula zure bizi guzia, eta Lazarak bizitze triste eta nekhatu bat eraman duela. Orai bertzela dire gauzak, haren aldia da bozkariatzeko, eta zurea pairatzeko: ez duzu zeren iguriki arinduren darozkitzula zure tormentak; ezin ere egin dezake. Hulako moldez gare elkhar ganik has-tanduak, non nihor ezin baidohake hemendik zu zaren lekhurat, ez eta ethor hortik huna.

Bederen erran zion Abrahami aberratsak, hel-araz ezazu (errekeritzen zaitut), Lazara ene aitaren etxerat, ene bortz anaiei erraterat zer hersturetan edireten naizen, hek ere ez ditezentzat ethor enekin batean su huntan erretzerat. Abrahamek ihardetsi zion: eskutan dituzte Moi-

sen eta Profeten liburuak; ez dute bertze deuse-
ren beharrik: aski dute egitea nausi hek irakhats-
ten diotzotenak: entzun betzate, eta salbatuko
dire. Ez, aita Abraham (zioen oraino aberats
gaixtoak) ez da aski zuk diozuna egitea. Hel
bale di hillen artetik norbait ene haurridetarat,
eta erran baliozate zer zorigaitz dagon hekien-
tzat, dudarik batere gabe, yar litezke ikharan,
eta egin lezakete peitentzia. Enganioan zara
(ihardetsi zion Abrahamek) Moise eta Profetak
entzun nahi ez dituztenek ez lukete sinhetste
gehiago hil biztu baten erranetan.

Nor dagoke laztu eta ikharatu gabe orhoi-
tzean badela ifernu bat; erran nahi da, su bat
Jainkoak bere aserradura sainduan, eta bere bot-
here guziaren hedaduran biztu izan duena bek-
hatoreari yazarteko, eta haren punitzeko! Ala
urrikaltzeko baida arima damnatua! Suzko itsaso
ondorik gabeko hartan datza phulunpatua: sua
dario alde guzietarik, eta haren tormentak orai-
no gehiago emendatzen dituen da yakitea
baliatu behar bidean Jainkoak zeruratzekotzat
eman zion denboraz, iragan duela denbora pre-

ziatu hura bere Salbatzailearen ofentsatzen, eta bere burua behin bethikotzat galtzen.

Non zen, erranen du arima damnatuak, non zen ene adimendua? Non zen ene buruari zor nioen, eta ekharri behar nion amudio zuhurra? Sinhetsten nuen bazela ifernu bat, bekhatu mortal bakhar bat aski zela harat kondemnatua izatekotzat; eta atsegin iragankhor, eta ohore zoro batzuen ondoan ibilli naiz bada! Jaunaren grazia-ri, kontzientziako boz ixillari, abisu eta exenplu salbagarri; hitz batez, ukho egin diotet bada zerurat hel-araz nintzaketeien laguntza guziei!

Erre behar izatea ifernuko zolan munduan oren iragaten den bezanbat mendeez, hainitz laite, eta iraupen hunek baluke zertaz yar-araz bat bedera ikhara handiengan: zer izanen da bada erre beharko denean su lametan itsasoan ur xorta, udan, haritzetan hosto, eta lurren hare izpi bezanbat milla million mendez! Zer diot? Zer dire hauk guziak eternitatearen aldean? Deuse-re. Urtheak, millionka, iraganen diren buruan, egundaino bezala, hasi beharko da berriz erretzen.

O! zuek egia erdiragarri hauk irakurtzen eta entzuten ditutzuenak, sarthuko ahal zarete zuen baitan; urrunduko ahal zarete ifernurat daraman bide gaixtotik; altxaturen ahal ditutzue zuen bihotz eroriak Jainko maitea gana, gozatzeko-tzat, eternitate guzian, arima hautetsientzat aldaratua den zeruko zorionaz.

XXXII. KAPITULUA

Nolakoa den Ebanyelioaren araberako pobreziaren gollardoa

Matth. 19.

Apostoluek ezagutu zuten Jesusen erraneta-rik dohatsu zirela besarkatu baitzuten ebanyelioaren araberako pobrezia; horra zergatik Yaundoni Petrik galdegin zion bere eta bere apostolu laguneen izenean: nausia, ikhusten duzu guziez gabetu garela nahiz zuri yarraiki, eta bizi zure abisu zuhur eta exenpluen arabera. Ordean zer behar dugu iguriki gollardotzat?

Zuen saria (ihardetsi zuen Jesusek) handia, eta iguriki ahal dezakezuen baino handiagoa izanen da. Behinik-behin, eginen dut lurreko nazione guziez eliza bat; eta hark eginen du ene populua eta ene primuza; Israelgo hamabi tribuek orai arteraino egin izan duten bezala, eta zuek izanen zarete nazione hek guzien yuiatzailleak. Hil guziak biztuko diren egun handi hartan, ikhusiren da orai zuen idurikoa zaitzuen gizon hura maiestatez gaindi egina, bere loriaren tro-

nuan yarría, eta ekhartzen duela bat-bederaren behin bethiko zorionaren, edo zorigaitzaren sententzia.

Yuiamendu lazgarri hura emanen denean, izanen dire zuentzat yar-lekhuak zeruan. Yarraiki izan zaizkidate, ene lehenbiziko ministro izan zarete, zuzen da beraz izan zaitezten ene aldean yarriak nik bezala zuek ere kondenatua detzazuentzat zuen hitzak entzun nahi izan ez dituztenak, eta bere buruen galtzerat hari izan direnak.

Zuen gollardoa ez datza baxharrik erranik heldu naizenetan. Ez duzue, zuen pobrezia guziaren erdian, deuseen eskasik izanen mundu huntan berean. Ene hitzean aurkhituko naute bere ontasunak eta bere ahaideak utziko dituztenek ene ohoretan, eta heltzekotzat ebanyelioak manatzen duen perfekzionerat. Bai (Jesu-Kristo mintzo da bethi) saristaturen ditut mundu huntarik beretik bere etxeak, edo bere anaiak, edo bere burasoak, edo bere emazteak, edo bere umeak, edo bere lurak utzirik, niri yarraigiren zaizkidanak. Halakoei emanen diotet utzi duketen baino ehunetan ontasun gehiago. Emanen

diotet oraino nahi bezanbat laguntza aitzinatze-
kotzat berthutean; berriz izpirituko eta bihotzeko
bake gozo bat haragiak, odolak, mundu guziak
ere eramanen ez diotena; aitzitik bethi berekin
izanen dute bake maitagarri hura bere pobrezia
dohatsuan, zeinak itzultzen baiditu atsekabea
atseginetarat, eta bidegabea irabazitarat.

Gauza guziei ukho eginen diotenek niri
yarraikitze-kotzat iguriki behar dute (dio oraino
Jesu-Kristok) bertze fagore bat infinituki prezia-
tua: hillen dire sainduen heriotzeaz, eta bizitze
labur, eta lazeriez bethea den huntarik lehora,
ardietsiren dute behin bethiko dohatsutasuna.

Deusere zuzenagorik nola nork bere ahai-
deen maitatzea. Jainkoak manatzen ere daroku
hala egiteaz; ordean erraten daroku, denbora
berean, ukho egiten ez dioenak haragiari, odola-
ri eta bere buruari, bakharrik hari yarraikitze-
ko, ez duela zeren uste izan haren dizipulu dela.
Deusere hitz hauk baino klaragorik; ordean nola
onhetsten ditugu? Salbatzaillearen nahiaren eta
manuaren arabera bizi othe gara! Ez da egia,
askotan ekharriagoak garela, gure kontzientzia-
ren bidegabetan bada ere, yarraikitzerat ahai-

dei, adiskidei, hitz batez, munduari ezen ez gure Salbatzaille adoragarriari? Othe dugu bada martirek etzuten ebanyelio bat, hek ezagutzen etzuten bertze bide bat zerurat heltzekotzat! Ez, ez, lege bera dugu, bethetzeko, bide bera jartzeko; beraz nausi beraren dizipulu izatekotzat, hek bezala utzi behar dugu, bihotzez, mundua, eta bilhatu, gauza guzien gaineratik, gure salbamendu.

XXXIII. KAPITULUA

Bere langilleak pagatzen dituen familiako aitaren parabola

Matth. 19.

Jesu-Kristok kondemnatu zuenean ontasunen alderako yaidura sobraniazkoa, eta altxatu bihotzezko pobrezia, erran izan zuen, hainitzak dire lehenak direneen artean azken izanen direnak, eta azken direneen artean hainitzak dire orobat lehenbiziko gerthaturen direnak. Sententzia laburra; ordean hainitz zakharkena: irakhatsten zuen ilhunbean bizi diren, eta munduaz arbuia-tuak diren arima Jainkotiarrek izanen direla, egun batez, zeruan ohoratuak, eta loriaz estaliak.

Jainkoak erraten daroku haren zerbitzuan denbora luzia daramatenak ez direla bethi gehiago altxatuak zeruan arte laburrez zerbitzitzen duketenak baino. Bihotzaren ondoan dabilha. Arraikiago behatzen dio haren ganat berriro, ordean zin-zinez itzultzen denari, ezen ez aspaldion, ordean khar gutirekin yarraikitzen zaion

arimari. Maitatua denaren eredura, du saristatzen. Ematen du egia hau argi zabalerat konparazione huntaz: emozue (dio Jesu-Kristok) zuen izpirituari ikhusten duzuela familiako aita bat bere etxetik atheratzen argitu orduko mahatstizainketarat, eta aurkhitzen dituela. Agintzen dio hetarik bakotxari eguneko kornadu bat diru, eta egortzen ditu bere mahatstirat. Beldurrez etzuen langillerik aski, eta nahiz gehiago, badoha hameka orenetako mugan lehenbizikoak bathu zituen lekhu bererat; han aurkitzen ditu zenbeit alferzaudenak. Erraten diote: zertako daramazue egun osoa alferrerian? Iherdetsi zioten: nihork ez gaitu galdegin lanerat. Horren gainean, nausiak erran zioten: nik emanen darotzuet lana, zohazte ene mahatstirat, eta izanen duzue zuen sari ona.

Langille hek etziren guziak orobat nekhatu: ikhusia den bezala, batzu bertzeak baino gehiago egin behar izan ziren, halarik ere sari bera izan zen guzientzat. Sarthu zenean iguzkia, familiako aitak manatu zioen haren ontasuneen artha zadukanari bil arazteaz langilleak, eta hei emateaz irabazi zutena, hasirik azken ethorrita-

rik manu hau konplituia izan zen. Hurbildu ziren berantenik ethorriak, eta izan zuten kornadu bana: lenenbizi ethorriek sari hobea igurikitzen zuten, abiatu zirelakotzat lanean argitu orduko: errenkuratu ziren familiako aitaz ez gehiago saristatzeaz hekin lana. Etziren baratzen bere artean erastetik. Hetarik bat mintzatu zitzaion nabarbenki, bere eta bere lagunen izenean, familiako aitari, erraten zioela: gutaz noizbait ethorri dire gizon hauk lanerat, oren bat eman dukete lanean, eta oraino, arratseko freskuran, eta gu nekhatu izan gara, egin oso batez:gehia-go dena, iguzkiaren minenean; bada zer ikhusi heien lanetik gurerat; bizkitartean ematen diozute guri bezanbat. Non da adimendua? Non da zuzentasuna?

Familiako aitak ihardetsi zion langille nabarben hari: ene adiskidea, ez darotzut egiten bidegaberik. Ematen zaitzu zor zaitzun eguneko irabazia; ez da egia ez darotzudala gehiagokorik agindu? Har ezazu beraz zor zaitzuna, eta bihur zaitte zure etxerat. Baldin eman nahi badiot zuri bezanbat azkenik ethorriari, egiten darotzut hortan bidegaberik? Ez dut ene ontasuna neure

eskuko? Ez naiz bada nausi hartaz nahi dudana egitekotzat? Bekaxtu behar zaizko bada zure lagunaren onari zehorrek kalterik ez duzun denboran?

Ez ahal da estatu kaltekhorrakorik salbamentukotzat nola epheltasuna. Arima ephelak ihes eginen dio, nahi dut, bekhatu mortalari. Ordean ala errexki erortzen baida mortalak etzaizkon gaixkitan! Haren othoitzak, meza entzuteak, kofesio, komunioneak barneko gozotasunik gabe, kharrik eta fruiturik gabe gerthatzen dire. Arima ephelak ez du berthutean aitzinatzeko lehiarik. Aski zaio huts handitan ez erortzea. Gaitzetsten ohi ditu presuna Jainkotiararak aurkhitzen duelakotzat bere ahalkeria, eta kondemnamendua halakoen bizitze saildu eta exenplu ederretan, lakhetago du bera bezalakoekin, diot, giriztino bere Salbatzaillea erdizka baizik maite ez dutenekin.

Arima ephelak ez du hurren ezagutzen bere hirrisku ikharagarria; nola beraz atherako da handik? Ez du luzero begirutzen bekhatuen alde-rako higuntza zuhurra: emeki-emeki, galtzen ohi du kontzientziaren minberatasuna; hastean,

haren barnea asaldatzen zuen gaixkiak ez du gehiago kantitzen ere. Uzten ditu nausitzerat bere bihotzean yelosia, orguillera eta lagunaren alderako hotzetasuna. Behatzen dio Jesu-Kristoren uztarri arin eta eztiari uztarri pisu eta dorphe bati bezala: zer gerthatzen da azkenean? Arima ephela largatzen da zer nahi gaixtakerietarat. Munduan bekhatoretzat ezagutua dena baino areagoa da arima ephela; eta horra zerk erran-arazten dioen Jesu-Kristori hobe dela osoki hotza izatea haren zerbitzuan ezen ez ephela. Bai, bekhatore handi bat lasterrago itzuliren da Jainkoa ganat arima ephel bat baino. Ikhusten dire askotan gaixtagin handienak bere baitan sartzen, penitentzia egiten; ordean giriztino ephel hainitz ikhusten othe dugu finki eta khar-tsuki lothzen bere salbamenduari.

XXXIV. KAPITULUA

Jesus badoha Yerusalemerat ixillik bezala, eta agertzen da tenpluan

Joan c. 7.

Jesus yoantzen Galileatik Yerusalemerat: etzuen nihor berekin eraman hiri hartarat. Haren ospea hedatua zen inguru hetarat: mundu guzia hartaz mintzo zen. Abiatu ziren haren ondoan; ordean ezin aurkhitu zuten. Guziak etziren orobat mintzo Salbatzailleaz: batzuek haren alde ziren, laudatzen zuten, saindutzat ere zadukaten: bertze batzuek zadukaten gaixtagin eta munduaren enganatzailletzat; hartaz gaixki mintzo zirenek bere artean zituzten bere solasak; etziren ausartatzen ageriki gaixkirik erraterat yuduen beldur zirelakotzat. Jesus sarthu izan zen laster tenpluan, eta beregana zuen guzien admirazionea, azkenaz-goiti bere etsaiena ere: batak bertzeari galdetzen zion espanturekin: gizon hori nola egin othe da bada horren yakina egundaino nausirik izan gabe?

Jesusek erran zioten zuhurtzia handirekin predikatzen zioten doktrina etzela harena; bainan haren aitarena, hark egorria zela doktrina hura hei irakhatsterat; bere baitarik mintzo denak, eta ez, eman izan zaizkon argien arabera, baxharrik bere burua bilhatzen duela; ordean bere nausiaren ohoratzeko, eta haren izenean predikatzen duena egiaz mintzo dela, eta gauza guzietan zuzentasuna bilhatzen duela.

Ez dut miresten (zioen Jesusek) ez balin bazarete predikatzen darozkitzuedan egien arabera bizi, ez duzuenaz geroz begiratu Moisen, erran nahi da, zuen buruzagitzat ezagutzen zindutena-
ren legea. Urrun da begiratu baiduzue lege zuhur hura, aitzitik hark debekutzen darotzuena egiten duzue. Manatzen darotzue inozenten alde yartzeaz, eta zuek, hekin alde yarri behar bidean, yazarri nahi diozue. Konprenitzen bide duzue zer erran nahi dudan; ikhusten duzue beraz zuen barneko xede gaixtoaz mintzo naizela. Ez naiz deusetaz hobendun, ez duzue nitaz erratekorik; halarik ere, ni hil-arazi nahiz zabil-tzate. Zer egin darotzuet bada? Zergatik eraman nahi darotazue bizia? Funtsean, badakit zerk

ematen zaituzten hortan: gabetu nahi nauzue biziaz, zeren egin izan dudan zuen begietan gauza bat legeak, zuen arabera, debekatzen zuena: sendatu izan dut paralitiko bat, manatu izan diot ibiltzeaz, bere ohea hartzeaz, eta berekin etxerat eramateaz; eta hauk guziak larunbat egun-kara egin izan ditut.

Jesusek erran zioten bere etsaiei asko gauza irakhatstekotzat etzuela behintzat egin gaixkirik den gutiena paralitiko hura larunbatarekin sendatzeaz, aitzitik obra on bat egin zuela. Gauza bat dut (zioen oraino Jesusek) zuei gomendatzeko: norbait yuiatu nahi duzuenean, ez beha presunari, bainan bakharrik arrazoinari eta zuzentasunari. Hunela egiten baduzue, zer nahi desgustu eta urruntasun dukezuen nor baiten alderat, ez duzue kondenatuko haren akziona non ez den berenaz kondenagarria.

Jesusek predikatu izan zituen milla gauza eder eta miragarri, aski behar zirenak haren saindutasuna eta Jainkotasuna ezagut-araztekoztat. Urrun da ordean suntsi arazi baitzituen haren biziari nahi zioteneen izpiritutako ilhunbeak, eta eskuratu baitzituen hekin bihotzak;

yarri ziren egundaino baino herra eta errabia handiagotan: etzuten bertze gogorik baizik nola harturen ziren hartaz yabetzeko. Ordu hartan Jesus sobera ungi zen begiratua eskurik ezartze-kotzat haren gainerat. Etzen nihor atrebitu haren hartzerat: etzen alabainan oraino ethorria berak bere burua etsaieen eskutarat largatu nahiko zuen muga. Hargatik, populuak atseginekin entzuten zuen Salbatzaillea bere predikutan. Izan ere zen zenbait bere sinhetstea haren baitan eman zutenak, ziotelarik bere artean: uste duzue bada Mesias ethorriko denean gizon hunek baino mirakuillu gehiago eginen duela?

Yuduek ikhusten zituzten Salbatzailleak hekien begietan obratzen zituen mirakuillu handiak, halarik ere etzuten ezagutzen bere erregetzat, bere yabetzat igurikitzen zuten Mesiastzat. Itsumendu auhendagarria! Giriztinoek berek nola ezagutzen dute bere Salbatzaille adoragarria? Haren ezagutzea othe da bada haren manu sainduen hautstea? Aita amultsu hura maitatu behar bidean, hotzetasunik baizen haren alderat ez agertzea? Munduaren iduriz, prestuki bizi direnek berek behar den bezala ezagutzen othe

dute Jesus maitea? Merezki othe dute haren dizipuluen izena ekhartzea? Orrhoit gaiten Salbatzailleak zer egin duen gure fagoretan, eta has gaiten haren hobeki ezagutzen eta khartsukiago maitatzen.

XXXV. KAPITULUA

Jesu-Kristok bitz-arazten du Lazara

Yaun. 2.

Jesusek obratu zituen mirakuillu guzietarik harrabots gehien egin zuena, erran daite Lazaraen biztea ahal zela.

Lazara zen gizon bat yuduek ohoratzen zutena; Bethania deithua zen, eta Yudeatik hurbil zen herri batean bizi zen bere arreba Martha eta Mariarekin. Jesusek izan zuen behin baino gehiagotan hainitz begitarte Lazaraen etxean; arraitasunekin behatzen zion familia saildu hari. Lazara erori izan zen eritasun handi batean, haren arraebak lehiatu ziren egortzerat mandatari bat Jesus ganat, erraterat eritu zela hark maite zuena. Salbatzailleak berri hau entzun zuenean, ihardetsi zuen eritasun hura etzela heriotzerat zaramana, baina zela ethorria Jainkoaren ohoratzeko eta Jainkoaren semea lorifikatzeko. Salbatzaillea etzen, bi egun hetan, bere lekhutik alderatu. Bi egun hek iragan zirenean, erran zioten bere dizipuluei: bihur zaitezte Yudearat. Dizi-

puluek ihardetsi zioten: zer? Nausia, ez du denbora guti baizik yuduek harrikatu nahi zintuztela, eta nahi zara bada bihurtu zure biziari nahi dioten yendeen arterat? Jesusek irakhatsi zioten nihork ezin egin ziozokela gaixkirik non etzuen berak nahi. Ondoan, erran zioten: lo datza Lazara gure adiskidea. Banhoa haren iratzartzerat. Jesusek loaren izena ematen zion Lazaraen heriotzeari, zeren hain errex baitzen harentzat hil baten biztea nola bizia den, eta lotan datzan gizon baten iratzartzea. Azkenean, erran zioten garbiki: hil da Lazara, eta atsegin dut zuengatik ez bainaiz han gerthatu, zuen fedea perfetagoa izan dadintzat.

Bazuen lau egun Lazara ehortzia zela Salbantzaillea Bethaniarat zenean. Nola lekhu hura hurbil baitzen Jerusalemetik, ethorri ziren hiri hartarik yendeak Martha eta Maria kontsolatzerat bere anaiaren heriotzeaz. Marthak entzun zue-neko Jesus heldu zela, athera zitzaion bidera nigar eta marrasketan: erran zion: *Jauna, zu hemen izaterat, ene anaia etzen hillen; bainan badakit botheretsua zarela, eta horrek egiten du ene kontsolamendua.* Jesusek ihardetsi zion:

zure anaia biztua da. Badakit, zioen Marthak, bizturen dela azken yudizioko egunean. Ni naiz (ihardetsi zuen Jesusek) biztea eta bizia bera, ene baitan sinhetstea duena biziren da, hilla balitz ere: eta nork ere baidu ene baitan bere sinhetstea, eta hura ez da bethikotzat hillen. Sinhetsten tutzu egia hauk? Marthak erran zuen: *bai, Jauna, sinhetsten dut zu zarela Kristo, Jainko biziaren semea, mundurat ethorria*. Martha, hitz hauk erran eta, yoantzen lehian Maria bere aizpa ganat, eta erran zion beharrirat: *nausia ethoria da, zure galdea du. Maria altxatu zen berehala bere lekhutik, eta egin zuen bide Marthak Jesus bathu zuen tokirat; yarraiki zitzaizkon bere etxe-ko guziak ustez nigar egiterat zohan bere anaia-
ren hobiaren gainerat.*

Mariak ikhusi zuenean Salbatzaillea, artiki zuen bere burua haren oinetarat, eta erran zion nigarrez: *Jauna, zu hemen izaterat, ene anaia etzen hillen. Bi aizpa heien nigarrek eta han aurkhitzen ziren yuduenek ukitu zuten Salbatzaillea nigarrez abiatzerainokoan. Yuduek hori ikhusi zutenean, erran zioten elkharri: zenbat maite zuen! Salbatzailleak yakin nahi izan zuen non*

ehortzi zuten Lazara. Erran zitzaionean non, yoantzen lekhu hartarat, eta altxarazi zuen hobiaren gaineko harri handia. Marthak erran zion: Jauna, badu lau egun ehortzia dela, beraz usaindua behar da. Salbatzailleak ihardetsi zion: ez darotzut nik erran sinhetstea duenak ikhusi-ren duela Jainkoa lorifikatua? Eman zen othoitzean, eta egin zuenean bere othoitza, erran zituen hitz hauk: Lazara altxa zaite hortik. Berehala hilla biztu eta altxatu zen han ziren guzien begietan, eta ehortzi zuten plantan; erran nahi da, eskuak eta zangoak estekatuak, eta bisaia oiha batez estalia. Nork egundaino ikhusi zuen halako gauza espantagarririk? Hartzeko ahal zen mirakuillu hartarik Jesu-Kristo Jainkoaren semea zela, eta igurikia zen Mesia hura bera!

Lazaraen bizteak irakhatsten daroku bekhatoreari, egun guzietan, gerthatzen zaioena lothzen zaionean salbamenduari. Jesu-Kristo hurbiltzen zaio bertze-orduz Lazarari bezala; bere ganatzen du bere grazia sainduaren gantzuduraz. Oihuz dagoko bere ministroen ahoz, erraten dioela ilkitzeaz bekhatuen thonbatik: ematen diote bere ministroei bothere guzia libratzekotzat bekhatoreari.

rea etsai gaixtoarekin amarratua dadukaten lokharri bortitzenetarik. Lazara bizteko aitzinean egin ziren nigar eta othoitzek erraten darokute ez dela halako zorigaitzik nola arimako bizia galteza, eta nekhe dela bekhatore bat Jainkoa ganat itzul-araztea, guziz aspaldion bekhatutan ehortzia badago. Ordean zer nahi gaitzetasun daiten konbersioneko obra handian, ez da zeren behin ere etsitu salbamenduaz: Jaunaren miseri-kordiak hedatzen daroku esku amultsu eta botheretsu bat: zelhaitzen ditu bide guziak, eta ematen daroku errextasun maitagarri bat heltzekotzat zeruko erresuma dohatsurat.

XXXVI. KAPITULUA

**Yuduak biltzen dire yakitekotzat zer
eginen duten Salbatzailleaz, eta
deliberatzen dute haren hil arazterat**

Yaun-doni Yaun. c. 2. etc.

Lazaraen biztea zen mirakuillu bizi bat bako-
txak, bere begiz, ikhusten zuena. Etzen Yerusa-
leme guzian Jesusen alderako laudoriorik baizen.
Handik harat Mesia deithzen zuten; errex zen
haren Mesiastzat hartzea eta ezagutzea. Ordean
farisauk eta skribek alferretan ikhusten zuten
Jesus zela egiazko Mesia, profeteen erranak
haren baitan konplitzen zirela, mirakuilluak
berak mintzo zirela; hauk guzien erdian, aski
zoroak gerthatu ziren utztekotzat bere buruak
itsutzerat. Yelosia eta herra mausitu ziren hekin
bihotzetan. Hartu zuten xedea gal-arazteko Jain-
kotasunaren seinale guziak ematen zituena:
huna farisauen eta skribeen arrazoinamendu
auhendarria.

Gizon hunek dio garbiki Jainkoaren semea
dela, Kristo dela, Mesia dela: egia hau argitarat

ematekotzat, obratzen ditu, Jainko bere aitaren izenean, mirakuillurik espantagarrienak, bitzarazterainokoan lurraren barnean lau egunez egon diren eta ustelduak diren gorphutzak. Ez bagare hartaz yabetzen, nausitu bezala zaizkigun erromarrak beretuko gaituzte alde baterat. Yabeturen dire hiri huntaz, eta deseginen dute gure populu guzia. Kaifa zaritzon, urthe hartako aphez-handiak, erran zaroen farisauei eta skribei: ez duzue bada ikhusten balinba hobe dela zuentzat gizon bakhar bat hil dadin, ezen ez populu guzia izan dadin galdua? Guziak erori ziren Kaifaren erranetarar. Ordu beretik hartu zuten Jesus hil arazteko xede izigarria; eman ere zituzten, ixillik, bere manuak hartaz yabetzeko non nahi den gertha zadin. Etzen deusere gorde-rik Salbatzaillearentzat; bazakien gauza guzien berri; ordean inmolatua izateko muga etzen oraino ethorria. Etzen gehiago agertu munduaren arterat. Hedatu zen Efremgo hirirat, eta han egon zen bi ilhabetez bere apostoluekin.

Yuduen bazkoak hurbilduak ziren, bainan Salbatzailleak etzuen Yerusalemerat heltzeko lehia-rik. Hiri hartara lehenik yoan zirenak besta handi

haren zelebratzerat izan ziren miretsiak Jesus ez han edireteaz: ibilhi ziren haren ondoan, eta etzutenean tenpluan ere ikhusi, elkharri erran zioten: nondik heldu da bada ez baida hemen? Zerk debekatzen duke bada hunat ethortzetik? Yelosia kruelak, eta bere xede gaixtoa lehen-bailehen konplitzeko hirritsak hunela mintzarazten zituen pasioneak itsutzen zituen gizon zoratu hek. Nola heien arabera, Salbatzailleak berantzen baitzuen, manatu zioten haren berri ahal zakiten guziei errateaz non zen, nahiz hartaz yabetu. Hanbat lehiarekin bilhatzen zutena agertu zitzaioten, ustekabeen, eta bere nahitarat. Haren baitan seinalatzen ziren deskantsuak eta bozkarioak ematen zuten ezagutzarat hek hura hil-arazteko baino, berak bere bizia gizonen salbatzekotzat emateko oraino khar handiagoa zuela.

Samariako bazterretan gaindi iragan zen Salbatzaillea Yerusalemerakoan. Yuduen alderako samaritarren herrak hundeia hain zen handia non ez baitzuten nahi izan utzi Salbatzaillea herri batean sartzerat, eta hori, zeren zohan Yerusalemerat. Zebederen bi semeek Yakobek eta Joane-

sek minki hartu zuten bere nausiari egiten zioten idoia: erran ere bazioten: nahi duzu, Yauna, yauts-araz dezagun zeruko sua yende hauk funditzekotzat egiten darotzuen idoiaren punimendutan? Salbatzailleak ihardetsi zioten: ez dakizue nolakoa den zuen akzionetan izan behar duzuen xedea. Gizonaren semea ez da bizia eramaterat ethorria, bainan haren ematerat. Ez da ethorri bekhatoreen gal-arazterat, bainan heien salbatzerat eta miserikordia hei egiterat: yakin ezazue beraz miserikordia nahi dudala, eta ez mendekua. Jesus yarraiki zitzaion bere bideari, eta etzuen beltzuri bera aurkhitu bertze herri baterat zenean.

Salbatzailleak irakhatsten daroku bere exenplu saindu eta miragarriaz gaitzetsten duela khar biziogia eta dorphegia, haren beraren alde-rako kharrak ere, karitatea izan behar duela asentutzat. Ez ahal da eztitasuna baino berthute maitagarriagorik. Hari ohi datxeizko bihotzeko bake gozoa, eta garbitasun preziatua. Ez da pasione muthiririk eztitasunak zebatzen ez due-nik, izpiritu mindurik malsotasunerat erakhar-tzen ez duenik, bihotz gogorrik hautsten ez due-

nik; ez da oraino bekhatore errebelaturik ez-titasunik emeki-emeki, zeruko bidean sar-arazten ez duenik.

Eztitasunik gabeko zeloa faltsoa da, eta gaixki erregelatua. Ez da beraz miretsteko baldin Salbatzaillea ez bazen erori bere dizipuluen nahirat; ez balinbazuen laudatu zerutikako su batek fundi zetzan haren alderat huts egin zutenak. Oxala eztitasuna balitz hedatua familietarat eta lekhu guzietarat! Gudu eta liskar gutiago ikhus laite gure artean: bertzelako amudioa ginduke elkharentzat. Zer fruitu nahikarazko! Zer bake dohatsu ez ginduzke gure bihotzetan! Erran daite eztitasuna dela berthute bat Salbatzailleak beregainki onhetsten duena. Etzaio aski berthute hura gomendatzea, bera agertzen da gure nausitzat eta exenplutzat: *discite a me, etc.* Zer-baitgatik ezti eta olhe izan dire Jesu-Kristoren dizipulu guziak.

O! Jesus, eztitasuna bera zarena, egizu ikhas dezadan zure eskola sainduan ezti eta humil izaten. Ekharria naiz zure exenplu salbagarriaz probetxatzerat. Utzi nahi ditut kontzientziaren asal-darazteko baizik ez diren dorphetasun eta khe-

xadura guziak. Nahi natzaitzu yarraiki leihaltasun handienarekin. Bai, ene Salbatzaille ezti eta amultsua, zure dizipulu izan nahi naiz, eta emanen dut ezagutzerat hala naizela nere eztitasunaz eta humiltasunaz.

XXXVII. KAPITULUA

Jesu-Kristo mintzo da bere heriotzeaz, eta haren pasionean ikhusteko ziren gauzez

S. Matth. 20.

Etziren aurkhitzen apostoluen bihotzetan Jesu-Kristo baitan ageri ziren deskantsu eta boz-kario berak. Bere nausia galtzeko beldurrak zaurthzen zituen hekin barneak atsekaberik minenaz. Salbatzailleak altxatu zituen hekin gogo eroriak: hartu zituen bazterrerat, eta erran zioten: ene haur maiteak, hel gaiten, azkenean, Yerusalemerat: han behar dire konplitu profetek gizonaren semeaz erran izan dituztenak. Libraturaren dute aphezeen printzeen, eta legeko nausien eskutarat. Kondemnaturen dute heriotzerat; bur-laturen dire hartaz; izanen da azotatua eta thuz estalia. Ezin erran bezanbat arbuiorekin yazarriren diotenean, hil-araziren dute. Lehen ere erran izan darozkitzuet, behin baino gehiagotan, gauza hauk berak, nahiz yakin dezazuen deuse-re etzaitala gerthatuko aitzinetik nehorrek ikhusten ez dudanik, eta ene ganik urrun ez nezakeie-

nik. Pairatzen balin badut, nere nahitarat eginen dut, eta ene aitaren gogara; ezen heriotzerik laidotsuenaren gostuz nahi ditu erosi gizon guziak.

Salbatzailleak erran zaroen apostoluei lorios biztuko zela gurutzean hillen zenetik hirugarren egunean. Haren heriotzeak etzituela beraz behar asaldarazi. Haren erran guziak konplitzen ikhustek ezagut-araziren ziotela haren Jainkotasuna. Jesu-Kristoren dizipuluek etzuten oraino ikhasi gurutzea maitatzen. Min zitzaien entzutea bere nausia bere heriotzeaz mintzatzen. Haren hitzak nekhez sartzen ziren hekin izpiritutan. Ohore goseak ziren, eta bertzeez gorago altxatu nahiak. Horra zergatik Zebederen bi semek, Yakobek eta Yoanesez, othoitztu zuten bere ama galdetzeaz Salbatzailleari grazia bat erakutsterat ematen zuena bertzeak baino gorago izan nahizko zuten gutizia.

Ama hura hurbildu zitzaion Salbatzailleari; adonatu zuen errespektuekin, eta othoitztu zuen onhetsteaz galde ziozon grazia bat. Salbatzailleak etzuen (urrun da) hartarik gibelatu. Emazte hura hasi zen mintzatzen trebeki eta fidantzia handirekin hitz hautaz: bagare hirur zure ganik

grazia bat nahi gindukeienak, eta damu min bat ginduke haren ez ardietsteaz. Zer da (ihardetsi zion Salbatzailleak) zuk galdetzen duzuna? Zer da nik egin ahal dezakedana zuretzat eta zure umeentzat? Orduan buraso hark aithortu zuen garbiki, ahalkerekin bazen ere, haren semeen nahia zitekeiela izatea, egun batez, yarriak haren erresuman, bata eskuineko aldean, eta bertzea ezkerrekoan. Mana zazu hala gertha dadin, eta emazu zure hitza zure lorian izanen zarenean, ezarriren ditutzula zure bi saihetsetan, bertze dizipuluak baino gorago.

Jesusek ikhusten zuen amakarako amudioak hala mintzarazten zuela emazteki hura. Etzion deusere ihardetsi; ordean erran zioten eztitasun eta amultsutasunekin Yakoberi eta Yoanesi; ez dakizue zer galdetzen duzuen; ene erresuma ez da zuek uste duzuen bezalakoa. Fagoreak ez darama nihor harat, bainan bakharrik merezimenduak. Baduzue bada aski animo edateko nik lehenik edanen dudan khalitz kharatsetik, eta bathaiatuak izateko zuen odolean, ni neurean izanen naizen bezala? Nola bi dizipulu hek amudio khartsu bat baitzuten bere nausiaren alderat,

ihardetsi zioten fermuki ekharriak zirela zer nahi pairatzerat haren ohoretan, eta haren zerbitzazterat. Orduan Salbatzailleak agindu zioten haren sofrikarietan partale direnentzat aldaratua dadukan khoroa; ez ordean bertzez gorago izateko galdetzen zuten ohorea. Bai (erran zioten nausi dibinoak) edanen duzue ene khalitza, eta izanen zarete ni bezala bathaiatuak; bainan, haren erresuman galdetzen zuten herrunkaz bezanbatean, utzi behar zela gauza Jainkoaren nahirat.

Bertze hamar apostoluek gaitzetsi zuten bere bi lagunen galdea: abiatu ere ziren erauntsian. Jesusek deithu zituen bere gana guziak; egin zioten prediku miragarri bat guzien izpirituak eta bihotzak deskantsuan ezarri zituena. Asko bertze gauza ederren artean, erran zioten: zuetarik nihork nahi badu altxatu bere burua bertzeez gorago, hasi behar du izatetik bertzeak baino ahalago, eta bertzeak zerbitzatzetik: lehen herrunka nahi badu, azkena behar du berezi. Ez da ere aski bihotzez humil izatea, oraino behar da maitatu humiltasuna, behar da bere burua beheratu egin ahal bezanbat, eta ohoretzat iduki

behar da bertzeak zerbitzatzea. Gizonaren semea hartu behar duzue exenplutzat: ez da ethorri mundura zerbitzatu izatekotzat, aitzitik, ethorri da bertzean zerbitzatzera eta bere bizia guzien salbatzeko ematerat.

Salbatzaillearen exenpluak erakharri behar gaitu atsekabeak maitatzera: giriztino leihalak hetan edireten du egiazko atsegina. Ez da gurutzeak dakharzkeien fruituak baino gozoagorik. Jesu-Kristoren odol sakratuak khentzen diote bere kharatstasun guzia. Gure sentsuak entzute-rat, gure naturalesaren eta nahien arabera bizi-tzerat, ikhusia da, atsekabeak ez direla batere maitagarriak, higungarri ere direla; ordean zer irakhatsten daroku fedea? Zer dio ebanyelioak? Huna zer dioen: zorigaitz zuentzat nahikaretan eta frankian bizi zaretenak; ordean dohatsu, zuek, nigarretan bizi zaretenak.

Erremediorik den kharatsena bilhatzen da, erosten da, zer nahi gostarik ere, iretsten da zer nahi bortxa egin dezan barneak uste denean luza detzakeiela aphur bat gure egunak; iraba-ziaren eta ohorearen hirritsak badarama presu-na nekhe eta hirrisku handienetarat. Oi! non da

bada gure zuhurtzia? Gure eskutan dugu zeruko erresuma irabaztea; heltzekotzat bethiereko bizitze dohatsurat, aski dugu pazientzia saildu batekin hartzea Jaunaren miseriak gure salbamenduko egortzen darozkigun mundu huntako, eta ephe laburra duten arbuio, eskasia, gaitz eta bertze lazeriak. Ez da bertze biderik zeruan sartzeko, eta ez ditugu bada onhetsiko eta maitatuko gurutzeak! Itsumendua auhendagarria!

XXXVIII. KAPITULUA

Jesusek argitzen du itsu bat.

Zakeen fede bizia

S. Luc. 19.

Jesusek bere dizipuluekin solasean zohala, bathu zuen itsu bat bidearen gainean yarria, eta eske zagoena. Itsu hark entzun zuen harraman-tza handi bat, eta galdetu zuen zer zen. Erran zitzaionean Jesus Nazarethkoa iragaten zela han gaindi, abiatu zen erraten oihuz: Jesus, Dabiten semea, duzun nitaz urrikalmendu. Populuak nahi izan zuen ixil-arazi; ordean alfer izan ziren haren alderako hitz dorphe eta dixidu guziak. Gure itsua etzen batere ixiltzen: egundaino baino gorago zaraman bere oihua. Etzen miretsteko: berak zakien bere gaitzaren berri, eta fidantzia handi bat zuen sendaturen zela. Yarraiki zitzaion Salbatzailleari guzietarat; hain ungi egin zuen, non ardietsi baitzuen, haren urruntzerat hari zireneen bortxaz bezala, galdetzen zuen guzia. Salbatzaillea trikatu zen aphur bat, eta manatu zuen erakhartzeaz itsu hura garen ganat. Lehen

hura bidetik khendu nahiz zabilzanek erran behar izan zioten: izan zazu gogoia on, altxa zaite, zure galdea du. Gure itsuak etzituen hain laster hitz konsolagarri hauk entzun, non abiatu baitzen bozkarioz, yauzika. Momenturik galdu gabe, lehiatu zen Salbatzaillea gana. Salbatzailleak galdegin zion zer nahi zuen egin ziozon. Itsuak ihardetsi zioen: Jauna, idek dietzadatzu begiak, bihur diezadazu bista. Miriku soberanoak urrikari izan zuen itsu hura: ukitu ziotzon begiak bere esku botheretsuaz, eta erran zion: ikhus zazu; sendatu zaitu zure fedea. Ordu berean itsuak ikhusi zuen, eta yarraiki zitzaion bide guzian Salbatzailleari, eskerrak bihurtzen ziotzotela hark beregainki, eta harekin batean mirakui-llu haren lekhuko izan ziren guziek.

Salbatzailleak egin zuen oraino Jeriko berean gauza bat ungi miragarria: hiri hartan bizi zen gizon aberats bat, publikanoen buruzagia zena, eta aspaldion Jesus ikhusi nahia. Ordean, bere egin ahal guzien erdian, ezin konpli zezakeien zuen gutizia. Aphala zen gorputzez, eta etzen hurren seinale ere bertzeen baltsan: bera baino handiagoak ziren, eta bere inguru guzietan

zituen yendeek debekutzen zuten ikhustetik Salbatzaillea.

Antzeak konplitu zuen gorphutzeko handitasunaren eskasa. Zakee igan zen Salbatzaillea iragan behar zen bideko arbola baterat, handik haren ikhusteko bere gogara, eta debekurik gabe. Jesusek, bide hartarik iragatean, ikhusi zuen Zakee arbola gainean, erran zion arraiki yauststeaz handik, eta egun hartan haren etxerat beharra zela. Zakeek egin zuen berehala manatu zitzaiona: errezibitu zuen Salbatzaillea bere etxean. Nausi dibinoari egin zion ezin erranezko begitarteak erakutsterat ematen zuen ekhartzen zion errespektu handia, eta haren ikusteaz zuen bozkario guzia. Errateko aurkhitu zen Jesus ostatatzeaz fama txarretako publikano baten etxean; ordean laster ikhusi zen Jesus Zakee baitan sarthu zela, miriku bat eri baten etxean sartzen den bezala: eta egiaz, ordu hartan berean Zakeek altxatu zuen bere bihotza zerurat. Eman zen, ahuspez, Salbatzaillearen oinetan, eta erran zion: aithortzen dut, Jauna, hemen direneen, eta ene berri dakiten guzien aitzinean, bekhatore handi bat izan naizela. Ezin

garbi dezaket ene burua; ordean eskandalisatu balin badut mundua orai arteraino, nahi dut, hala-hala, orai guziek yakin dezaten nolakoak diren ene xedeak. Hasten naiz ematetik pobretar- rat ene ontasunen erdia, era ezagutzen badut egin diodala nihori bidegaberik, ekharria naiz hari bihurtzerat zor diodan baino lauetan gehia- go.

Salbatzaillea boztu zen sar arazteaz bide onean ardi errebelatu hura, eta erran zuen: egun hau salbamenduko egun bat da etxe hunentzat. Yuduek behatu diote orai arteraino Zakeeri atze eta publikano bati bezala; ordean, egun, bere fede handiari esker, egina da, hek bezala, Abra- hamen ume.

Simon, lepratsuaren izen-goitia zakharkenak (naski lepratik sendatua izan zelakotzat) othoitz- tu zuen Salbatzaillea afaltzeaz haren etxean. Lekhu hartan berean biztu izan zen Lazara. Mart- hak nahi izan zituen zerbitzatu mahainean zire- nak. Othuruntzako mugan, Maria Lazaraen eta Martharen haurrideak isuri zuen Jesusen oinen gainerat belhar miragarri eta diru handia egiten zuen baten uretik. Huntaraino zohan ur haren

balioa, non Mariak Jesusi buruaren gainerat isuri zuena, izan baitzen estimatua ehun eta berrogoi eta hamar libera diru. Ur preziatu haren urrin onak bethe zuen etxe hura guzia. Yudas, apostolu traidorea, bekaxtu zitzaion Mariari. Gaitzitu zitzaion hala galtzeaz hanbat diru balio zuen ura; erran ere zuen balinba hobe izanen zela ur balios hura saltzea, eta haren dirua hari ematea pobreen laguntzekotzat. Judas etzabilhan pobreengatik, dio iskribu sainduak, bainan nahiko zuen diru hura eskuratu asetzekotzat bere abarizio zikhina.

Jesusek, ikhususirik bere dizipulu zenbaitek etzutela laudatzen Mariak haren ohoratzeko xedez egin zuena, yarri zen haren alde, eta egin zituen haren laudorioak. Bere dizipuluei erran zioten: zerentzat damustatzen duzue emazteki hori? Obra on bat eginik heldu da: urrinztatu nahi izan du ene gorphutza, orai beretik, hillen naizen eguneko. Noiz nahiden sokhorri detzaketzue pobreak, bethi izanen duzue hetarik; ordean ez nauzue ni bethi ageriki izanen lurraren gainean. Yakin ahal dezakezue orai Mariak egin

duena ezagutua eta laudatua izanen dela ene ebanyelioa predikatuko den bazter guzietan.

Biharamunean, Jesus ilki zen Bethaniatik. Hurbildu zenean Yerusalemerat, erran zioten bere dizipulutarik biei: zohazte begien aitzinean duzuen herrizka hortarat. Han edirenen duzue asto bat bere umearekin; lexa eta erakhar ezazue ene gana: nihork galdegiten badarotzue zer egin gogo duzuen hetaz, ihardetsiko duzue zuen nausiak hekin beharra duela. Dizipuluek egin zuten manatu zitzaiotena. Hunela iragan ziren hauk guziak, dio ebanyelioak, izan zitezentzat konplituak Mesiasetz erran izan zirenak.

Ikhas dezagun Zakeen eskola zuhurrean izaten Jesu-Kristo baitan fidantziarik handiena. Gauza guziek behar gaituzte erakharri fidantzia hartarat. Berak erraten daroku bekhatoreen salbatzeko ethorri dela mundurat. Ez da ikhusi egundaino hura bezain nausi eztirik, ez eta halako aita onik. Jesusen bizitzeko misterioek, haren sofrikariak, haren heriotzeak, hitz batez errateko, gauza guziek irakhatsten darokute haren baitan ezarri behar dugula gure fidantzia guzia.

Ala ene fede gutiak erakutsten baidu, Jauna, ene fidantzia eskasa! Ez da batere miretsteko bethi lahenekoa balin banaiz, pasioneak nausitzen badire ene bihotzean, eta ez banaiz entzuna ene othoitzetan. Heldu naiz, egun, zure ganat esparantza bizi batekin ahantziren zaizkitzula ene gaixki guziak, orrhoitzekotzat bakharrik enetzat eman duzn odol sakratuaz. Zu zare, Jauna, ene fidantzia guzia. Ezagutzen tutzu ene flakezia eta bekhatu guziak. Lazten naute, eta ikhartzen. Aithortzen dut ez dudala merezi zure miserikordia, bainan bai gaztigurik garratzenak. Zure izenak berak, Jauna, ematen darot fidantzia oso bat: bekhatorea naiz, egia da; ordean zu, ene Jesus, ene Salbatzaillea zare.

XXXIX. KAPITULUA

Jesu-Kristo sartzen da Iorioski

Yerusalemeko hirian

Yaun-doni Yaun. c. 12.

Jesu-Kristoren pasionea misterioz bethea da, eta orduan iragan ziren gauza guziek ematen dute ezagutzerat hura zela egiazko Mesia, eta Jainkoaren semea. Beztarat Yerusalemerrat hedatu zirenek yakin zuten Lazaraen bitzte espantigarria, mirakuillu haren lekhuko izan zirenen beretarik, eta entzun zuten Jesus harat heldu zela. Athera ziren, osteka, haren biderat erramuak eskutan, ziotelarik oihuz: salbamendua eta loria Dabiten semeari; bizi bedi Israelgo erre-gua, Jaunaren izenean heldu dena. Huntaraino heltzen ziren poñuluaren bozkarioa eta errespektua, non batzuk hedatzen baitzituzten bere soinekoak, eta bertzek arboletako adarrak Jesus iragan behar zen bidearen gainerat. Hurbildu zenean hirirat, haren dizipuluek egin zuten gain-di bezala bozkarioz ikhustez bere nausiari bihurtzen zitzaizkon ohoreak. Eman ziren popu-

luaren baltsan, eta abiatu ziren laudatzen Jainkoa hekien begietan egin zituen obra miragarriez, ziotelarik oihuz: *Bedi benedikatua Jaunaren izenean heldu den erregea: bakea lurraren gainean eta loria zeruan*. Salbatzaillearen ingurutan zirenek altxatu zituzten bere bozak, dizipuluek bezala, haren lorifikatzekotzat. Etzen alde guzietarik entzuten hitz hau baizik, *hozanna*; erran nahi da, bihur bekio loria Dabiten semeari.

Salbatzaillearen etsaiek gaitzetsten zituzten populuak bihurtzen ziotzon ohore handiak: elkharri erraten zioten: ikhusten duzue ez dugula deusere irabazten; horra non darraikon mundu guzia. Hetarik zenbeit baltsatu ziren populuarekin, eta ezin gerizaturuz gehiago bere errabia, erran zioten Salbatzailleari: *nausia, ixil-araz ezatzu zure dizipuluak*. Ihardetsi zioten bere emetasun ohikoarekin: *sinhets nazazue: ixil balitez ere, harriak mintza litezke oraino, hek baino gorago*.

Salbatzaillea, ikhustean Yerusalemeko hiria, ezin egon zen nigar egin gabe. Orrhoitzen zen lekhu dohakabe hark eta nazione guziak yasan behar zituzten ondikoez zeren thematu ziren haren ez ezagutzerat Mesiatzat. Jesusek, niga-

rrak isurtzearekin batean, egin zuen errenkura amultsu hau: o hiri dohakabea, orai arteraino ez duk nahi izan ezagutu hire zoriona egin behar zuena! Zergatik iduki dituk, hanbat denboraz, hire begiak hertsia argiari! Oxala idek bahetza hiretzat graziazkoa, eta bakezkoa den egun huntan! egun huntan zeinetan populuaren eta ene umeen bozak gonbidatzen baihaute ezagutzerat eta errezibitzerat hire Salbatzaillea eta hire aita! Ordean, ondikoz! itsua haiz, eta hala nahia haiz. Yakin ahal dezakek bada, hiri dohakabea, hire nahiaren araberako itsumendu hori ikhusten duen Jainkoa bere fulian ethorriko dela hire gana, laster izanen haizela funditua. Ikhusiren tuk, urthe laburrik barnean, etsaiak hire sethiazten. Herstura handian aurkhituko haiz alde guzietarik; bortxatua izanen haiz erortzerat hekin eskutarat, eta sarraski handia egingen die hire populan: lurrerako ditie hire murrak, emanen die hiri guzia sutan eta odoletan: hire etxe eder guziak izanen tuk azpikoaz gora itzuliak; eta ez die utziko harria harriaren gainean. Horra nola Jainkoa ethorriko den bere fulian hire ganat,

zeren ez dukan errezibitu ethorri nahi izan zaikanean Salbatzaille eta aita bezala.

Hulako hitz minek ematen zuten ezagutzerat, Salbatzaillea gehiago zela ukitua Yerusalemeren zorigaitzaz, ezen ez populuak agertzen zuen bozkarioaz. Hiri hartan sarthu zenean, bat-bederak galdetzen zuen: nor othe dugu hau? Hari yarraikitzen zitzaizkonek ihardetsten zuten: zer? ez dakizue bada hau dela Jesus Nazarethkoa, bere hitzetan eta obretan hain handia den profeta hura bera? Yuduak etziren bakharrak lehiatu zirenak Jesusen ikhusterat. Jainkoaren adoratzerat ethorriak ziren zenbeit jentilek ere erakutsi zuten gutizia bera. Egin zuten bere nahiaz yakintsun Filipe apostolua, Filipe etzen menturatu, bere nausiaren alderako errespektuz, jentil hek haren ganat hurbil-arazterat. Erran zion Andresi zer zen jentilen nahia. Bi apostoluak mintzatu zitzaizkon Salbatzailleari jentil hetaz. Salbatzailleak erran zioten ematerat zohala bere bizia yduentzat bezala jentilentzat ere, nahi zituela guziak salbatu bere odolaren gostuz.

Salbatzaillearen bihotza laztu zen orrohoitzean bere nahitarat yasan behar zituen tormen-

ta izigarriez; ordean konplitzerat zagon bere aitaren borondatea gauza guzietan: erran ere zion: ene aita, lorifika zazu zure izena: erran nahi izan balu bezala: izan nahi zarenaz geroz lorifikatua ene heriotzearen bidez, ez dut galdetzen zehorriri zaitzuna baizik. Ordu hartan berean entzun zen zeruko boza bat zioena: yadanik lorifikatu dut ene izena, eta oraino lorifikatuko dut orai arteraino egin ditutzun mirakuilluez, eta gerorat eginen ditutzunez.

Ez ahal da izan egundaino halako bozkariorik nola, Yerusalemetik Jesusen biderat athera zirenek erakutsterat eman zutena: hetarik gehienak lekhuko gerthatu ziren Jesusek, hirur urthe hetan, obratu zituen mirakuillu guziez; etzen beraz batere miretsteko ezagutu bazuten Salbatzaillea bere erresketatzailletzat, bere Mesiatzat. Zer lehiarekin etzituzten estali hostoz, loreez eta erramuz Jesus iragan behar zen bidea!

Jesus, komuniatzen dugunean, sartzen da gure bihotzetan Yerusalemen sartu zen bezala, erran nahi da, errege guziz soberano, ordean arrai eta baxharrik gure zoriona bilhatzen duen bat bezala. Ikhusterat giriztinoak, multzoka,

mahain sainduan, nork ez lezake erran Jesus bere bihotzetan errezibitzeko lehiarik handienan bizi direla, aitzinetik bere barneak behar bezala garbitzen dituztela, eta bozkario handi bat dutela hazteaz bere arimak Jesu-Kristoren gorputz sakratuaz? Zenbatak bizkitartean komuniatzen dutenak errankizunagatik, bertzei yarraikitzeke, eta hotzetasun ahalkagarrienarekin! Halako giriztino ondikozkoak Yerusalemeko populuaren iduriko dire. Badakite komunionean, bere Salbatzaillea errezibitzen dutela; ordean aita amultsu eta heien zoriona egin behar luken hura laster da ahantzia hekin izpiritutan, nonbait da hekin bihotzetarik. Jesus hanbat edertasun eta magnifizentzian Yerusalemen sartu zenetik seigarren eguneko, yazarri izan zioten gogortasun eta errabia handiekin. Zenbat giriztino otai ere, komuniatu dutenetik sei egunen buruko, batzutan, lehenago, bederen denbora laburrik barnean, Salbatzaillearen kontra altxatzen direnak! Yazartzen diotenak bere gaixtakeriez! Bihurtzen direnak egundainoko bekhatuzko bide beretarat, eta Jesu-Kristoren heriotzea bere bihotzetan erreberitzen dutenak!

XL. KAPITULUA

Jesus badoha tenplurat.

Madarikatzen du phiko-ondoa

S. Marc 12.

Jesus sartu zen tenpluan Yerusalemerat zen arratsean. Egon zen beha alde guzietarat ikhustekotzat egiten zenez deusere lekhu haren saindutasunari etzagokonik. Ilhuntzerat zohan, eta etzen bakhar bat gerthatu hiri hartan guzien eskani zioenik bere etxea. Ilki behar izan zuen Yerusalemetik bere apostoluekin batean heltzekotzat Bethaniarat. Bihurtu zen biharamun goizean Yerusalemera nahiz amoratu bere arraitasunaz yuduen bihotzak. Atheratzen zela Bethaniatik, ikhusi zuen phiko-ondo bat bide handiaren hegian landatua, eta hostoz bethea; ordean fruiturik gabea: etzen ere phikoen denbora. Nihork etzakien hala fruiturik etzela arbola hartan nola sasoinak darabiltzanak eta arbolak fruituztutzen dituenak berak; halarik ere, hurbildu zen phiko-ondo hartarat hango fruitutarik yan nahi izan balu bezala.

Jesusek egin zuen arbola haren kontra aserre zelako itxura, ez izateaz historik baizen. Kondemnatu zuen ihartua izaterat, eta erran zuen: ez beza nihork yan arbola hunen fruiturarik. Hitz hauk gora, eta bere dizipuluek entzuteko bezala erran zituen. Arbola hura hil izan zen ordu hartan berean; ordean nola hostoak ez baitziren berehala erori, etzuten biharamunerainokoan ezagutu ihartu zela. Jesusek khendu zituen, bigarren aldiko, tenplutik uso eta sakrifiziotako gauzeen saltzailleak, erraten ziotelarik: ez dakizue bada zer irakurtzen den iskritura sainduan? Ene etxea othoitzeko etxe bat da mundu guziarentzat, eta zuek, ohoinen lekhu bat egin izan duzue duzue hartaz. Hauk guzietarik ageri zen Jesus bertze gizonak baino gehiago zela. Zenbat ere gogorki hartu baitzituen tenpluko tratulariak, etzen bat atrebitu hartaz errenkurarik den gutiena egiterat.

Arrats aphalerat Jesus athera zen, lehen bezala, Jerusalemetik yoatekotzat Bethaniarat: han ohi zuen bere egoitza. Dizipuluek ikhusi zuten, bidean zohazela, phiko ondo hura ihartua errotarainokoan. Laztu izan ziren, eta erran zio-

ten elkharrri: nola hil eta ihartu daite arbola hau hain arte laburrez? Piarresek, orrohoiturik bere nausiaren hitzez, erran zion: Jauna, huna non den arras ihartua zuk madarikatu duzun phiko-ondoa. Jesusek ikhusi zuenean bere dizipuluen espantimendua, ihardetsi zuen deus gutia zela hek harritzen zituen mirakuillua, berek harean laguntzarekin eginen zituztenen aldean. Izan zezatela bakharrrik fede bizi bat, eta fidantzia oso bat Jainkoa baitan, ordu beretik, bothere guzia izanen zutela arbolen eta mendien gainean. Jesusek oraino erran zioten nork ere haren ize- nean, manatuko baitzion azitun edo Olibetako mendiari atheratzeaz bere lekhotik itsasoan barna sartzeko, eta hura izanen zela obeditua, baldinetariak sinhetste osoan bazen hala eginen zela. Hitz batez, deusere etzela fede bizi bateta-ko othoitzak eragin etzakeienik.

Jesusek etzuen egunik utzten iragaterat predikatu gabe tenpluan. Aldi batzutan, bil arazten zituen bere aditzailleak bere ingurutarat hei trebeki mintzatzeko, ustez horrela hobeki eskuratu hekien bihotzak; bertze aldi batzutan, igaten zen predikatzeko alkhirat handitasun eta maiestate

gehiagoekin aiphatzeko salbamenduari darraiz-
kon hitz errespektagarriak. Jesusen biziari nahi
ziotenak ethorri ziren tenplurat, bere legean,
haren garaitzerat bere arrazoinamenduez. Edi-
ren zuten nausi dibinoa irakhatsten hari zela
bere ebanyelioko egia salbagarriak. Galdetu zio-
ten: noren laudamenduarekin egiten ditutzu, eta
utzten ditutzu egiterat gure hirian, eta tenpluan
berean khusten diren obra miragarriak. Galdetu
zioten: noren laudamenduarekin egiten ditutzu,
eta utzten ditutzu egiterat gure hirian, eta ten-
pluan berean ikhusten diren obra miragarriak?
Nork eman darotzu horiek guzien egiteko eskua?
Jesusek erran zioten: ihardetsterat nago zuen
galdeari baldinetariak nahi badiozue ihardetsi
egin nahi darotzuedan huni: zer zaitzue Yaun-
doni Yauni-Baptistaz? Noren izenean bathaiatzen
zuen? Jainkoarenean, ala gizonenean? Jesu-Kris-
toren etsaiek ez zakiten zer ihardets, eta zioten
bere artean; aithortzen badugu Joanesek, Jainko-
aren izenean bathaiatzen zuela, gizon hunek
gure hitzean harturen gaitu, eta erranen daroku:
zertako beraz ez duzue hura entzun mintzatu
zaitzuenean nitaz, zuen Salbatzailleaz bezala?

Hala-hala, erraten badugu Joanes etzela Jainkoak egorria, populuak harrikaturen gaitu; ezen bethi profeta handi bati bezala behatu izan dio Joanesi.

Gaixtagin hek bazuten zer egin. Etzakiten zer ihardets Salbatzaillearen galde zuhurrari. Azkenean, erran zioten hotzki, eta gezurraz baliaturik, hek etzakitela, segur, Joanesek noren izenean, eta noren laudamenduarekin bathaiatzen zuen. Orduan Salbatzailleak erran zioten etzutenaz geroz nahi ihardetsi haren galdeari, etzutela hek ere iguriki behar haren ganik haren nausitasun eta botherearen gaineko argitasunik.

Jainkoak Yerusalemeko tenpluaren alderat agertu zuen kharrak, irakhatsten daroku nolako errespektuarekin aurkhitu behar garen gure eliza saindutan. Urrun da obratzen baitziren lehenago tenplutan orai, eta egun oroz, gure aldare gainetan obratzen diren misterio handiak. Jainkoaren semea etzen orai bezala aphez eta biktima denbora berean. Etzuen isurtzen bere odola bihotzak bekhatutarik garbitzekotzat; etzuen yanaritzat ematen bere gorphutz sakratua. Ez, etzen orai bezala ikhusten Jainkoaren

maiestate adoragarri guzia hostia xume batean. Halarik ere, zenbat ez dire gure elizetan agertzen direnak lekhuaren saindutasunaren alderako errespekturik gabe, federik ez balute bezala! Paganoak berak eta Jainkoa baitan sinhetsterik ez dutenak modestia eta errespektu handirekin egoten dire bere tenplutan. Etzaie zilhegi burua itzultzea, ez eta hitz baten erratea; eta ikhusten dire giriztinoaren izena dakharketen batzu Jesu-Kristoren etxean, haren beraren begietan, barriaduran, harat hunat beha! Ikhusten dire giriztino direlako batzu aire haizatu, mundutiar batekin, eta solasean! noiz? Askotan apheza aldarean dela, Jesu-Kristo hekientzat sakrifika-tzen hari den denbora errespektagarri hartan berean. Zer eskandala izigarri ez diote ematen arima Jainkotiarrei! Iduri du halako giriztino dohakabeek ez dutela gure errelijione saindua ezagutzen, edo ezperen hartaz burlatzen direla. Zer itsuskeria ahalkagarri! Zer punimendu lastimagarri ez dute igurikitzeke agertuko direnean hanbat idoiztatu izan duten Salbatzaillearen aitzinean bere eternitateko sententzia hartzerat.

XLI. KAPITULUA

**Jesusek nola behatzen dioten Yudu
sinhets gogorrei. Mahatstizainek
hiltzen dute bere nausiaren semea**

Matth. 21.

Zenbat ere baitzirurien Jesusek nahi zuela ixiltasuna begiratu, ezin egon zen seinalarazi gabe bere khar saindua farisauen eta legeko doktoren alderat. Ezagut-arazi zioten bizitze urri-kalgarri bat zaramatela, eta itxurazko prestutasun baten fama galtzeko beldurrak gibelatzen zituela penitentzia egitetik. Hortarakotzat galdegin zioten bere sentimendua parabola hunen ganean.

Gizon batek zituen bi seme; manatu zuen, egun batez, zaharrena yoateaz lanerat haren mahatstirat. Seme hunek ihardetsi zuen berehala bihurriki etzela harako; ordean sartu zen, aphur baten buruan, bere baitan, eta egin zuen obedientzia. Manu bera egin zitzaion seme gazteagoari, hau emeago eta obedientago agertu zen. Errespektu handirekin mintzatu zitzaion

bere aitari. Agindu zion hariko zela lanean hark nahiko zuen bezanbat; ordean bere hitz legun guzien erdian, etzen hurbildu mahatstirat. Zein da, zuen arabera, bi seme hetan aitaren nahia egin duena? Ez zitzaioten gaitz ihardetstea; ordean tontoegiak ziren ezagutzekotzat bere kondemnamendua bere hitz beretan. Ihardetsi zuten lanhoki seme zaharrenak egin zuela aitaren nahia.

Orduan Jesusek erran zaroen farisau eta legeko doktor hei: har ezazue ungi gogoan, eta finka izpirituan egia bat egun irakhatsi nahi darotzuedana, eta zuen aithorrari dagokona. Zuek baino berthute gehiago dute publikanoek; eta fama gaixtotako emaztekiek, zuek baino ohore gehiago izanen dute zeruko erresuman; ordean zuek baino altxatuagoak izaten badire zeruko erresuman, edo, zuek ez bazarete han sartzen, loth zakizkote bakharrik zuen buruei: ez duzue merezi duzuen baizik. Sumetimendu itxurazko batez bere aita enganatu nahi izan duen seme haren iduriko izan zarete. Joanes-Baptista, bazter guzietan ospe handitan zena ethorri izan da zuen ganat, irakhatsi darotzue salbamenduko

bidea; nahi izan zaituzte erakharri penitentziar-
rat; ordean zer gerthatu da? Aski iduritu zaitzue
haren entzutea: ez zaizkote yarraiki haren exen-
pluari ez duzue egin zuen bekhatuen peniten-
tzia.

Publikanoek eta emazteki bizi gaixtotakoek
zuek baino hobeki egin dute. Entzun izan dute-
nean Jainkozko gizon hura, ezagutu dituzte bere
buruak; lothu zaizko bizitze berri bati, eta seme
zaharrenak bezala egin dute. Arbuiatu zituzten
orduraino zeruko aitaren manu sainduak; bai-
nan, handik harat, ekharri zioten obedientzia.
Hitz hauk aski izan ez balire bezala hautstekot-
zat bihotzik gogorrenak, Salbatzailleak athera
zuen bertze parabola hau.

Familiako aita batek landarazi zuenean
mahatsti bat, eragin zuen sasi bat haren inguru-
tan, dolhare bat lurpean, eta dorre bat hekien
begiratzekotzat. Eman zioten mahatsti hura
aphur batetakotz mahatstizainei, hango lanak
egiteko, izatekotan hunen bertze mahats bere-
tzat. Yabe hark utzi zuenean bere mahatstia
gizon hekin arthaen azpian, hedatu zen lekhu
urrunetarar, eta etzen gehiago agertu mahatsen

biltzeko muga ethor arteraino. Orduan egorri zituen sehiak beretzat aldaratu zituen mahatstiko fruituen bilha. Sehi hek dorpheki izan ziren hartuak. Mahatstizainek zehatu zuten lehenbizirik ethorri zehia, idoiztatu eta zauriztatu bigarre-na, eta hik hirur garrena.

Halako atrebentzia batek galdetzen zuen (ikhusia den bezala) punimendua; bizkitartean nausiak egin zuen ez yakinaena, eta egorri zuen bigarren aldian bere mahatstirat lehen aldian baino sehi gehiago. Hauk ere orobat izan ziren zehatuak, harrikatuak eta hillak. Zer egiten du familiako aitak? Egortzen du bere seme bakharra etziotelakoan hari bederen gaixkirik eginen, eta haren beldur izanen zirelakoan. Gaixtagin dohakabe hek ikhusi zutenean seme hura, konpartitu zuten, bere artean, hil behar zutela yabetzeko haren ontasunaz. Hala ere egin zuten: lothu zitzaizkon seme hari, khendu zuten mahatstitik, eta eraman zioten bizia.

Jesusek erran zituenean hauk guziak, galdegin zioten farisauei eta legeko doktoiei: ethorriren denean mahatstiaren yabea halako gaixtagi-nen gatzigatzerat, nola uste duzue punituren

dituela? Ihardetsi zioten etzela halakoentzat punimendu aski garratzik, merezi zutela heriotzerik dorpheena, eta nausi hark harturen zituela mahatstizain hobeak artha izanen zutenak hari bihurtzeko, denboran, bere fruituak.

Farisauek eta legeko doktorek beretzat beharko zituzten hartu Salbatzailearen hitz errespektagarriak; ikhasi zuten bere liburutarik Jainkoak egundainotik maitatu izan zituela bere populu eta bere mahatsti hautetsia bezala; egortzen zituela noizetik-noizerat bere zenbeit zerbitzari mahatsti hartarat hango fruituen biltzerat; ordean hiltzen zituztela krueltasun handirekin: bazakiten oraino orduan hei mintzo zitzaiotena mahatsti, edo populu haren yabearen seme bakharra zela, halarik ere bizia hari eramateko xedea zaramatela. Zenbat arrazoin etzuten beraz beldurtzeko Jainko handiak puni zetzan hekin gaixki izigarri guziak! Ordean urguilluak itsutzen zituen farisau eta legeko doktorak: etzituzten bere buruak kondemnatzen. Salbatzaileak erran behar izan zioten parabolarik gabe, eta garbiki: zeruko graziez egiten duzuen arbuioaren punimendutan, khenduko zaitzue orai arte-

raino zuentzat zen zeruko erresuma; zuek baino leihalago izanen direnak, eta salbamenduko fruitu gehiago bilduko dutenak izanen dire bakharrak sarthuren direnak zeruko erresuman.

Ala presuna urrikaltzeko baida largatzen diotenean bere burua urguilluari! Utzten bada pasione hau bihotzean nausitzerat, laster yarraikiren zaizko bertze pasione guziak. Nondik heldu dire familietako hotzetasunak? Hauzoen arteko eskatimak? Inbidiak, hauziak, eta bertze gaixkiak? Nondik? Uргуillua ohi dute bere ithurburu ondikozkoa. Humiltasuna maitagarria bezain da higungarria urguillua. Halarik ere, o itsumendua! Pasiene hau hedatzen da bazter guzietarat, sartzen da adin, estatu, kondizione guzietan: baliatzen da azkenaz-goiti errelijioneaz beraz munduaren estimu ezdeusa beretzekotzat. Zenbatak, Jainkotiar iduri dutenak, eta orduko prestutasunaren axala baizik ez dutenak! Ez ahalda munduan bizio kaltekhorrakorik, gehiago ikharatu behar gaituenik urguillua baino. Izurritzatzen du, askotan, obrarik, berenaz, sainduenak. Nahi bezanbat lagunduko dire pobreak, eginen barurak, eta bertze penitentziak, urguillua sartzen

bada batere horietan, obra on iduri hek guziak kanpo ederra eta barnea gaixtatua duten fruituak bezala dire. Nork egiten du farisauek egiten zuten baino karitate gehiago pobretarat? Nork darama hek bezain bizitze dorphea? Nor, iduritik hartzerat, hek bezain saindurik? Ordean munduaren estimua eta laudorioak bilhatzen zituzten: urguilluak zarabiltzan, eta horra, zerk erakharri zuen Jainkoa heien punitzerat eta behin bethiko kondemnatzerat.

XLII. KAPITULUA

Errege batek bere semearen ezteietan ematen duen othuruntzaren parabola.

Jesusek manatzen du bihur dakion erregeri bere zuzena

S. Matth. c. 21, 22.

Farisauek eta legeko doktorek ezagutu zuten Salbatzaillea hetaz berez mintzo zela mahatstizain gaixtoen parabolan, eta ematen ziotela bere kondemnamendua begietarat. Horrek bera yar-arazi zituen haren alderako suminduran, eta emendatu baizik etzen hartaz yabetzeko zuten hirritsa; etziren ordean atrebitzen haren hartzerat; bazakiten populuak profeta handitzat zadukala; beldur ziren arrapa ziozoten eskutarik. Hek egin zuten guzia zen Salbatzaillea ganik urrun-tzea, ezin gehiago yasanez bere aitzinean gizon bat hain higun zutena.

Jesusek ikhusten zuen farisauen eta legeko doktoren bihotzetako phozadura, eta hari yazarri nahizko gutizia ondikozkoa; guziarekin deuse-re etzuen galdu bere emetasunetik, eta etzen

baratu predikatzetik egundainoko khar berarekin. Egin zioten harekien gelditu zirenei parabola berri bat, ezagut-arazten zuena zeruko erregeaz mintzo zela: huna parabola hura: Lurreko errege batek gonbidatu zuen mundu oste bat bere semearen ezteietarat, eta ez zitzaion nihor ethorri. Errege hark egorri zituen bigarren aldian, bere zerbitzariak erraterat gonbidatuei hurbiltzeaz lehen-bai-lehen haren etxerat, hil-arazi zituela idirik gizenenak, eta oilhoki guziatarik; yanari guziak aphainduak zirela, etzutela beraz ethortzea baizik. Zerbitzari hek Jesusen parabolaren arabera, egin zituzten bere egin-ahalak erakhartzekotzat gonbidatu hek ezteietako othuruntza hartarat; ordean alferretan. Bata yoan zen bere bordarat, bertzea bere traturat; eta bere lekhan gelditu zirenek yazarri zioten dorpheki zerbitzari hei, hil ere zituzten.

Lurreko errege hari gaitzitu zitzaion bere manukoek haren alderat agertu zuten intsolentzia. Egorri zituen gerla-gizonak heien hiltzerat, eta sutan ematerat hekin hiria. Hauk hunela iragan zirenean, errege hark erran zioten bere bertze zerbitzariei: ikhusten duzue othuruntza

aphaindua dela; ordean gonbidatu nituenek etzuten merezitzen halako fagorerik. Zohazte bidetarat, erakhar ezatzue bathuko ditutzuen guziak. Zerbitzariak konplitu zuten nausiaren manua. Bildu zituzten onak eta gaixtoak, eta yateko lekhoa laster izan zen munduz bethea. Guziak yarri zirenean mahainean, errege sartu zen yateko lekhu hartan nahiz ikhusi harat bildu zirenak. Aurkhitu zuen bat bere ohiko soinekoe-kin: erregek erran zion: adiskidea, zergatik etho- rri zare ezteietako yaunstura gabe? Gizon hura ahalkatu zen guzia, eta egon zen mutu. Errege etzen hartan gelditu; manatu zituen bere azpiko- ak amarratzeaz gizon haren eskuak eta oinak, eta haren artikitzeaz leze beltz batetara, zeine- tan ez baida entzuten nigar-marraskarik eta hortz kharraxkarik baizen.

Farisauek eta legeko doktorek etzuten nihon onik non etzioten Salbatzailleari yazartzen. Egi- ten zituzten munduan egin ahalak haren urrun- tzeko populuaren izpiritutik; nahiko zuten aurk- hitu zerbeit errateko haren hitz saindutan. Huna nola hartu ziren hortakotzat. Egorri zituzten Jesus gana bere dizipulutarik bia Herodeen

manuko ziren batzuen baltsan. Zenbeit estakuruen ondoan zabiltzan sinhets-araztekoztat Jesus erori zela erregeren alderako hutsetan, haren largatzeko probintzia hartako gobernadodorean eskutarat. Mandatari hek hobeki gerizatzeko bere gaixtakeria, egin zioten Salbatzailleari salutanzia kortesia handirekin: laudatu izan zuten bere hitz legunez zeren egiaz mintzatzzen zen, batere behatu gabe munduaren errankizunari, eta berezkorik egin gabe batzuen eta bertzeen artean. Erran zioten irakhatsten zioela bere egia handiez mundu guziari zerura daraman bidea; ordean Jesusen ganat egorriak izan zirenek haren laudatzeaz bertzerik zarabillaten gogoan. Kontzientzia minberadunak izan balire bezala, galdegin zioten Salbatzailleari yuduek zor ziotenez dretxurik enperadoreari. Uzte zuten edirenen zutela, galde hunen bidez, errateko zerbait Jesusen hitzetan: bi gauzetarik bat beharko zela gerthatu: edo, Jesusek ihardetsiko zuela yuduek zor ziotela enperadoreari dretxua, aditzen dela, figoa: eta horrek damustatuko zituela bere libertatea maite zuten yuduak; edo, ihardetsiko zuela etzirela zordun enperadorearen alderat; eta

horrek emanen zituela erromarrak suminduran, eta Salbatzaillearen punitzeko eginbidetan.

Jesusek ezagutzen zuen zer iragaten zen galde hura egin ziotenen izpiritutan. Eman zioten begien aitzinerat bere gaixtakeria. Erran zioten, bere itxura eder eta humil guziaren erdian, faltso era hipokrita batzu zirela. Erran zioten oraino: erakuts diezadazue zuen figoaren pagatzeko darabillazuen dirutarik peza bat. Eman izan zitzaionean, galdegin zioten: nor diruri? Nor erran nahi du diru peza hunen gainean zigillatua den figurak? Zer erran nahi du diru peza hau birundatzen duen iskribuak? Ihardetsi zioten enperadorearen errepresentazionea zela dirupezan zigillatua zen figura. Orduan Jesusek erran zioten: gauza, zuek diozuen bezala, denaz geroz, bihur diozozue beraz Zesari (erregeri) Zesarena, eta Jainkoari Jainkoarena.

Salbatzaillearen parabolan aiphatua den erregeak artik-arazi zuenean ezteietako yauntsura gabe agertu zena ilhunbetako lezerat, erran zituen oraino hitz ikaragarri hauk: hainitzak dire deithuak; ordean gutiak hautetsiak. Ez da gure erreljione guzian deusere hala lastu behar gai-

tuenik nola yakiteak bakharrak direla salbatzen direnak. Hau da egia bat argitasun handienez aurkhitzen duguna iskritu sainduan, exenplutan, eta Jesu-Kristo beraren erranetan. Sei ehun milla gizon armadun (zaharrak eta emaztekiak bertze alde) athera ziren Egiptotik heltzekotzat lur agindurat. Hetaryik zenbat han sartu izan ziren? Bakharrik bia, Kaleb eta Josue. Lurraren gaineko gizon eta emazteki guzietarik, nor dire uholdearen uretan hondatuak izan etzirenak? Noeren familia bakharra. Zerutik yautsi zen su batek bortz hiri handi erre zituenean, zenbat gerthatu ziren bere bizia begiratu zutenak? Lau presuna bakhar. Hauk guziak hanbat exenplu erraten darokutenak gutiak salbatzen direla. Egia ikhargarria; ordean gure baitan aski sar-arazten ez gaituena!

Hamar milla persunetarik ez balitz damnatzen bakhar bat baizik, beldurtzeko nuke ni nin-tekeiela dohakabe hura: gertha daite bizkitartean ez den, hamar milla giriztinotarik bakhar bat baizen salbatzen, eta bizi naiz deskantsuan, segiratia banintz bezala hamar millen arteko dohatsubakhar hura ni beharko naizela.

Izurritea sartzen denean herri batean, ez dituen arren hil-arazten guziak, bat-bedera beldur da bere buruarentzat. Armadore batek, edo bere ahaide hurbillak itsasoan dituztenek entzuten badute galdu dela untzi bat, ematen zaizko beldurrari, diren arren hamar milla untzi baino gehiago itsasoaren gainean: badakigu orai lurra- ren gainean bizi direnen artean bakharrak heldu- ko direla salbamenduko porturat, gehienak gal- duko direla, eta ez gare beldur dohakabe hetarik izan gaiten. O itsumendu damnagarria!

O! Jesus maitea, gizon guzien salbatzekotzat hil nahi izan zarena. Egizu zure grazia sainduaz ez nadin gertha damnatuko direnen baltsa han- diko. Gal bedi galdu nahi dena, zeruko bidea utzirik ifernukoari darraikona. Ala urrikaltzeko baida halako zoroa! Nitaz denaz bezanbatean, ukho egiten diot orai danik, bihotzez, munduari, zeruaz gozatzeak egiten du ene hirritsik handie- na. Ez balitz mundu guzian bakhar bat baizik ere salbaturen denik, ni nahi naiz izan dohatsu bak- har hura. Badakit, Jauna, ene eskutan dudala ene salbamendua, ematen darozkidatzula behar diren laguntza guziak zeruratzekotzat: badakit

ene ganik galdetzen duzun guzia dela ene biho-
tza: bada, o! Jesus guziz maitagarria! nahi zaitut
orai danik finki maitatu eta leihalki zerbitzatu.

XLIII. KAPITULUA

**Jesusek interrogatzen tu Farisauak
eta Skribak Mesiasen ethorkiaren
gainean. Kondemnatzen du hekin
suphertasuna eta laudatzen alhargun
pobrearen karitatea**

S. Matth. 22, 23.

Etzen batere miretsteko populu xeheak edere-
rrets zetzan Salbatzaillearen erran zuhurak.
Baziren farisau eta skriben artean ere laudatzen
zituztenak haren hitz sainduak. Heien doktor
batek ikhusirik zein ungi mintzo zen Salbatzai-
llea, hartu zuen haren alderako fidantzia handi
bat, galdegin zion: zein da manamendu guzietan
lehena eta handiena? Jesusek ezin hobeki ihar-
dets ziozokeien legea beraren hitzez baino, zein-
ek baidakharkete ez dela Jainko bat baizik, hura
behar dugula maitatu gure bihotz guziaz, gure
arima guziaz, gure izpiritu guziaz, eta gure ahal
guziez; behar dugula oraino proximo laguna mai-
tatu gure buruak bezala, bi manamendu hauk
elkharri datxeizkola, eta hetan datzala gure

legearen perfekzione guzia. Doktorak aithortu zuen Salbatzaillea ezin mintza zitekeiela yustukiago, etzenaz geroz Jainko bat baizik; erran zuen oraino Jainko hura, eta proximo laguna maite zuenak, Jesusek zioen moldean, gehiago egiten zuela ezen ez ofrenda baletza munduko sakrifizio guziak. Salbatzailleak laudatu zuen doktorak bere hitzetan erakutsten zuen zuhurtzia; erran ere zion: hurbildua zara zeruko erresumarat, abiadura on bat duzu han sartzeko.

Salbatzailleak bazakien hainitzek etzutela lakhet haren predikutan; ordean nola guziak seguratuak baitziren haren hitz bakotxa hanbat egia zela, etzen bat atrebitzen hari galderik egi-terat. Hobeki argitzekotzat bere aditzailleak, erran zioten tenpluan ziren farisauei: zer zaitzue Mesias ez? Noren semea dela uste duzue? Ihardetsi zioten Dabiten kastatik athera behar zela. Jesusek horren ganean erran zuen: skribek ere gauza bera diote, eta arrazoin dute; ordean ez dute erraten guzia. Mesias ez bada Dabiten semea baizik, nondik heldu da Dabit berak (Mesias ez mintzo denean) deithzen baidu bere Jauna? Zergatik bada erraten du bere salmotan:

entzun dut, Jauna erraten ene Jaunari: yar zaite ene eskuineko aldean: zure alde agertuko naiz: huntaraino geheraturen ditut zure etsaiak non ezarriren baiditut zure oinen azpian. Dabit hunea mintzo othe liteke bada Mesiasen handitasunaz ez izaterat bertze titulurik Dabiten seme izatekoa baizik?

Salbatzailleak ematen zuen bere hitz sainduz erakutsterat Mesias Dabiten semea zen bezala, orobat Jainkoaren semea zela. Populuak sinhetsi zituen haren erran guziak: Doktorek berek etzakiten zer ihardets; handik harat nihork etzion egin galderik gehiago nausi dibonoari; bainan bera mintzatu zitzaieten bere dizipuluei yuduen doktozez, zeinak saindutasunezko fama handian baitziren bazter guzietan. Salbatzailleak, hetaz mintzo zela, eran zuen yarriak zirenaz geroz Moisen alkhiaren gainean, entzun behar zirela explikatzen zutenean legea; ordean etzitustelakotzat erraten zituztenak berek egiten, aski zela sinhetstea heien hitzak yarraiki gabe hekin obrei; ezartzen zituztela karga pisuak bertzeen bizkarretan, eta berek etzituztela ukitu ere nahi; bizitze guri bat zaramatela;

nahi zituztela lehenbiziko lekhuak mahainen, eta alhirik ohoratuenak tenplutan; nahi zutela guziek egin ziozoten agurra, eta eman ziozoten nausiaren izena. Zuetaz bezanbatean (erran zioten Jesusek bere dizipuluek) ez zabilatzatela nauziaren eta aitaren izenaren ondoan: haurrideak zarete guziak, zeruko aitaren ume berak: nor ere altxatuko baida, eta hura izanen da beheratua; berriz, nor ere beheratuko baida, eta hura bera izanen da altxatua.

Jesusek kondemnatu zituenean skribeen eta farisauen guritasuna eta suphertasuna, mintzatu izan zen amoinari zatxeikon merezimenduaz Jainkoa beragatik zenean egina. Yarri izan zen populuak bere ofrendak egiten zituen lekhotik hurbil, ikhustekotzat nork zer ematen zuen. Aberatsek diru hainitz ofrendatu zuten; halarik ere, hekin amoina handiak baino gehiago laudatu zituen alhargun pobre batek eman zituen bi korradu. Emazteki erromes haren bihotz-ontasunak atsegin egin zion Salbatzailleari: erran ere zioten bere dizipuluei: egiaz mintzo natzaitzue. Alhargun hunek bertze guziek baino gehiago eman du: bertzeek ez dute eman bere ontasunen parte

xume bat baizik; ordean hunek eman du eman ahal zezakeien, eta bizitzeko behar zuen guzia.

Hipokrisia da gaixki bat hanbatenaz higungarria zenbatenaz hartzen baidu berthutea bera bere maleziaren estalkitzat. Erreligioneak ez du deusere errespektagarririk eta saindurik hipokrisiak gaixtatzen ez duenik. Hipokrisiak eskarniatzen du berthute guziak errexkiago enganatzekotzat mundua. Batean emetasuna, bertzean modestia; orai humiltasuna, sarri karitatea; badaki guziez balitazen bere ganatzeko gizonen estimua eta laudorioak. Hipokrisiaren phozoina sartzen da begitarik eta beharritarik. Sathanek ez bide du hipokrisia baino arma seguragorik arimen gal-araztekotzat. Heresia gehienek bizio hartan ohi dute bere ethorkia; ez da hetarik batere hastean kanpo eder bat erakutsi ez duenik. Arius heretiko ospe handitakoak, eta hanbat desmasia egin izan duenak hunenbat humiltasun agertu zuen non bere ganatu baitzuen Alexandrian ziren arima Jainkotiar guzieren fidantzia. Lutherrek eta Kalbinistek mortifikazione handiago bat hartu zuten estakurutzat bazterren izurritzatekatzat bere ilhumbe damnagarriez.

Ez da miretstekoa Jainkoak kondenatu izan baidu zorrotztasun guzian hipokrisiako bekhatua, erran badu zorigaitz zuentzat, farisauak eta skribak. Kanpotik xurituak diren hobien iduriko zarete. Barneak galduak eta ustelduak dituzte: ez duzue zeren iguriki sarturen zaretela ene erresuman. Nor mintzo da hunela? Jesu-Kristo, emetasuna eta miseriak bera dena. Ezagun da haren hitz saindutarik hipokrisia zein bekhatu handia den haren begietan: ez dugu ere nihon ikhusten konbertitu izan duela hipokritarik baten.

Ala baidut, Jauna, zertaz kondenatu ene burua hipokrisiaren gainean! Zenbatetan ez diot nahi izan sinhets-arazi munduari humil, prestu, garbi nintzela pasione gehienak nausituak zirendenboran ene bihotzean! Zenbatetan ez dut izan artha gehiago agradagarriago agertzeko munduaren begietan, ezen ez zure begietan! Zenbatetan ez naiz lorifikatu ene ahalkeria eta kondenamendua eaiten zuten flakezia eta eroriko humiliagarriez berez! Ikhusten duzu, o Salbatzaille amultsua! ene bihotzeko urrikia. Bai, damudut ene obra onetan sartu ahal ditezken xede

gaixto guziez. Hitz ematen darotzut, ontasuna bera zaren Jainkoa, ez dudala bilhatuko ethorkizunerat zure loria eta ene salbamendua baizen ene hitz eta obra guzietan.

XLIV. KAPITULUA

Azken yudizioaz. Jainkoa da bakharra dakiena noiz izanen den azken yudizioko eguna

Matth. 24.

Jesus athera zenean tenplutik eta Yerusalemetik, bere dizipuluek othoitztu zuten itzultzeaz begiak tenpluaren gainerat, ikhustekotzat mirakuilluzkoa zirurien obra hura. Hetarik batek erran zion: nausia, ederrets zatzu hango harri eta gauza miragarri guziak. Jesusek ihardetsi zuen: ikhusten tutzue zuen begiak lilluratzen dituzten obra eder horiek guziak? Bada, yakin ahal dezakezue ez dela geldituren harria harriaren gaienan: hitz hauk erran eta yoan zen azitun, edo Olibetako mendirat, eta yarri zen han. Hurbildu zitzaizkon dizipuluak, eta othoitztu zuten errateaz noiz yasan beharko zituen Yerusalemek, haren hitzen arabera, igurikitzekeo zituen zigorrada ikharagarriak? Zertarik ezagutuko zen haren mundurat ethortzeko eguna, eta noiz izanen zen munduaren akhabantza.

Jesusek ihardetsi zuen dizipuluen galdeari: erran zioten ordu hartan izanen zirela profeta faltsoak lehiatuko zirenak hekin enganatzerat. Begira zatzue hetarik zuen buruak; non ez, atzemanak izanen zarete. Hetarik hainitzek erranen dute ene izenean heldu direla, Kristo direla, eta horra nola enganatuko duten asko mundu. Oraidanik egiten zaituztet hauk guziez yakintsun izan etzaitzetzat atzemanak. Yuiamenduko eguna hurbiltzerat, ikhusiko da odola zurrutan alde guzietarik. Guziek yazarriren diote elkharri. Altxatuko dire hiriak hirien kontra, erresumak erresumen kontra. Gudu, asaldu eta gerlate guzien buruan, ikhusiko dire ohi bezala, izurria eta gosetea. Ene dizipuluak zuek izanen zarete gehienik pairaturen duzuenak. Mundu guziaz presekutatuak eta higunduak izanen zarete, kondemnatuak ere izan zarete heriotzerat; ez duzue ordean zeren izan deuseren beldurrik: emanen darotzuet garaitia zuen etsaien gainean. Irakhatsiko darotzuet zer ihardetsi behar duzuen behar orduan; zer nahiden dela, eramaten badarotzue bizi labur eta dolorezko hori,

nik agintzen darotzuet bertze bizi bat iraunen duena eternitate guzian.

Deusere seguragorik nola azken yudizioa; ordean noiz izanen da? Hori da gauza bat nihork ez dakiguna, zeruko aingeruek berek ezagutzen ez dutena: ene aita da baxharra, dio Jesu-Kristok, egun eta oren haren berri dakiena. Zaudete (dio oraino Jesu-Kristok) atzarriaketa othoitzean oren hura ethor ez dakizuentzat gutienik uste duzuenean. Orrhoit zaitezte oren hari darraikola eternitateko zuen zoriona, edo zorigaitza; bet-betan ethorriko dela, eta lurraren gainean diren guziak hartuak izanen direla saretan bezala. Zuei dagotzue erne egotea ez izatekotzat atze-manak. Nahi baditutzue eman zuen buruak Jainkoak munduaren punitzeko egorriren dituen gaztigu ikharagarrien gerizean, zaudete atzartasunean eta othoitzean: molde huntan gai izanen zarete fidantzia saindu batekin agertzeko Jainkoaren tribunalaren aitzinean.

Yuiamenduko egun handi hartan, Salbatzaillea ethorriko da bere loriaren distiadura guzian, bere aingeruez inguratua. Yarriko da bere maies-tate adoragarriaren tronuaren gainean, eta

lurreko populu guziak bilduko dire haren aitzinerat, bere errege eta bere yuiearen aitzinerat bezala. Ekharri baino lehen behin-bethiko zorionezko, edo zorigaitzezko sententzia lazgarria, berexiren ditu batzuk bertzetarik, artzain batek bildotsak akherretarik berexten dituen molde berean. Ezarriko ditu bildotsak (onak) bere eskuineko aldean, eta akherrak (gaixtoak) ezkerreko aldean. Erranen diote eskuineko aldekoiei: zatozte, zuek, ene aitaz benedikatuak, goza zaitzete munduaren hastapenetik zuentzat aldaratua den, eta, ene odolaren goztuz, zuentzat erosi izan dudan erresumaz. Merezi duzue han sartzea; ezen gose izan naizenean, eman darotazue yaterat, egarri nintzenean, edaterat; egoitzarik gabe nintzenean, hartu nauzue zuen etxetarat, soinekoak eman darozkidatzue bulhuzia nintzenean; ikhusi eta kontsolatu nauzue ene eritasunetan; preso nindagonean ere egin darozkidatzue laguntza guziak.

Hitz kontsolagarri hauk erran ondoan arima yustuei, Salbatzaillea itzuliko da ezkerreko alde-
rat, eta erranen diote gaixtaginei boza min eta erdiragarri batekin: urrun zaitzete ene ganik,

madarikatuak, zohazte Jainkoaren justiziak Luzifer, eta haren lagun gaixtoentzat biztu duen, eta eternitate guzian iraunen duen surat. Bere bidean da izan zaitezten tormentatuak; ezen ez darotatzue eman yaterat gose nintzenean, ez eta edaterat egarri nintzenean; egoitza gabe nintzenean, ez nauzue hartu zuen etxetarat; ez darotazue eman soinekorik bulhuzia nintzenean; ez nauzue ikhusi preso nindagoenean. Gaixtagin dohakabeek galdeginen dute: noiz, Jauna, ikhusi izan zaitugu sofrikarietan eta beharrea zuri emateko gure laguntza? Salbatzailleak ihardetsiren diote, pobreen alderat urrikalmendurik izan etzuten aldi guzietan hari berari eskas egin izan diotela. Bera zela guzien aita eta buruzagia, eta beretzat hartzen zituela pobreen alderako ungiak eta gaixkiak. Salbatzaillea gelditu zen predikatzetik; etzen gehiago mintzatu populua- ren aitzinean: bere heriotzea zarabillan gogoan.

Deusere seguragorik nola gure heriotzea; deusere ordean dudazkoagorik nola heriotzeko orena. Guk dakigun guzia da gizonaren semea ethorriko dela igurikitzen ez dugula, beraz, gutien ustean hillen garela. Zer itsumendu!

herioak atzeman gaitzake momento guzietz; Halarik ere bizi gara deskantsuan, segur bagine bezala herioa gure ganik urrun dabillala. Noiz eta ere gizonak uste baidu aphur bateko dela munduan, eta ordu hartan berean, dio zuhurrak, izanen da herioaz atzeman arraina amuaz, eta xoria sareaz bezala.

Aurthen hil direnean artean, ez ahal zen bakar bat uste etzuenik bizi urthe bat gehiago. Eta aurthen hillen direnetarik ez bide da bat agintzen ez dioenik bere buruari bertze urthe baten bizia. Nor yarriko da berme bihar munduan izanena naizela: erran nahi da beraz gaur berean hil naitekeiela. Hala gertha baledi, behar banintz, bi orenik barnean, Jainkoaren aitzinean agertu kontu ematerat denbora galduaz, grazien arbuioaz, nolakoa liteke entzun behar nukeien eternitateko sententzia!

Ala gauza lazgarria baida agertzea yuie ikharagarriaren aitzinean erregelatu gabe kontzientzia, garbitu gabe bihotza! Ala baidire urrikaltzeko mundu huntarik, bet-betan, edo zenbait egun bakarretako eritasunetik lekhora eternitatean sartzen direnak! Hamar, hogoi urthe eta gehiago

bekhatutan eraman dituzkegunean, zenbeit aste eta ilhabete sobera othe gintuzke bada heriotze saindu baten egitekotzat! Eta arte hek, ilhabete hek, gure eskuko ditugu?

XLV. KAPITULUA

**Yudasek saltzen du Jesus bere nausia.
Sakramendu Sainduaren establimendua**
Matth. 26.

Salbatzaillearen etsaiak, erran nahi da, skribak, farisauak eta sinagogako bertze buruzagiak, bildu izan ziren Kaife aphez-handiaren etxerat elkhar aditzekotzat Jesusez yabetzeko, eta haren hil-arazteko moldearen gainean. Etziren berehala hartan eman. Mundu oste handi bat ethorria zen Yerusalemerat bazkoko bestarat: farisauek eta heien bertze lagunek bazakiten guziek ohoratzen zutela Salbatzaillea, beldur ziren gertha zadin zenbeit asaldura populuaeren artean, heldu baziren yabetzerat ordu hartan Jesusez; ordean bazkoko bildotsa bera zenak bazko egunarekin eman nahi zuen bizia; horra zergatik permetitu zuen etsai gaixtoa sar zadin Judasen bihotzean. Judas apostolua agertu zen Kaifaren etxerat, eta erran zioten han bilduak zirenei: zenbat nahi darotazue eman, eta nik largaturen darotzuet Salbatzaillea zuen eskutarat?

Zer bozkariozko berri sinagogako buruzagientzat! Agindu ziotzoten Judas traidoreari hogoi eta hamar diru peza, erran nahi da, berrogoi eta hamar libera. Halatsu zuen balio gathibu batek saltzerat. Prezio hartan berean nahi zuen izan saldua zeruaren eta lurraren yabe soberanoak.

Biharamunean zeina baitzen ortzeguna, eta hiltzeko bezpera, Jesus etzen Yerusalemen sartu. Gelditu zen Olibetako mendian. Mintzatu zitzairen dizipuluei bere heriotzeaz, eta irakhatsi zioten nolako amudioa izan behar zuten elkharren alde rat. Egorri zituen Piarres eta Joanes aphaintzerat Yerusalemen bazkoko behar ziren gauzak. Zohazte, erran zioten, Yerusalemerat: han sartu bezain sarri bathuko duzue gizon bat pegar bat ur daramana. Yarraik zakizkote, eta erran diozazue hura sarturen den etxeko nausiari, han egin nahi dudala bazkoa ene dizipuluekin. Erakutsiko darotzue lekhu handi eta eder bat. Han aphain zatzue behar direnak. Piarresek eta Joanesek konplitu zuten nausiaren manua. Jesus yoan zen arrats aphalean, bere dizipulu guziekin lekhu hartarat.

Ethorri zenean yateko muga, Jesus yarri zen mahainean. Eman zioten bere dizipuluei erakuts-terat bethidanik zuen nahi handia hekiekin egite-ko azken bazkoa. Erran zioten galdu behar zuela laster bizia. Eta haren hirrits handiena, sorthu zen oren beretik, zela bere burua bere aitari sakrifikatzea mundu guziaren salbatzekotzat. Othuruntzaren erditarat zirenean, Salbatzailleak eman zioten oraino humiltasunezko exenplu eder bat, handitasunezko gogoeta guziak hekien izpiritutarik khen arazteko gai zena, eta erak-hatsten zuena garbitasun handi batekin beharko zela hurbildu laster establitzerat zohan sakra-mendurat. Altxatu zen mahainetik, utzi zuen soi-nekoen gainetik erabiltzen zuen arropa luzea; hartu zuen oihal bat aitzinean, eta eman zen bere apostoluen oineen garbitzen. Halako humil-tasunak harritu zituen apostoluak. Piarresek beregainki ezin garai zezakeien bere baitan bere nausi dibinoak garbi ziotzon oinak: ez, Jauna, (erran zion) ez dut niholere laudatuko eman zai-tezen eginbide hortan. Jesusek ihardetsi zion: ez dakizu orai zer egiten dudan, bainan yakinen duzu gerorat. Piarres egundaino bezain herabe

zen utzterat Salbatzaillea haren oinen garbitzerat. Orduan Jesus mintzatu zitzaion hitz hautaz: baldinetariak ez badarozkitzut oinak garbitzen, ez zaitut ezagutuko ene dizipulutzat. Apostolu sailduak ihardetsi zion: Jauna, hori horrela denaz geroz, garbi dietzadatzu ez bakharririk oinak, bainan oraino eskuak eta burua. Karitatezko eta humiltasunezko exenplu handi hartarik lekhora, Jesusek yauntzi zuen utzi zuen arropa luzea: yarri zen berriz mahainean, eta erran zioten bere dizipuluei izaterat zohala hetarik batez saldua eta largatua bere etsaieen eskutarat. Solas hunek laztu eta damuztatu zituen dizipuluak. Bat-bedera hasi zen erraten: ni othe naiz hura? Jesusek ihardetsi zioten: ni salduko naue-na mahainean da enekin yarria. Zorigaitz bere Salbatzaillea trahituko duenarentzat. Hobe izanen zen harentzat ez balitz egundaino ethorri mundurat.

Yudasek izan zuen atrebentzia galdetzeko Salbatzailleari hura othe zenez haren saltzaillea. Jesusek ihardetsi zion ahopean, eta ohiko bere arraitasunarekin: bai, zu zare salduko nauzuna. Uste izateko da hitz ahopean erran hauk ez zire-

la hedatu bertze apostoiuen beharritarat. Urrun da igurikitzen baitzuten gertha ahal zitekeiela heien artean bakhar bat gai zenik halako gaixki izigarri baten egiteko. Othuruntzaren azkenerat, gizonen alderako Jesusen amudioa seinalatu izan zen bere gairidura guzian, eta molderik espantigarrienean. Eman izan zuen yaterat yanari guzietarik gozoena eta perfetena; erran nahi da, bere gorphutz sakratua. Hartu zuen ogia eskutan, benedikatu zuen, hautsi zuen, eta eman zioten bere dizipuluei, erraten zuela: hau da ene gorphutza. Hartu zuen orobat khaliza, benedikatu zuen ogia egin zuen bezala, eman zioten dizipuluei eskutarat erraten zuela: edan ezazue guziek huntarik, orai ematen darotzuet edaterat ene odola arnoaren iduriaren azpian, eta oren laburrik barnean, isuriko dut gurutze baten gainean, mundu guziaren begietan bekhatuen borrhatzekotzat eta gizon guzien salbamentukotzat. Nola nahi baidut ene heriotzearen orhoitzapena iragan dadin mende guzien akhabantzaraino, ematen darotzuet zuei ere bothe-rea eta manua egiteko nik egiten dudana.

Sakramendu sainduaren establimendua bide da, Jainkoaren obra espantigarrien artean, guzietarik miragarriena, eta gure ganako haren amudioa gehienik seinalarazten duena. Jainko bat, zeru lurrak bere maiestate adoragarriaz bethetzen dituena, aingeru garbiak berak ikharan daduzkana aurkhi dadin bada, gau eta egun, gure elizetan, hostia xume batean! Erran dezan gurekin izateak egiten duela haren atsegina handia! O! bihotz ontasun ezin erranezkoa! Jainko bat egin zadin gizon gu etsaiaren gathibutasunetik erostekotzat, isur zezan bere odol preziatua gure arimen garbitzeko eta salbatzeko; horra balinba iguriki behar ginduen baino fagore infinituki gehiago. Salbatzaillearen miseriakordia ez da hortan gelditzen. Urrunago hedatzen da. Etzaio aski bere bizia guretzat ematea, azkenaz goiti, bera, den guzia, bere yainkotasun guzian heldu da gure ganat ogiaren eta arnoaren iduriaren azpian. Zer amudiozko gairididura! Zer ezagutza ez diogu behar ekharri guretzat hanbat egiten duen Jesus maiteari!

XLVI. KAPITULUA

Yudas traidoreak ematen du Salbatzaillea soldaduen eskutarat

S. Luc. c. 22.

Yudasek bazakien Salbatzailleak othoitzean iragan gogo zuela heldu zen gaua Olibetako baratzean. Athera zen bertze apostuluena baltsatik erraterat sinagogako buruzagiei nahi bezalako parada zela yabetzeko Jesusez harorik bateregabe. Salbatzailleak bazakien zer xede zaraman apostolu traidoreak; etzen hargatik gibelatu yoa-tetik bere dizipuluekin mendi hartarat. Mintzatu zitzaieten bidean hainitz gauza eder eta ukigarri haren heriotzeari zaronsoenez. Piarresek seguratu zuen haltoki etzela behinere urrunduren haren ganik; ordean nausi dibinoak eman zuen ezagutzerat Piarresek hartaz arnegatuko zuela, ukhatuko ere zuela ezagutzen zuela oilharrak, gau hartan, kantatuko zuen baino lehen. Adiarazi zioten guziei on zela hastan zadin heien ganik hei egortzekotzat izpiritu saindua. Gomen-datu zioten begiratzeaz haren manamendu

guziak, beregainki elkhar maitatzeaz. Erran zioten bere apostoluei persekutatuak izanen zirela; ordean grazia eginen ziotela atsekabe guzien pairatzeko pazientziarekin eta bozkarioekin. Azkenean gomendatu ziotzon amultsuki bere aitari gizon guziak, guziz, bere apostoluak. Irragan zen gero bere hameka apostoluekin Gethsemani zaritzon lekhu baterat. Manatu zituen apostoluak egoteaz gau hartan othoitzean, Jainkoari galdetzekotzat leihaltasuna eta iraupena.

Jesusek hartu zituen berekin Piarres, Yakobe, eta Yoanes bere dizipulu maiteenak, eta urrundu zen aphur bat bertze apostolutarik. Ordu hartan ikhara handi batek hartu zuen Jesusen gorputza, eta eman zitzaion tristeziari ikhusi zituenean bere dizipuluak lokhartuak, eman zen bazter batetarat, yarri zen ahuspez, eta egin zuen othoitz hau: ene aita, khalitz hau urrun bedi ene ganik, egin ahal badaite: guziarekin egin bedi zure nahia, eta ez nerea. Othoitz bera doblatu zuen hiruretarainokoan bethi sumetimendu eta khar berarekin: odolezko izerdia zarion gorputz guzitik. Hurbildu zenean bere hirur dizipulutarat, aurkhitu zituen oraino lo zaudela. Egin ziotzoten

bere errenkura amultsuak ez damu gehiago erakutsteaz haren tristeziak. Zer? erran zioten, lo zaudete bada! Ezin egon izan zarete bada, oren batez, enekin atzarriak?

Jesusek erran zioten bere hirur dizipuluei ordu zela yaikitze eta hari yarraikitze; ethorria zela orena zeinetan gizonaren semeak utziko baitzuen bere burua bere etsaieen eskutarat. Abia gaiten (zioen Jesusek) ni trahituren nauena ez da hemendik urrun. Ez zitzaion eman ihesari, aitzitik bera athera zen haren hartzerat heldu zireneen biderat. Hek ziren mandurel multzo bat, gehienak farisauen manukoak edo sehiak. Berekin zituzten ezpatak eta makillak, eta Judas traidorea zuten guzien aitzinean: apostolu dohaka-be hark bazakien Salbatzaillea bere dizipuluez maitatua zela. Beldur zen yar zitezen bere nau siaren alde; eta bere gaixtagin lagunek ez zezaten, ilhun zelakotzat, ungi ezagut Salbatzaillea. Ez nahiz huts egin bere kolpea, erran zioten: nori ere emanen baidiot musu, eta hura bera izanen da zuek bilhatzen duzuen. Loth zakizkote, eta zuekin eramazue, itzuriko ez den bezala. Horrekin batean, Judas traidorea hurbildu zitzaion Sal-

batzailleari, erraten zioelarik: agur, nausia, eta ematen zioelarik musu. Dizipulu baten ganikako musu ondikoizko hark ez bide zuen egiten Salbatzaillearen tormentetarik arinena. Halarik ere, Jesusek hartu zuen traidorekeriazko musu hura anaia, edo aita batek eman izan balio bezalako malsotasunarekin. Adiskidea (erran zion Judasi) zertarat ethorri zara? Badakizu zer egiten duzun? Zer? musu baten bidez saltzen duzu bada gizonaren semea?

Jesu-Kristoren presentziak berak laztu eta ikharatu zituen mandurel hek. Salbatzailleak erran zioten haren handitasun adoragarriari zagokon maiestatearekin: noren bilha zabilta-te? Ihardetsi zioten: Jesus Nazarethkoaren ondolan gabilta. Jesusek erran zioten: ni naiz hura. Hortan ere ematen zuen erakutsterat heriotzea pairatzen balin bazuen, bere nahitarat egiten zuela. Jesusek aipatu zuenekoizat hitz hau: ni naiz, ikharak artik-arazi zituen gaixtagin hek guziak lurrerat. Orduan ere Salbatzailleak eman zuen ezagutzerat Jainkoaren semea zela. Altxarazi zituen lurretik, eta erran zioten haren bilha

zabiltzanaz geroz, etzutela konplitzea baizik bere nausien manua.

Yudu zoro hek ezagutu behar bidean Salbatzaillearen bothere guzizkoa, erori ziren haren gainerat gaixtaginik handienaren gainerat bezala. Yabetu ziren hartaz, eta estekatu zuten ahalik hobekiena. Min zitzaien dizipuluei ikhustea altxatzerat zaramatela bere nausi dibinoa; egin zuten haren atheratzerat etsaieen eskutarik. Piarresek khendu zuen ezpata maginatik, eta hartaz arraillatu zion beharri bat aphez-handiaren sehi, Malkus zaritzonari. Jesusi gaitzitu zitzaion apostoluaren orduko khar sobraniazkoa. Ukitu zuen bere eskuaz zauria, eta sendatua izan zen. Era man zuten Salbatzaillea hobendun bat bezala, estekaturik aphezen printzearen aitzinerat. Sinagogako buruzagiak hanbatenaz bozkariatu ziren ikhusteaz Jesus bere eskutan, zenbatenaz beldur baitziren, harturik ere, itzuriko zela zenbait mirakuillu eginik.

Ez da batere miretsteko baldin Salbatzailleak yasan nahi izan bazituen bere bihotzean, eta bere pasionearen hastapenetik tormentarik lastimagarrienak. Ikhusten zuen, urrundanik, herres-

tan erabiliko zutela Yerusalemeko karriketetan; izanen zela laidoz estalia, elhorriz khoroatua, eta azkenean, itzeztatua. Gogoan zarabiltzan humiliacione eta tormenta igurikitzen zituen guziak, eta horra zerk zaraman Jesus maitea tristeziarik handienerat. Zer lantza kolpe haren bihot samurarentzat orrhoitzeaz bere dizipulu baten traidorekeria beltzaz, hanbat fagoratu zuen populu baten eskergabetasun izigarriaz! Zerk ordean gehienik zaurthzen zuen Salbatzailearen bihotz amultsua? Zerk bada? baizik yakiteak alferretan zohala isurtzerat bere odol sakratua hainitzentzat, eta arbuiaturen gintuela haren grazia preziatuenak berak. Gure bekhatuek, haren alderako gure ezagutza eskasak ahal zuten parterik gehiena haren lazduan eta odol-izerdian.

Jainko handia, saindutasuna bera zarena, eman nahi izan zaizko tristeziari orrhoitzean gure bekhatuez, eta gu deskantsuan eta atseginpean bizi gare dakigularik bekhatutan phulunpatuak garela, ifernuko sua segur dugula non ez dugun egiten penitentzia! Ez duzu, o! Jesus emea, egiten errenkurarik den gutiena yazarri nahi darotzuten zure etsaiez, zure presuna ado-

ragarria laidostatzen dutenez, eta guk utzten ditugu gure buruak eraunsietarat, aseradurarat eta mendekurat iduritzen zaikunean ez garela aski ohoratuak edo heldu zaikunean zenbeit damu. Zer ahalkeria! zer itsumendu!

XLVII. KAPITULUA

Jesu-Kristo Anasen eta

Kaifasen aitzinean

Matth. 26.

Yuduek eskutarat zutenean Salbatzaillea, eraman zuten lehenik Anasen aitzinerat. Hura zen aphez-handi urthe hartan. Anasek egin ziotzon zenbeit galde bere dizipuluen eta bere doktrinaren gainean. Salbatzailleak ihardetsi zion etzela behinere gerizean mintzatu, haren doktrina ezagutua zela gazter guzietan, aski zuela galdetzea hura entzun zutenei zer irakhatsten zioten. Ingurutan zen aitzindari batek gaitzetsi zituen Salbatzaillearen hitzak, eta izan zuen atrebentzia behar-ondoko bat emateko nausi dibinoari, erraten zioelarik hala behar zenez bada aphez-handi bati mintzatu? Jesusek pairatu zuen laido humiliagarri hura Jainkozko emetasunarekin. Erran zion gizon dohakabe hari: *Baldinetariak gaixki mintzo banaiz, erakuts diezadazu zertan huts egiten dudan; ordean ungi mintzo banaiz, zertako yotzen nauzu?*

Arte hartan aphezeen printzeak bildu izan ziren Kaifasen etxerat. Salbatzaillea eramana izan zen hekin aitzinerat bere yuiamendua hartzerat, gaixtagin bat izan balitz bezala; etzuten lekhukotasun beharrik Jesusen kondemnatzeko, bere baitarik ekharriak ziren haren gal-arazterat: ordean errana izan etzadintzat arinkiegi yuiatzen zutela, eta legearen erregelak begiratu gabe, irabazi zituzten zenbeit lekhuko faltso erran zutenak entzun zutela Salbatzaillea erraten, esku guzia bazuela lurrerat artik-arazteko Jainkoaren tenplua, eta haren erreberritzeko hirur egunik barnean. Egia da Salbatzaillea mintzatu zela lekhuko faltsoek zioten bezala; ordean bere gorphutzaz mintzo zen: erran nahi zuen hillen zela, eta lorioski atherako zela lurretik hirur egunen buruan. Lekhuko faltsoak etziren konpuntzen bere erranetan, eta heien akusurik handienak etziren aski gizon baten gal-arazteko.

Aphez-handiak ikhusirik Jesus ixillik zagoela, altxatu zen, eta erran zion: manatzen darotzut, Jainko biziaren izenean, errateaz zu othe zaren kristo, Jainkoaren semea. *Ungi mintzo zara* (ihardetsi zuen Jesusek), bai, hura bera naiz; ordean

ez duzue sinhetsiren, eta ez nauzue largatuko. Halarik ere, *laster ikhusiko duzue gizonaren semea* (izen hau hartzen ohi zuen Salbatzailleak mintzo etzenean bere gizontasunaz baizik), *laster ikhusiko duzue gizonaren semea yarria bere aita guziz botheretsuaren eskuineko aldean zeruko hedoi baten gainean ethortzen*. Apezhandiak entzun zitueneko Salbatzaillearen hitzak, hautsi zituen bere soinekoak (hori zen blasfemia bat entzun zuelako seinalea) eta abiatu zen boza altxaturik erraten: blasfematu du: ez dugu bertze lekhukotasun beharrik. Zer zaitzue bada? guziek ihardetsi zuten merezi zuela heriotzea, kondemnatu ere zuten hartarat.

Zer humiliacione espantagarri! Zer konfusio-
ne laidotsu mundu guziaren Salbatzaillearentzat ikhustiaz bere burua idoiztatua, gezurtizat, profeta faltsotzat hartua! Zer? Jesu-Kristo, gizon guzien yuie soberanoa, saindutasuna bera dena, eramana da bada yuie gaixtagin baten oinetarat! Kondemnatua bada gaixki egillerik handiena bezala, bere bizia galtzerat!

Jesu-Kristo loriaren erregea, aingeruek ikharan adoratzeko dutena, largatua da soldadu erra-

biatu batzuen trufa eta fulia guzietarat, gau oso bat iragaterat hekien dosteta, kolpe, eta intso-lentzia guzien erdian! Haren gorphutz garbi eta sakratua emana da sarraskitan! heuk guziak zergatik? ene salbatzekotzat. O! amudio ezin konprenituzkoa, eta sekulan ezin aski pagatuzkoa!

XLVIII. KAPITULUA

Piarresek ukhatzen du Jesu-Kristoz, eta Yudasek urkhatzen du bere burua

Jesu-Kristok iragan zuen beraz gau oso bat soldaduen eta aphez-handiaren sehietarik yasan behar zituen arbuio eta gogortasun guzien erdian. Yaun-doni Petri yarraiki zitzaion bere nausi dibinoari, eta eman zen berotzen Kaifasen etxe aitzinean biztu zuten su batean. Hitz eman zion Salbatzailleari lehenago hillen zela ukhatuko zuen baino haren dizipulutarik zela. Ala iraupen guti izan baitzuen haren kharrak! Sehi herba baten hitza aski izan zen dizipulu haren fermentasuna kordokatzeko eta haren gezurt-arazteko. Sehi hura hurbildu zitzaion Piarresi, eta galdegin zion: etzara zu Jesus Nazarethko, eta mundu guziaren tronpatzaille haren dizipulutarik? Ustekabeko galde hunek ikharan eman zuen apostolu flakoegi hura. Ihardetsi zuen etzuela ezagutzen. Soldadu batek hartu zuen haren mintzotik Galileakoa zela: egin zion galde bera: Piarresek, orduan ere, ihardetsi zuen etzuela Jesus

ezagutzen. Handik oren baten buruan, aphezhandiaren sehi batek ikhusi zuen Piarres berotzen zagoela, eta erran zuen Jesusen dizipulutarik zela, seguratu ere bazuen ikhusi zuela apostolu hura Jesus hartua izan zen oren eta baratze berean. Piarres beldurtu zen hartaz yabe zitezten: erran zuen hirugarren aldikotzat, eta yuramentu eginik, etzuela egundaino Salbatzaillea ezagutu. Denbora berean kantatu zuen oilharrak. Jesus etzen handik urrun: artiki zuen behatze amultsu bat dizipulu iziper haren gainerat, eta orrhoit-arazi zuen erran izan zioenaz. Piarresek ezagutu zuen, ordu beretik, bere hobena: haren bihotza zaurthua izan zen damurik mine naz. Athera zen nigar marrasketan lekhu hartarik, iragan zituen hirur egun auhendatzen bere desleihaltasuna.

Biharamunean, argitu zeneko, aphezak eta legeko doktorak bildu ziren elkhar ganat: erakharri zuten Salbatzaillea bere aitzinerat gaixtaginik handiena izan balitz bezalako moldean. Berriz ere galdetu zioten hea Kristo zenez, hea Mesias zenez. Jesusek ihardetsi zioten: baldin erraten badarotzuet nor naizen, ez duzue ema-

nen sinhetsterik ene hitzetan: baldin nik ere zerbait galdetzen badarotzuet, ez duzue ihardetsiko, eta ez nauzue emanen libertatean; ezen ethorria da ene orena. Yakin ezazue baxharrik gizonaren semea laster yarriren dela Jainko bere aitaren eskuineko aldean. Orduan guziak abiatu ziren erraten: beraz Jainkoaren semea zare? Ihardetsi zuen: *egia diozue erratean hura naizela*. Egin zuten harramantza handi bat, eta hasi ziren erraten: ez dugu bertze lekhukotasunen beharrik gehorrek haren ahotik entzun dugunaren ondoan. Bere artean konpartitu zuten libratu behar zutela Salbatzaillea Ponzio Pilatusen esku-tarat. Hura zen Yudeako aitzindaria zadukana erromarrentzat: berek etzuten nihor hil arazteko bothererik.

Zer humiliacione Jesusentzat! kondemnatua da agertzerat gaixkirik handienen ezagutza hartzen zuen yuie atze baten aitzinerat. Haren ganatzekotzat iragan behar zen munduz betheak ziren Yerusalemeko karriketan gaindi, eskuak amarratuak, gaixki egillerik handienaren planta berean. Hulako ikhusgarri ukigarriak hautsi zuen Yudasen bihotz gogorra. Dizipulu doha-

kabe hark ikhusi zuenean bere nausia kondenatua aphez-handiaren tribunalean, eta gobernadorea ganat eramana bere azken sententzia hartzerat, ezin egon zen abhorritu gabetarik bere traidorekeria. Iduri zuen penitentzia egin nahia zela bere bekhatu izigarriaz. Erran zioten sinagogako buruzagiei gaixki handi bat egin zuela trahitzeaz, eta gal-arazteaz yustua zen gizon bat. Aithor hunek bazuen zertaz bere baitan far araz buruzagi hek; urrun da ordean ezagutu baitzuten bere gaixkia. Ihardetsi zioten Yudasi: guk zer axola dugu urriki duzun, edo ez, guri Salbatzaillea saltzeaz: hori zure egitekoa da, eta ez batere gurea. Pagatu izan zaitugu: ez duzu beraz ikhuskizunik gure gainean.

Dizipulu traidoreak ezagutu zuenean etzuela deusere irabazten bere aithor berankhorraz, artiki behar bidean bere burua Jaunaren miseridien oinetarat, fidantzia saindu bat izan behar bidean haren gana zinez bihurtzen direnak behinere arbuiatzen ez dituen Salbatzaillearen ontasun infinituan, eman zitzaion desesperamenduari. Artiki zituen bere hogoi eta hamar diru-pezak

aphezak bilduak aurkhitzen ziren tenplurat, eta urkhatu zuen bere burua.

Ala indar handia baidu Salbatzaillearen behatze amultsuak! Piarresek etzuen ezagutzen bere gaixkia, bederen etzuen hartaz behar zen urrikia Jesusek bere begiak hedatu zituen arteraino haren gainerat. Orduan orrhoitu zen bere eroriko humiliagarriaz, orduan isuri zituen nigarririk kharatsenak, orduan hasi zen penitentzia dorphe baten egiten. Zenbat ere baigara bekhatuz gaindi eginak, ez ditugu guk ere ikhusten Jaunaren miserikordiak ez baditu artikitzen gure gainerat bere urrikalmenduzko begiak, ez bagaitu argitzen bere grazia sainduaren arraio salbagarriez.

Jaunaren probidentzia miragarria da bere obra guzietan. Permetitu badu bere elizaren buruzagia eror zadin gaixki handi batean, hori egin izan du apostoluen printzeak eta elizako artzainek ikhas zezatentzat bere experientziaz beraz urrikari izaten bekhatoreak bere flakezia guzietan. Piarresen penitentzia balia daite penitent guzien mirail eta exenplu eder batentzat. Apostolu haren penitentzia ez da mintzo; ordean egiten du gainerako guzia. Funtsean, zertako

dire hitzak obrak berak mintzo direnean? Ez dut entzuten, dio San Ambrosiok, Yaun-doni Petriren boza; ordean ikhusten tut haren nigarrak. Nigar zorionezkoak! nigar preziatuak! ez dute galde-tzen barkhamendua; ez dute ordean gutiago merezitzen.

XLIX. KAPITULUA

**Pilatusek ez du ezagutzen Jesu-Kristo
baitan hobenik. Halarik ere
kondemnatua da azotatua izaterat**

S. Matth. 27.

Salbatzaillea izan zen beraz, eskuak estekaturik, eramana Pilatusen palaziorat. Berria hedatua zen bazter guzietarat legeko doktorek eta sinagogako buruzagiek ezagutu zutela azkenean Jesus, orduraino Jainkoaz egorria zen gizon saindu batentzat zadukatena, gezurti eta profeta faltso bat zela; gehiago dena, sorgin bat eta majiziano bat zela: Beelzebuten laguntza behartzen zitzaioela etsai gaixtoak gorphutzetarik khentzeko, eta bertze mirakuillu guzien obratzekotzat. Gaixtaginek eman zioten gezurrari egiaren iduririk ederrena. Herrautsa artiki zuten mundu guziaren begitarat, eta sinhets-arazi zuten nahi zuten guzia. Populuak orduraino Jesusen alderat izan zuen errespektua izan zen itzulia haren alderako arbuiotarat. Hirur egun lehenago, Jesusen ohoretan, bozkarioz, errepikaz, *hosanna*

erraten zutenak abiatu ziren oihuz erraten: *tolle, etc.*

Pilatusek ikhusi zuenean Salbatzaillea gaixtagin baten plantan, erran zioten yuduei: zertako galdetzen zuten gizon haren heriotzea? Guziek, boz beraz, ihardetsi zuten ez liozoketela galde haren heriotzea ez balitz gizon gaixto bat. Pilatusek etzuen lakhet bere sententzien ekhartzea arinki eta airezko akusuen gainean: erran zioten yuduei yuia zezatela berek bere legearen arabera. Orduan populuaren aitzindariak agertu ziren Pilatusen begietarat: erran zioten Jesusez gizon populua altxarazten zuen nahasi bat zela, etzuela nahi bihur zakion Zesari zor zitzaiona, eta bere burua yuduen erregetzat, eta Mesiatzat egiten zuela. Pilatusek entzun zituenean ekhartzen zituzten frogarik gabeko hirur akusuak, ezagutu zuen gaixtakeria beltzak zarabiltzala izpirituak. Jesusen baitan, eta ordu hartan berean, seinalatzten ziren emetasun eta deskantsu osoak hanbat lekhuko ageri ziren haren inozentziaren alde altxatzen zirenak.

Pilatusek erakharri zuen Salbatzaillea bere aitzinerat, egin ziotzon galdeak hirur akusu

heien ganean; ordean Salbatzaillea etzen bate-
re mintzatu. Gobernadoreak erran zion: zer? ez
darotazu deusere ihardetsten? ez duzu ikhusten
zutaz zer dioten? Jesus bethi ixil zagon: Pilatusek
hartu zuen zerbait misterio behar zela ixiltasun
hartan. Egia othe da bada (erran zion oraino)
yuduen erregea zarela? Zer egin duzu bada? Zer
bide eman izan diozute yuduei sinhetstekotzat
errege izan nahia zarela? Jesusek ihardetsi zuen
garbiki: ene erresuma ez da mundu huntakoa. Ez
naiz zerutik yautsi lurreko errege izatekotzat.
Hala banintz ene armadetako aitzindariak eta
soldaduek fite athera nintzakete ene biziari nahi
dioteneen eskutarik; ordean erran darotzudan
bezala, ene erresuma ez da behere huntakoa.
Errege zare beraz, erran zion Pilatusek? Bai,
ihardetsi zuen Jesusek, errege naiz zuk diozun
bezala; sorthu naiz, eta ethorri mundurat egiari
lekhukotasuna bihurtzeko; egiaren alde denak
entzuten du ene boza.

Pilatusek, zenbat ere paganoa baitzen, eza-
gutu zuen bazela Jainkozko zerbeit gizon haren
baitan. Galdegin zion: zer da egia? utzi gabe
Jesusi haren galdeari ihardetstekoa astirik, bihur-

tu zen yudutarat, erraten ziotela: ez dut ikhusten gizon hau zertaz ahal den hobendun: ez dut hunen baitan aurkhitzen zertaz kondemna. Ekharria zen Jesusen libratzerat. Populuaren buruzagiek, hori ikhusi zutenean, abiatu ziren egundaino baino lehia eta khar gehiagorekin erraten, behar zuela izan heriotzerat kondemnatua; populuaren asaldaratzaille bat zela; banatzen zituela, hirur urthe hetan, hasi Galileatik eta Yerusalemeraino irakhaspenik gaixtoenak.

Pilatusek yakin zuenean Jesus Galileakoa zela: egorri zuen hura eta haren akusatzailleak Herodes, Galileako printzea gana. Herodes yakintsun zen Jesusen obra espantagarriez: atsegin hartu zuen haren ikhustiaz agian zenbait mirakuillu handi eginen zuela haren begietan. Ordean Yaun-doni Jauni-Baptista hil-arazi zuen printze kruel, ohore eta errelijione gabeko hark etzuen merezi Salbatzailleak egin zezan hark nahiko zuenik. Herodesek egin zion Jesusi galde hainitz, eta Jesusek ez zion deusere ihardetsi. Ixiltasun hau gaitzitu zitzaion printze barbaro hari; arbuiatu zuen Salbatzaillea, hartu zuen errhotzat, eta hartaz burlatzeko, yauntz-

arazi zion arropa xuri bat, eta egorri zuen Pilatusen gana. Hura izan zen ordua zeinetan etsaikotan bizi ziren bi printze hek adiskidetu baitziren.

Pilatus sentimendu beretan bizi zen: ez zadukan Salbatzaillea deusetan hobendun; seguratu zen haren kontrako akusu guziak hanbat gezur eta gaixtakeria behar zirela. Erakharri zituen bere ganat yuduen buruzagiak, erran zioten, mundu guziaren begietan, etzuela aurkhitzen gizon haren baitan fitsik punimendua galdetzen zuenik, Herodesek ere ez zioela ezagutu hobetik: halarik ere, nahi ziotela atsegin egin, alde baterat libratuko zuen baino lehen, gaztigaraziren zuela debekatzekotzat gehiago predikatzen.

Yuduak zuzenetan ziren galdetzeko, bazkotan, gaixtagin baten librantza. Pilatussek uste izan zuen legeko doktorek populuak baino urrikalmendu gehiago agerturen zutela; galdegin zioten zein nahi zuten libra ziozoten bietarik, ala Jesus, zeinaren saindutasuna ezagutua baitzen, eta zeinak ez baitzion egin populuari unirik baiden; ala Barrabas, ospe handitako ohoin eta gizon hiltzaille hura. Batzuen eta bertzeen izpiri-

tuak sobera ziren berotuak eta nahasiak erortze-ko arrazoinerat. Guziak abiatu ziren erraten oihuz eta deihadarrez: ez dugu Jesus galdetzen; bainan bai Barrabas. Pilatusek, sumindurik zoro heien kontra, erran zioten: zer nahi duzue bada egin dezadan Jesusez? Ihardetsi zioten, izan bedi gurutzefikatua; ordean zer gaixki egin du, galdegin zioen Pilatusek? Populuak ihardetsi zuen oraino gorago: gurutzefika zazu, gurutzefika zazu. Pilatusek ezin egundaino amonatu zitue-nean yudu itsuak bere hitz eta arrazoin onez, eman zion bere buruari sarthuren zirela urrikal-mendutan ikhusiko zutenean Salbatzaillea bar-baroen beren urrikalmendua bereganatzeko estaturik lastimagarrienean. Manatu zuen yazar-tzeaz azoteekin Jesusen gorputzari. Manu kruel eta inyustu hura izan zen ondikoz! konplitu. Eman zuten sarraskitan Jesusen gorputz sakratua. Zathitan zarizkon haragiak. Etziren gelditu haren zehatzetik hiltzat utzi zuten arteraino: hillen ere zen burreuen eskutan, ez balu, mira-kuilluz, luzatu bere bizia artikitzekotzat azken hatsa gurutzearen gainean.

Tormenta hauk guziak aski izan ez balire bezala, yudu gaixtoek asmatu zituzten oraino idoi izigarrienak. Yauntz-arazi zioten Salbatzaille adoragarriari kapa gorri tzar bat, eman zioten seska bat eskutarat skeptrotzat bezala, eta elhorrizko khoroa bat bururat. Horiek horrela egin zituztenean, belhaurikatzen ziren, hartaz hirri egitekotzat, haren aitzinean, erraten ziotela: agur, Yuduen erregea. Thu egiten zioten bere bisaia sakraturat; hartzen zioten eskutarat eman zioten kana, eta hartaz yotzen zioten burua barnago sar-araztekotzat khoroako elhorri zorrotzak.

Odol ihintz bat franko zen gure erospenarentzat. Jesu-Kristoren nigar xorta batek garbi gintzakeien gure bekhatu guzietarik. Zertako, Jauna, isuri nahi izan duzu, ibaiaz, zure odol preziatua! Ez othe da sobera egitea gure alderat? bai, ihardetsten du Salbatzailleak, behar zen baino gehiago egin dut ene aitaren aphazegatzeko, ene etsaieen herra guzia suntsi-arazteko, lurraren gaineko bekhatu guzien borraratzeko; aski zen egin dudan baino gutiago ifernuko suaren hil arazteko, eta salbamenduko bidea zuen

fagoretan zabaltzeko; ordean aski egin othe dut
zuen bihotzen irabazteko! zuetaz ezagutua eta
maitatua izateko!

Pilatusek ezagutzen zuen Jesu-Kristoren ino-
zentzia: ekharria zen haren libratzerat: bizkitar-
tean ukho egiten dio graziaren argiari, sartzen
da ilhunbetan, kondemnatzen du hobenik ez
duena. Ala bi gauza baidire, Jauna, zure ezagu-
tzea eta zure maitatzea! Ezagutua zara giriztino
guziez; ordean hetarik hainitzak othe dire maite
zaituztenak! Munduaren errankizunak, munduari
atsegin egin nahi izateak zertarat ez dezakete
erakhar bat-bedera! Pilatusek ikhusten zuen
yuduen inyustizia Jesusen alderat: ikhusten zuen
orobat hari yazartzeko zuten errabia barbaroa;
ordean ez ditu nahi damustatu. Nahiago du bere
kontzientzia sakrifikatu ezen ez galdu mundua-
ren amudioa eta estimua. Oxala Pilatus baxharra
balitz Jainkoari baino munduari hobeki behatzen
dioena! Ordean zenbatak ez dire gorraena egi-
ten diotenak barnetik mintzo zaioten boza salba-
garriari! zenbatak ithotzen dituztenak graziaren
mobimendu sainduak atseginei, ohorei, hitz
batez, munduari yarraikitze kotzat?

L. KAPITULUA

Jesus kondemnatua da gurutzefikatua izaterat, berekin darama gurutzea Galberiorat S. Matth. 27.

Etzen egundaino gerthatu gauza hain bihotz arraillagarririk. Zauri izigarri batek hartzen zuen Jesusen gorphutz sakratua burutik oinetaraino. Pilatus bera, zenbat ere baitzen paganoa, laztu izan zen ikhustez Salbatzaillea hala billakaturik. Uste izan zuen ez bide zela bihotz aski gogorrik eta barbarorik ez sartzekotz urrikalmendutan. Erakharri zuen Salbatzaillea bere etxe aitzinerat: handik erakutsi zioten yuduei erraten ziotelarik: *ecce homo*: huna gizon hura zeinaren heriotzea galdetzen baitzinduten hanbat fuliarekin: badu lehen zenaren iduririk ere? Bazaitzue bada aski pairatu duela? nahi zindiokete bada oraino gehiago yazarri? *ecce homo*: huna gizon hura zuen arabera, zuen errege izan nahi zuena. Nork sekulan usteko zuen gizonen bihotzak etzirela hautsiren ikhustez gure Salbatzaille maitea

halakatua? Damu ginduke ikhusteam azienda bat ere halako hersturan, eta yuduak egundaino bezain gogor agertu ziren; egundainoko khar beraekin galdetzen zuten, Jesusen heriotzea: *tolle, tolle* (zioten) gurutzefika bezate; Jainkoaren semetzat egiten du bere burua, galdu behar du bizia. *Tolle, tolle, etc.*

Pilatus oraino gehiago lastu zen Jainkoaren semearen aiphamenean. Salbatzailearen pazientziak eta ixiltasunak, alde batetik, eta populuaren errabiak, bertzetik, iduri-arazten zioten bertze gizonak baino gehiagokoa zela. Sararazi zuen Jesus bere palaziorat, eta berriz ere egin ziotzon galdeak bere sortzearen, bere herriaren, eta bere ethorkiaren gainean. Jesusek etzion deusere ihardetsi. Pilatusek, espantiturik ixillik egote hartaz, erran zion Jesusi: ez dakizu bada eskutan dudala zu gurutzean hil-arazteko, edo zure libratzeko bothere guzia? Zergatik beraz ez zara mintzaten? Orduan Jesusek ihardetsi zion: etzinduke ene gainean eskurik ez balarotzu zeruak eman probidentziaren nahia konplitzekotzat. Zure eskutarat largatu nautenak zu baino hobendunago dire. Pilatusek

entzun zituenean hitz hauk, egin zituen, berriz ere, munduan egin ahal guziak Jesusen libratzeko. Yuduek ezaguturik Pilatusen izipertasuna, erran izan zioten: baldinetariak ez badiozu bizia gal-arazten erregetu nahi izan den gizon bati, zure printzearen etsai agertzen zare. Orduan Pilatus flakoa beldurtu zen bere buruarentzat. Yarri zen bere yuiamenduen ekhartzeko alkhiaren gainean. Erakharri zuen ur guti bat, eta bere eskuak garbitu zituen mundu guziaren aitzinean, erraten zuelarik etzela behintzat hobendun yustu haren heriotzeaz, hek beharko zutela ihardetsi hobenik gabekoaren odolaz. Populua eman zen, oihuz, erraten: Jesusen odolaren isurtzeari dagokon punimendua eror bedi gure, eta gure umeen gainera.

Pilatusek, bere eskuak garbitzean uste zuen naski bere arima ere garbitzen zuela. Zer enganio! ala seinalatu baitzen haren inyustizia kondemnatzean heriotzerat berak hobenik gabe zadukana! Libratu zuen Barrabas, gaixtagina; eta eman zuen yuduen eskutarat, gurutzefikatua izatekotzat inozentzia bera, eta bizia beraren emallea. Khendu zioten, tiraka, haren gorphutz

guziko zauriari zatxeikon kapa tzar hura: zer tormenta berri! eta bihurtu ziotzoten bere soinekoak; har-arazi zioten bizkarrean haren gurutzefikatze kotzat baliatu behar zen zur pisua, eta eraman zuten Yerusalemeko murrutarik zenbeit hurratsetarat, diot, Galberriako mendirat.

Horra beraz gizon bat hain miragarria, mundu guziari ungi egiten zioena, saindutasuna bera, hitzetan bezala, obretan ere bothere guziko bat agertzen zuena; horra posedituak libratzen, gaitik zaharkituenak sendatzen, eta gorp-hutz erdi ustelduak bitz-arazten zituena, horra Jainkoaren seme baxharra, gauza guzietan bere aitaren idurikoa, horra non daramaten ohoen bat bezala amarratua, azote kolpez guzia zauriztatua, eta bere gurutzeaz kargatua. Nor dire Salbantzaille adoragarriari krudelitate harekin yazar-tzen diotenak? Hek dire zenbait egun lehenago Jesus bozkario guzietan errezibitu izan zutenak bere Mesias bezala. Izpiritua galtzen da sartzean hauk guzietan. Jesusen amudioa, hauk guziak gizonengatik pairatzean, ezin konprenituzkoa balin-bada, hala den bezala, errexago othe da

konprenitzea yuduen malezia eta errabia Salbatzaille maitearen alderat!

Salbatzaillea Galberiorat zaramaten dohaka-bek ikhusirik hagograndua zela, eta bere indar guziez hurren gabetua, behartu zuten gizon bat Simeon zaritzona gurutze haren khartzen laguntzerat. Etzabiltzan (urrun da) Jesusen ganako urrikalmenduz; bainan beldur ziren zuraren karga pisuegiak labur zetzan haren orenak, eskas zakizkon Galberiorat heltzeko indarrak, eta ez zezaten izan haren gurutzefikatzeko atsegina. Jesusek ikhusi zituen Galberiorakoan zenbeit emazteki erakutsterat ematen ziotenak bere nigar gozoez hartaz zuten urrikalmendua. Itzuli zen heien alderat, eta erran zioten: Yerusaleme-ko alabak, ez isur nigarririk ene gainerat; bainan isur atzue zuen buruen, eta zuen umeen gainerat. Hunela yazartzen badiote (zioen Salbatzailleak) gaixkirik egin ez duenari, zer izanen da bada gaixki egilleez? Zeruko aserraduraren sua hunela lothzen bazaio arbola heze eta fruitutsuari, nola egonen da lothu gabe arbola ihar eta fruiturik gabe denari? Zer kharrekin etzaie beraz lot-huren gaixtakeria bere gaindidurarat daramate-

nei hil-araztean berei bizia eman diotena, eta hekiengatik sakrifikatzen dena?

Salbatzailleak erraten daroku gurutzea ekharri nahi ez duena ez dela gai zeruan sartzeko. Berak hitzez bezala exenpluz ere ezagut-arazten daroku gurutzearen ekhartzeko eta maitatzeko premia baitezpadakoa. Jesusen gorputz adorgarria emana zen sarraskitan, halarik ere etzuen nahi nihork izan zezan hartaz urrikalmendurik. Ikhas dezagun nausi dibinoaren eskola zuhurrean errenkurarik ez egiten gure nahikabetan, gure buruen ez urrikaltzen gure damu, atsekabe eta lazerietan. Jesus maiteak pairatu zituen emetasun saindu batekin idoi eta tormenta ikharagarrienak; hartu behar ditugu, guk ere, errespektu eta sumetimendu saindu batekin behere huntako desfortuna, eritasun eta ethor ahal dakizkigun gaitz guziak. Ezar dezagun gure fidantzia Salbatzaille maitearen bothere eta miserikordia infinitutan. Bera da gure aita, gure mirikua, gure kontsolazionea, hiz batez, bera da gure guzia.

LI. KAPITULUA

Jesus gurutzefikatua da eta ehortzia

Matt. 27.

Jesus igan zenean Galberiorat, eman nahi izan zioten edaterat kheldarraekin nahastatua zen mirrha arnotik. Hala egiten ohi zuten hiltzerat kondemnatuak zireneen alderat. Edari bortitz hark berotzen zuen barnea, eta aphur bat arintzen heriotzeko tormentak. Jesusek etzuen hartu edari hartarik; edan nahi izan zuen bere pasioneko khalitz guzia azken xortarainokoan. Arratsaldeko hirur orenen gainerat, bureuek itzatu zuten Salbatzaillea gurutzean eskutarik eta oinetarik. Gaitz zen suplizio dorpheago baten asmatzea. Hobenik etzuen biktimak altxatu zituen gurutze gainetik begiak zerurat, ziola: ene aita, barkha diozozute; ezen ez dakite zer egiten duten. Salbatzailleak eman zuen bere Jainkoatasunaren seinalerik aski; yuduek yakin behar zuten nor zen; ordean etzuten zenarentzat hartzen: etzuten sekulan gurutzefikatuko uste izaterat (Yaundoni Paulek dioena) loriaren Jainkoa zela.

Soldaduak eta populua izigarri den bezala agertu ziren hobendun Salbatzallearen alderat; ordean erran behar da legeko doktoren eta sinagogako buruzagien gaixkia oraino areagoa zela. Hekien ezagutzan zen etzela Jesu-Kristo baitan populuak uste zuen gaixkirik, ageri ere zela haren mirakuillutarik yustutasuna eta saindutasuna bera zela. Salbatzailleak, hiltzerakoan, othoitztu zuen bere aita bere burreuen fagoretan. Hortik beretik ematen zuen ezagutzerat mundu guziaren salbatzekotzat ematen zituela bere odola eta bere bizia.

Etzen deusere gai zenik yuduen harrizko bihotzen hautstekotzat. Zer urrikalgarriagorik nola Salbatzaillearen orduko presuna sakratua! Ordean, o itsumendua! etsai kruel hek etzuten bere fulia baizik aditzen. Ordu arterainoko idoiak eta dorphetasuna aski izan ez balire bezala, burlatu ziren Jesus maiteaz molderik humiliagarriean, ziotelarik: gizon hunek bertzeak begiratu izan ditu heriotzetik, eta ezin begira dezake bere burua. Mesias balin bada, Israelgo errege balin bada, yauts bedi orai gurutzetik, erakuts beza bere botherea, eta emanen dugu haren baitan

gure sinhetstea. Dio esparantza duela Jainkoa baitan, gehiago dena, Jainkoaren semea dela; Jainkoak ezagutzen balin badu bere semetzat, athera dezala beraz hortik.

Azkenaz-goiti Jesusen bi saihetsetan gurutzefikatu zituzten bi ohoinetarik batek erran izan ziotzon hitz min hauk: Kristo balin bahaiz: begiratzetik hire bizia eta gurea. Bertze ohoina zuhurrago agertu zen; erran zion bere lagunari: zer? ez duk Jainkoaren beldurrik? Hirurak, egia duk, kondemnatuak gaituk heriotze bererat; hik eta nik ez diagu merezi duguna baizik; ordean horrek zer gaixki egin dik? Mintzatu zitzaion Salbatzailleari ere bihotz urrikiz zaurthu batekin hitz hautaz: Jauna, orrhoit zaite nitaz zure erresuman izanen zarenean. Salbatzailleak ihardetsi zion: *egia erraten darotzut gaur beretik enekin izanen zara parabisuan.*

Nolakoa etzen behar Maria sainduaren bihotz mina ikhustean bere seme adoragarria gurutzefikatua! Yaun-doni Jauni Ebanyelistak sobera zuen maite bere nausi dibinoa haren ganik urruntzeko haren azken orenean; bata nola bertzea gurutzearen oinetan aurkhitzen ziren. Jesu-

sek begiztatu zuen bere ama, eta erran zion amultsuki, bere dizipuluaz mintzo zela: emazte-
kia, horra zure semea; erran zion gero bere dizi-
pulari Birjina sailduaz mintzo zela: horra zure
ama. Orduetik Yaun-doni Yauni Ebanyelistak
behatu zion Andre-dena Mariari ama maite bati
bezala, eta bethe zituen haren alderat ume on
bati dagozkon eginbide guziak.

Arrats-aldeko hirur orenetan iguzkia goibeldu
zen bet-betan: ilhunbeak hedatu ziren lur guzia-
ren gainerat, iduri zuen mundu guziak Salbatzai-
llearen heriotzearen damua eta dolua zakharz-
kela. Ilhunbeek iraun zuten hirur orenez. Salba-
tzailleak, nahiz konplitu profezia guziak, erran
izan zuen: egarri nai. Soldaduek eman zioten
arno mindutik. Jesusek edan zuen hartarik, eta
bere burua behehitzen zuela, erran zuen; *ene
aita, ematen dut ene arima zure eskutarat*: hitz
horiek erratearekin, artiki zuen azken hatsa.
Denbora berean tenpluko beloa hautsi zen eta bi
zathi egin gaineratik behereraino; ikharatu zen
lurra nihoiz ez bezala, arraillatu ziren harriak;
yadanik hillak ziren hainitz sailduen gorphutzak
biztu izan ziren, eta ilkhi izan ziren bere hobieta-

rik. Soldaduak manatzen zituen zenturionea, eta han gerthatu ziren guziak eman zitzaizkon ikharari, eta ezin debekatu ziren erratetik gizon hura zela egiazki Jainkoaren semea. Zenbeit emazteki Jainkotiar egon ziren handik urruntxeago yaki-teko noiz yautsiren zuten Jesusen gorphutz sakratua gurutzetik, eta non ehortziren zuten.

Egun ondikozko hura ortzilarea gerthatu zen, eta etziren utzten gorphutzak larunbat egunean gurutzetan. Yuduek othoitztu zuten Pilatus hauts-arazteaz gurutzefikatuen zangoak hil zitezentzat lasterrago. Hala egin zen bi ohoinen alderat, gelditzen zitzaiotelakotzat oraino hatsa. Hilla aurkhitu zuten Salbatzaillea: guziarekin ideki zioten saihetsa lantza kolpe batez, eta ordu berean athera ziren handik ura eta odola. Arte hartan, Yosef arimathiakoa, gizon aberats, yuduez ohoratua eta, bihotzez Jesu-Kristoren dizipulu zenak, othoitztu zuen Pilatus eman ziozon Jesusen ehortzteko laudamendua. Ardietsi zuen galdetzen zuena. Estali zuen gorphutz saindu hura mihise xahu batez, eta eman zuen arroka baten barnean eragin zuen hobi berri batean.

Eman-arazi zuen harri handi bat hobiaren gainean, eta bihurtu zen etxerat.

Aphezeen printzeek eta farisauek egin zituzten bere egin ahal guziak ez utztekotzat ixillik eramaterat Jesusen gorputza. Erran zioten Pilatusi: Jauna, orrhoitzen gare nola mundu engantzaille hark, bizi zenean erran zuen biztuko zela hirur garren egunean: ematzu beraz, othoi, begirailleak haren hobiaren ingurutan dizipuluek eraman ez dezaten bere nausiaren gorputza, eta erran ez diozoten populuari biztu dela hillen artetik. Horrela gertha baledi, azkeneko engania lehenbizikoa baino gaixtoagoa liteke. Pilatus etzen eman eginbide hartan; ihardetsi zioten: baitutzue zeuek soldaduak egizue beraz zaitzuen bezala. Eman zuten berehala zigillua hobiaren gainean, eta soldaduak haren ingurutan ez uztekotzat nihor harat hurbiltzerat.

Gurutzea da eskola saindu bat zeinetan har baidetzakegu lekzionerik salbagarrienak. Jesusen zauri preziatuek irakhatsten darokute ez dugula ibilhi behar mundu huntako nahikareen, ez eta bizitze guri baten ondoan. Yasan dituen arbuio eta laido lastimagarriek irakhatsten daro-

kute deuserere ez direla behere huntako ohoreak eta handitasunak, humiltasunean datzala giriztino baten egiazko ohorea.

Salbatzailearen karitateak othoitz egitean bere burreuentzat, eta haren pazientzia miragarriak hanbat tormenten erdian irakhatsten darokute gure etsaiei barkhatzen, eta sumetimendu oso batekin hartzen heldu diren atsekabe guziak.

Nork erran zertarainokoan heltzen den Salbatzailearen amudioa gure alderat! Artik detzagun begiak gurutzearen gainerat, eta ikhusiko dugu Jesus maitearen gorputz garbia sarraskitan emana, haren buru sakratua elhorriz khoroatua, haren esku eta oin sailduak itzeztatuak. O amudio nihork ezin konprenituzkoa!

Aithortzen dut miserikordia bera zaren Jainko enetzat gurutzefikatua, probetxatu behar bidean zure grazia preziatuez, hetaz berez abusu damnagarri bat egin izan dudala. Ene salbatzerat egiten zinduen denbora berean nehorri nindabilhan ene arimaren galtzen! exenplu gaixtoek, pasioneen bortiztasunak, hitz batez, deusek ere ezin garbi nintzake zure begietan. Aski dut ene

kontzientzia bera ezagutzekotzat ene gaixkiak, eta kondemnatzekotzat ene burua. Ordean bihotz urrikiz zaurthuari arraiki behatzen diozun Salbatzaille amultsua, heldu naiz fidantzia handienarekin zure gurutzearen oinetarat: ahantz bekizkitzu ene bekhatu eta flakezia guziak orrhoitzekotzat baxharrik zer gosta izan natzaitzun, eta enetzat isuri izan duzula zure odol adoragarria.

LII. KAPITULUA

Jesus bizten da

Matt. 28.

Magdalenak eta haren emazteki lagunek lehiarik handiena zuten heltzeko Jesusen hobia-
ren gainerat. Ordean, larunbata zelakotzat, egon
ziren harat gabe biharamuneraino. Bidean zoha-
zela, elkharri galdetzen zioten: nork khenduko
du hobiaren gaineko harri pisua? Bere lehia
guziaren erdian, berantegi hedatu ziren Jesus
ehortzia izan zen lekhurat. Atheraia zen hobitik
hek harat orduko. Argia urratzearekin batean,
yustiziaren iguzkia ilkhi izan zen herioaren ilhun-
betarik bere bothere bakharraz, eta erran zuen
bezala, hirur garren egunean. Ordu hartan ikha-
ratu zen hobiaren ingurutako lurra; zerutik yau-
tsi zen aingeru batek khendu zuen Jesusen gorp-
hutza estaltzen zuen harria, eta yarri zen harri
haren gainean. Haren bisaiak izarniatzen zuen
argizagi batek bezala, eta haren soinekoak elhu-
rra baino xuriago ziren. Han ziren soldaduak
laztu eta ikharatu ziren; erdi hillak ziruriten. Bere

izialduratik altxatu zirenean yoan ziren, ahal bezala, aphez-handiaren, eta legeko doktoren ganat, eta eman ziotzoten hobiko berriak.

Nolakoa etzen izan emazteki saildu heien espantimendua ikhustez etzela gehiago soldadurik hobiaren ingurutan, altxatua zela hango harria, eta Jesus etzela haren barnean!

Maria Magdalenaren bihotza zaurtua izan zen damurik minenaz: bihurtu zen Yerusalemerat, eta erran zioten apostoluei edekia zela hobia, eta etzuela han kausitu bere nausi maitearen gorputza. Lekhuaren gainean gelditu ziren emaztekiak ere ezin konsola zitezkeien, eta etzakiten zer egin. Herstura hartan zirela, ikhusi zituzten bi aingeru gizonaren iduriaren azpian. Hetarik batek erran izan zioten: emaztekiak, etzaitezela izi; badakit gurutzefikatua izan den Jesus bilhatzen duzuela: biztu da; ez da hemen; zatozte ikhusterat ehortzia zen lekhoa. Lehia zaitzte erraterat haren dizipuluei, bereziki Piarresi, Salbatzaillea hek baino lehen izanen dela Galilean, eta han ikhusiko dutela astiroki berak agindu zioten bezala. Emazteki hek lothu zitzaizkon

Yerusalemeko bideari ikhara eta bozkarioa bihotzean.

Arte hartan Magdalenak bathu zituen Yaundoni Petri eta Yaundoni Yauni: erran zioten, nigarretan, altxatu zutela hobitik haren nausi onaren gorputza, eta etzakitela zer egin zuten hartaz. Ezin egon zen bihurtu gabe berriz ere hobirat: aurkhitu zituen bi aingeruak erran ziotenak: emaztekoa, zergatik egiten duzu nigar? Magdalenak ihardetsi zuen: nigar egiten dut zeren eraman duten ene Jainkoa, eta zeren ez dakidan non ezarri duten. Hitz hauk erratearekin, egin zituen zenbeit hurrats gibelat, eta ikhusi zuen Jesus zeinak erran baitzion: zergatik egiten duzu nigar? Noren bilha zabilta? Magdalenak etzuen Jesus ezagutu: hobia zen baratzeko baratze-zainarentzat hartu zuen: sinhetste hartan erran zion: zuk altxatu baldin baduzu ene nausi onaren gorputza, othoizten zaitut, erran diezadazu non eman duzun, eta eramanen dut nerekin. Orduan Jesusek deithu zuen bere izenaz erraten ziola: Maria. Hitz hau entzun bezain sarri, Mariak behatu zion mintzo zitzaionari, eta ezagutzuen Jesus bera zela; erran zion: *o! ene*

nausi ona: artiki zuen bere burua haren oinetarat, eta nahi izan zituen besarkatu. Jesusek gibelatu zuen hartarik, eta manatu zuen haren dizipuluei errateaz zer ikhusirik heldu zen.

Nork hemen erran zertarainokoan heltzen zen Magdalenaren orduko bozkarioa. Eraman zuen berehala berri handi hura dizipulu guzietarat. Bathu zituen bidean bere emazteki lagunak Yerusalemerat bihurtzen zirela bihotz-min handirekin: erran zioten Jesus biztu zela, ikhusi zuela berak, eta hartaz mezutua zela berri handi haren dizipuluei eramaterat. Magdalena hunela mintzo zela, Salbatzaillea agertu zen emazteki damuztatu heien begietarat. Eman ziren berehala bozkario guzietan, eta adoratu zuten, ahuspez, bere nausi dibinoa. Salbatzailleak erran zioten hedatzeaz haren apostolutarat haren biztearen berria. Apostoluek ametsentzat hartu zituzten heien erran guziak.

Hobiaren ingurutan emanak izan ziren soldaduak mintzo ziren gerizerik gabe Jesu-Kristoren bizte mirakuilluzkoaz, eta horrek damu egin zioten sinagogako doktorei; bildu ere ziren elkhar ganat konpartitzeko, bere artean, nola behar

ziren hartu soldaduen alderat. Eman izan zioten dirutze handi bat erran araztekotzat lokhartu zirela, eta dizipuluek altxatu zutela ordu hartan bere nausiaren gorphutza. Bakharrak gerthatu ziren soldaduen gezurra sinhetsi zutenak.

Salbatzaillea biztu zen egun berean haren dizipulutarik bia hedatu ziren Yerusalemetik Emaus zaritzon herri baterat: solasen zohazela, Jesus hurbildu zen heien ganat. Iduri zuen bide-rante bat. Galdegin zioten dizipuluei zertaz zuten solas, eta nondik heldu zen hekin tristezia. Heta-rik batek, Kleofas deithzen zenak, ihardetsi zion: bakharra ahal zara Yerusalemen zer iragaten den ez dakizuna. Jesusek galdegin zion: zer iragaten da bada? Kleofasek ihardetsi zion: nola? Ez dakizu bada aphezeen printzeek eta sinago-gako doktorek kondemnatu dutela gurutzean hiltzerat Jesus Nazarethkoa hitzez bezala obrez ere hain handia zen profeta hura? Igurikitzen ginduen libratuko zuela Israel guzia, berak ere eman zarokun hala eginen zuelako esperantza: bizkitartean hirur egun badu hilla dela, eta deusere ez da ageri, egia da bada, entzunak garela biztu dela; ordean miratu dugunean ehortzia zen

hobia, ez dugu han aurkhitu: egia da oraino hobiaren ingurutan ziren bi aingeruek seguratu gaituztela biztu dela.

Salbatzailleak erran zioten di dizipulu hei bere ohiko arraitasunarekin: o! zoroak, eta sinhetste aphurra eman duzuenak profeteen erranetan. Ez zinakiten bada Jesu-Kristok hala pairaturik behar zuela bere lorian sarthu? Emausko herrirat zirenean, elkharrekin ostatatu ziren. Jesus eman zen mahainean bere bi dizipuluekin, hartu eta benedikatu zuen ogia, eta eman zioten. Ordu hartan ezagutu zuten bere nausi maitea; ordean galdu zuten berehala begietarik.

Dizipuluak miretsiak egon ziren ez ezagutzeaz orduraino Salbatzaille adoragarria. Altxatu diren lehiarekin mahainetik, eta ez zituzten nahi bezain laster yakintsun egin apostoluak, ikhusi-rik heldu ziren gauza espantagarriez.

Dizipuluen bihotz mina handia bide zen ikhusi zutenean gurutzearen gainean hiltzen bere nausi maitea; ordean heien bozkarioa oraino urrunago hedatu zen Salbatzaillea biztu zenean hillen artetik. Heien damuak eta tristeziak etzuten iraun hirur egun baizik; ordean heien bozka-

rioak irauin zuen bizi izan ziren bezanbat. Ala baitzuten zertaz kontsola ukho egin izateaz munduari Jesu-Kristori yarraikitze kotzat! noiz finkatuko dugu gure izpirituan egia bat arrazoinak eta zuhurtziak irakhatsten darokutena? Noiz sinhetziko dugu Jainkoaren maitatzean eta zerbitzatzetan datzala gure zoriona, den errhokeriarik handiena dela mundua maitatzea, gure deskantsua behere huntan bilhatzea? Egun bat ethorriko da zeinetan ezagutuko baidugu Jainkoa dela baxarra gure bihotzak merezi dituen, eta bilhatu behar duguna; ordean ala dorphe eta ikharagarri baida yakitea errebelatu garela ezin sartuko garenean utzi izan dugun bide on eta salbagarrian!

Nihork ezin konprenituzkoa da dizipuluen bozkarioa ikhusi zutenean bere nausi adoragarria hillen artetik biztua; ez dugu hek baino arrazoin gutiago bozkario bera izatekotzat. Hil izan den bezala guzientzat, biztu izan da orobat guzientzat. Jesusen sofrikariek eta heriotzeak behar gaituzte erakharri hartzerat pazientzia saindu batekin heldu diren atsekabe guziak, eta lorioski biztu dela orrhoitzeak bortitztu behar

ditu gure fidantzia eta esperantza. Gaiten seguruak gure gorphutzak ere biztuko eta ilkhiko direla, egun batez lurraren barnetik, eta heriotze saindu bat egiten badugu, biziko direla eternitate guzian zeruko erresuma dohatsuan.

LIII. KAPITULUA

**Bilduak ziren dizipuluek ikhusten dute
Salbatzaillea; handik laster
Thomasek ere ikhusten du**

S. Luc. 24.

Dizipuluak apostoluei mintzatzeko arte hartan, Jesus agertu zen hekin erdirat, erraten ziotela: bakea dela zuekin; ni naiz, ez izi. Ezin konpreni zezaketen Jesus nola sarthu ahal zen hek ziren lekhurat athe guziak hertsia zirelarik. Salbatzailleak ezagutzen zuen heien espantimendua; erran zioten nola dituzketzue gogoeta eta duda horiek? Ikhustuzue esku hauk, oin hauk; bai, ni naiz. Izpiritu hutsa dena haragirik eta hezurrik gabe da, eta ikhusten duzue nik baditudala. Dizipuluak hordituak bezala aurkhitzen ziren bozkarioz eta admirazionez: nekhez sinhetsten zuten berek ikhusten zutena. Jesusek erran zioten: baduzue hor deusere yatekorik? Eman izan zioten arrain batetarik, eta ezti guti bat. Erran zioten bigarren aldian: bakea dela zuekin, ene aitaz egorria naizen bezala egortzen

zaituztet nik ere zuek; artiki zuen hats bat heien gainerat, eta erran zioten: errezibi zazue izpiritu saindua, nori eta barkhaturen baidiotzutzue bekhatuak, eta hei barkhaturen zaizte, eta nori ere ez baidiotzotzue barkhaturen, eta hei ez zaizte barkhaturen.

Thomas etzen bertzeen baltsan gerthatu Jesus agertu zen aldi hartan, eta etzituen sinhetsten bere apostolu lagunak erranak. Alferretan xehatzen ziotzoten gauza guziak, ezin sararaz zezaketen bere egia haren buruan. Bazaraman bere sinhets gogortasuna erraterainokoa: baldinetariak ez baditut ikhusten eskutako itzeen seinaleak, ez badut hetan ematen ene erria, eta sartzen ene eskua haren saihetsean, zer nahi erran dezazuen, ez dut deusere sinhetsiko.

Handik zortzi egunen buruan dizipuluak bildu ziren lekhu bererat, eta Thomas ere baltsan zen. Jesus sarthu zen orduan eta hertsia zirelarik atheak. Eman zen guzien erdian, egin zioten salutantzia erraten ziotelarik: bakea dela zuekin; mintzatu zitzaion Thomasi hitz hautaz: hurbil zaite, dizipulu sinhets-gogorra; emazu hemen

zure erria, eta ikhus ezatzu ene eskuak; heda zazu zure eskua, eta sar zazu ene saihetsean. Emozu zure buruari biztu naizela, ez izan sinhets-gogor, bainan bai leihal. Thomas ahalkatu eta bozkariatu zen denbora berean. Haren bihotza sustatu zen khar saindu batez, eta animatu federik bizienaz. Eman zen, ahuspez, Salbatzaillearen oinetan erraten zioela: o! ene Jauna, eta ene Jainkoa. Orduan Jesus mintzatu zitzaion Thomasi hunela: Thomas, ez ditutzu sinhetsi zurekin nintzenean erran izan ditudanak, ez eta, ni biztuz geroz, zure anaiek erran darozkitzutenak, zehorrek nahi izan duzu satisfatu, zure begiz, zure burua. Ez duzu nahi izan sinhetsi zerorrek ikhusi arterainokoan. Dohatsu ikhusi ez dutenak, eta sinhetsi dutenak.

Salbatzailleak egorri zituen apostoluak Galilearat, eta bera harat agertu zitzairen behin baino gehiagotan. Piarres ibilli zen arrantzan bere zenbeit dizipulu lagunekin. Artiki zituzten sareak urerat, eta deusere etzuten hartu gau hartan. Goiz alderat, Salbatzaillea agertu zen ur hegian. Dizipuluek etzuten ezagutu hura zela. Erran izan zioten: ene haurrak, baduzue hor deusere yate-

korik? Ihardetsi zioten etzutela. Salbatzailleak erran izan zioten: artik ezatzue sareak eskuineko alderat, eta edirenen duzue zer yan. Artiki zituzten sareak, eta hartarainokoan izan ziren arrainez betheak non nekhez bildu behar izan baitzituzten. Jesusen dizipulu maiteak (Joanesek) erran zion Piarresi: Salbatzaillea duk. Berehala Piarresek yauntzi zituen arrantzatzeko utzi zituen soinekoak, eta nahiz hurbildu lehen-bailehen Jesus ganat, egin zuen urerat yauzi. Haren lagunek etzituzten eskutarik utzi sareak. Bildu zituztenean, aurkhitu zituzten ehun eta berrogoi eta hama-hirur arrain handi: halarik ere sareak etziren hautsi.

Dizipulu arrantzaleak leihorrerat zirenean, harritu ziren aurkhitzeaz ogi bat, eta arrain bat erretzen hari zena ikhatzeen gainean. Salbatzailleak berak biztu zuen su hura, eta aphaindu arrain hura, iduri zuen dizipulu heien ganik nahi zuela yateko zerbait, bizkitartean berak eman nahi izan zioten bazkaitarat. Bazkaldu zirenean, Jesusek erran zion Piarresi: Simon Joanesen semea, hemen diren dizipuluek baino maiteago nauzu? Bai, Jauna, ihardetsi zuen, badakizu

maite zaitudala: horren gainean erran zion Jesus-
sek: *bazka zatzu ene bildotsak*. Handik berehala
Jesus-ek galdegin zion oraino: Simon Joanesen
semea, maite nauzu? Bai, Jauna, ihardetsi zuen
Piarresek, ahal dakizu maite zaitudala. Orduan
ere Jesus-ek erran zion: *bazka zatzu ene bildo-
tsak*. Galdegin zion, hirugarren aldian, maite
zuenez bada finki. Piarres damustatua izan zen
zeren Jesus-ek etzuen kondatzen ekhartzen zion
amudio khartsuaren gainean; ihardetsi zuen
minki bezala: zer da zure ezagutzan ez denik?
Badakizu beraz maite zaitudala ene bihotz
guziaz.

Salbatzailleak hirur galde hek, bata bertzea-
ren ondoan egitean, nahi zuen Piarresek borra
zezan hiruretan hartaz arnegatzean egin zuen
gaixkia aithortuz, orobat hiruretan, maite zuela.
Salbatzailleak erreberritu zuen lehen erran
zuen. Eman zion Piarresi bere arthalde guziaren
aitzindegia. Erran zion ordean gostako zitzaiola
ohore haren izatea. Eman beharko zuela bizia
fidatzen zion arthaldearentzat; erran zion oraino
gurutzearen gainean hillen zela.

Artik detzagun begiak Yaun-doni Petriren bizitzaren gainerat, zer fede bizi! Jainkoaren alderako zer amudio khartsu ez ditugu ederretsiren! Sartzerat gure bihotzen barnetan, aurkhi othe ginezake fede bizi hura! amudio khartsu hura! Sinhetsten bagindu finki mundurat eman gaituena gure nausi soberanoa eta gure yuie adoragarria dela, zerbitza othe ginezake egiten dugun bezanbat gogo-urritasun eta hotztasunekin! Maitatzerat gure Salbatzaille guziz maitagarria zor diogun amudioarekin, hain herabe othe gintezke bada sakramendutarat hurbiltzerat! Othe ginduke bada agertzen dugun bezanbat ez antsiatasun baliatzekotzat salbamenduari daron-saten grazia preziatuez!

Jesu-Kristok galdetzen dio Yaun-doni Petriri hirur alditarainokoan maite duenez. Nolako fidantzia eta kharrekin ez dio berehala ihardetsen: bai, Jauna, badakizu maite zaitudala. Salbatzailleak egin balioza gutarik bat-bederari galde bera, nork luke bekhokia ihardetstekotzat: Jauna, zure ezagutzan dire gauza guziak, ikhus-ten duzu zer iragaten den ene bihotzean, bada-kizu beraz maite zaitudala? Oi! milletan arrazoin

gehiago bide ginduke ihardetsteke badakizu, Jauna, mundua, munduko atseginak eta ohoreak ditudala maite; ez dudala deusere maite neure burua baizik. Alferretan, Jauna, nahi nituzke gorde ene bekhatu eta flakezia humiliagarriak, ikhusten dituzu bere hedadura guzian. Oxala zure graziaren gantzudurak itzul-araz baleza ene bihotza zure ganat! erran ahal baneza apostoluen buruzagiak bezala: Jauna, badakizu maite zaitudala!

LIV. KAPITULUA

Salbatzaillea igaten da zerurat, eta egortzen du Izpiritu-Saindua

Act. 1.

Biztu zenetik berrogoi garren egunean, Salbatzailleak bil-arazi zituen Yerusalemerat bere apostoluak eta bere dizipuluak: ordu hura izan zen agertu zitzaiena azken aldikotzat. Hetarik gehienek ezagutu eta adoratu zuten bere nausi dibinoa; gerthatu ziren zenbeit bakhar fede oso hura oraino etzutenak. Jesusek erran zioten guziei: emana zait bothere guzia zeruaren eta lurraren gainean. Egortzen zaituztet, bothere haren ariaz, ene aitaz egorria izan naizen bezala; zohazte beraz munduaren bazter guzietara, predika ezazue orotan ene ebanyelioa; irakhatsatzue ene ganik ikhasi ditutzuen egia sainduak, eta salbatzekotzat yakin behar direnak. Zuekin egonen naiz bethi azken mendetaraino.

Salbatzailleak erran zuen oraino: sinhetsiren duena eta bathaiaturen dena salbatuko da; ordean damnatuko da sinhetsiren ez duena.

Oraino hobeki ene ezagutzerat erakhartzekotz paganoak eta idolatreak, emanen darotzuet mirakuilluen egiteko botherea; khenduren tutzue etsai-gaixtoak gorphutzetarik, mintzaturen zarete hitzkuntza guziez; ez duzue zeren izan sugeen ausikien, ez eta phozoina duten deusen ere beldurrik. Salbatzailleak agindu zioten bere apostoluei izpiritu saindua, eta gomen-datu iragateaz Yerusalemen, zenbait denbora; erretiramenduan eta othoitzean. Manatu zioten ez handik aldaratzeaz zeruko indarrak bortitztuak izan arteraino. Solas hautarik lekhora, Jesussek erran zioten yoateaz harekin Olibetako mendirat. Harat zirenean, altxatu zituen eskuak zerurat, eta eman zaroen guziei bere benedikzione saindua. Dizipuluak eman ziren, ahuspez, Jesusen oinetan: adonatu izan zuten errespektu handirekin, eta ikhusi izan zuten igaten zerurat. Egon zitzaizkon beha begietarik galdu arteraino. Hura izan zen ordua Salbatzailleak zilhatu bezala zituena zeruak yartzekotzat bere aitaren eskuineko aldean eternitate guziko.

Jesus zerurat igaten ikhusi zuten apostoluak eta dizipuluak betheak izan ziren bozkarioz eta

admirazionez: sustatuak zituzten bihotzak bere nausi dibinoaren alderako khar bizienaz, eta zerurat landatuak zituzten bere begiak. Bi aingeru agertu zitzaizten gizonaren iduriaren azpian erran ziotenak: gizon Galilearrak, zer hari zarete hor begiak zerurat altxaturik? Zuen artetik zerurat igan den Jesus hura bera ethorriko da harat igatean zen molde berean. Aingeruak azken yudizioaz minto ziren, orduan ethorriren delakotzat Salbatzaillea gure yuiatzerat.

Andre-dena Maria apostoluen eta dizipuluen baltsan gerthatu zen zerurat igan zenean haren seme maitea. Bihurtu ziren guziak Yerusalemerat, eta egon ziren, Salbatzaillearen manuaeren arabera, erretiramenduan eta othoitzean izpiritu saindua hekin gainerat yauts arteraino; erran nahi da, hamar bat egunez. Goizeko bederatzi orenen gainerat, harrabots handi batek iharrosi zuen hek ziren etxea, eta hedatu zen hiri guzirat. Harrabots, edo haize handi hark ezagut-arazten zuen Jainko Jaunaren presentzia, bertze orduz xixmistek eta ihurtzuriek Sinaiko mendian egiten zuten bezala. Harrabots harekin batean, su bat yautsi zen etxe hartan zirenetarik bakotxaren

buruaren gainerat. Su hura etzen behere huntako gure sua bezalako; ordean biztu zuen dizipulu guzien bihotzetan khar salbagarri bat sustatzen zituena, eta eman zioten misteriorik ilhunen eta egiarik altxatueneen ezagutzeko dohain miragarria. Ordu dohatsu hartarik beretik animoz eta kharrez betheak izan ziren: hitz batez, iduri zuen etzirela lehenekoak, baina gizon berri batzu zirela.

Mundu oste bat edireten zen ordu hartan Yerusalemeko hirian: bazen nazione guzietakorik. Apostoluak agertu ziren hek guzien aitzinerat nihoren ahalkerik eta beldurrik gabe. Predikatzen zuten Jesu-Kristoren errelijionea yakintasun bezanbat gantzudurarekin. Gauza miragarria! Bere erdaraz (siriakaz) mintzo ziren: halarik ere harat bilduak ziren mundu herri guziko populuek konprenitzen zituzten apostoluen hitzak, baktxari bere herriko erdaraz mintzatzen balitzaizte bezain errexki. Nork konda eragin zituzten konbersione handiak! nork explika obratu zituzten mirakuillu espantigarriak!

Hamabi gizon erromesek, dirurik, harmarik, eskolarik ere etzutenek eman diozoten bada

bere buruei behar zituztela suntsi-arazi munduan ziren errelijione faltso guziak, adoraraztekozat Jainko baxharra hirur presunetan! Atrebiditezen bada gudu ematerat atseginei, ohorei yaidura gaixto guziei onhets araztekozt penitentzia, humiltasuna sofrikariak! zer khar etzen behar lothzekoztat halako lan gaitz bati! Berriz zer laguntza etzuten behar izpiritu saindua ganik bere nahi sainduaren konplitzeko!

Noiz egundaino seinalatu othe da gehiago Jaunaren bothere guzizkoa izpiritu saindua egor-tzean baino? Zer argi? zer fermutasun etzuen izpiritu sainduak hedatu apostoluen izpiritutarat eta bihotzetarat! Piarres aitzinago hain iziper agertu zena, ez da batere herabe erraterat Yerusalemeko doktor guzien erdian hek, zuela berrogoi eta hama-hirur egun, gurutzean hil-arazi zutena Jesus zela, Jainkoaren semea, eta heien nausi soberanoa: haren lagun bertze apostoluek eta hura bezain beldurti agertu zirenek predikatzen dute animo berarekin Jesu-Kristoren yainkotasuna, eta hedatzen dute, arte laburrez, gure errelijione saindua alde guzietarat.

Eman gaiten gu ere izpiritu saindua gure baitarat yauts-arazteko eginbidetan. Egin diozogun ihes munduari, maita dezagun othoitzza: huts detzagun gure bihotzak munduaren alderako amudio galkhorretik, eta laster betheko dire izpiritu sainduaren dohain salbagarriez. Izpiritu saindua bere baitan izateko zoriona duenak ezaguturren dio bere buruari lehen baino khar gehiago urruntzeko bekhatuzko bidetarik, lehia gehiago berthutearen alderat. Baldinetariak gure fedea egundaino bezain ephel badago, leheneko erretasun bera baldin badugu behatz topatzeko, ez balin badugu khar gehiago gure salbamendua-arentzat, o! ikhara gaiten; ordutik badugu arrazoin guzia beldurtzeko zeruko dohain preziatu hura ez dela gure arimetan.

HEMEN AKHABATZEN DA TESTAMEN BERRIKO
HISTORIOA